Raftul
Denisei
Alessandro
Baricco
Mireasa
tânără
roman
HUMANITAS
fiction

Alessandro Baricco

Mireasa tânără

Traducere din italiană de
GABRIELA LUNGU

Humanitas

Pentru Samuele, Sebastiano și Barbara.
Mulțumesc.

Treptele sunt treizeci și șase, din piatră, și bătrânul le urcă încet, cu băgare de seamă, aproape ca și cum le-ar culege una câte una, ca să le împingă la primul etaj: el – păstorul, ele – animalele blânde. Modesto e numele lui.

Servește în casa aceea de cincizeci și nouă de ani, este deci oficiantul ei suprem.

Ajuns la ultima treaptă, se oprește în fața unui coridor larg care se deschide fără surprize în fața privirii sale: în dreapta camerele închise ale Stăpânilor, cinci la număr, în stânga șapte ferestre, închise cu obloane din lemn lăcuit.

Au apărut de curând zorile.

Bătrânul se oprește, pentru că trebuie să ajungă la zi cu numerotarea sa. Înregistrează diminețile în care a pus în mișcare casa, mereu în același fel. Adaugă deci un număr, care se pierde printre alte mii. Socoteala e vertiginoasă, dar nu-l tulbură: să oficieze dintotdeauna același ritual de dimineață i se pare logic pentru meseria lui, corect față de înclinațiile sale și tipic pentru destinul său.

După ce și-a trecut palmele pe stofa bine întinsă a pantalonilor – pe șolduri, sus pe coapse –, își împinge puțin de tot capul înainte și își reia drumul. Ignoră ușile Stăpânilor, dar când ajunge la prima fereastră, pe stânga, se oprește să deschidă obloanele. Face asta cu gesturi încete și precise. Le repetă la fiecare fereastră, de șapte ori. Doar atunci se întoarce pentru a aprecia lumina zorilor care intră în fâșii pe ferestre, îi cunoaște fiecare nuanță posibilă și, în funcție de consistența ei, știe cum va fi ziua, poate să deducă uneori nuanțele promise. Și pentru că se vor încrede în el – cu toții – părerea lui e importantă.

Soare acoperit, briză ușoară, hotărăște. Așa va fi.

Atunci o ia înapoi pe coridor, de data aceasta dând atenție peretelui ignorat înainte. Deschide ușile Stăpânilor, una după alta, și cu voce tare anunță începutul zilei cu o

frază pe care o repetă de cinci ori fără să-și modifice nici timbrul, nici inflexiunea.

Bună dimineața. Soare acoperit, briză ușoară.

Apoi dispare.

Nu mai există până când apare din nou, neschimbat, în sala de mese.

Din vechi întâmplări, despre ale căror detalii e deocamdată preferabil să nu vorbim, s-a născut obiceiul acelei treziri solemne, care devine apoi festivă și prelungită. Și se referă la casa întreagă. Categoric, niciodată înainte de ivirea zorilor. Se așteaptă lumina și dansul lui Modesto la cele șapte ferestre. Doar atunci se consideră terminată condamnarea la pat, orbirea somnului și pariul viselor. Morți, glasul bătrânului îi readuce la viață.

Atunci țâșnesc afară din camere, fără să-și pună haine pe ei, fără măcar să-și dea cu puțină apă pe față sau pe mâini. Cu mirosurile somnului în păr și pe dinți, ne întâlnim pe coridoare, pe scări, la ieșirea din încăperi, îmbrățișându-ne ca niște exilați întorși la cine știe ce pământ îndepărtat, nevenindu-ne să credem că am scăpat teferi din ceea ce pare a fi vraja nopții. Împrăștiați de somnul obligatoriu, devenim din nou o familie și ne revărsăm la parter în marea sală a gustărilor de dimineață, ca un fluviu carstic ieșit acum la lumină, prevestind marea. O facem aproape întotdeauna râzând.

O mare pregătită de ospăț e într-adevăr masa gustărilor de dimineață – termen pe care nimeni nu s-a gândit vreodată să-l folosească la singular, pentru că doar pluralul îi poate reda bogăția, abundența și irațională durată. Este evident sensul păgân al mulțumirii pentru calamitatea din care s-a scăpat, somnul. Peste toate veghează alunecarea imperceptibilă a lui Modesto și a doi servitori. Într-o zi normală, nici de post, nici de sărbătoare, meniul obișnuit oferă pâine prăjită, albă și neagră, inele de

unt așezate pe tăvițe de argint, marmeladă din nouă feluri de fructe, miere și castane coapte, opt feluri de prăjituri culminând cu un croissant inimitabil, patru torturi în culori diferite, o cupă de frișcă, fructe de sezon întotdeauna tăiate cu o simetrie geometrică, o expoziție de fructe exotice rare, ouă din ziua respectivă, fierte în trei feluri, brânzeturi proaspete, plus o brânză englezească numită Stilton, șuncă de la fermier tăiată în felii subțiri, cubulețe de mortadella, consomme de vită, fructe coapte în vin roșu, biscuiți de porumb, tablete digestive de anason, cireșe de marțipan, înghețată de alune, un ibric de ciocolată caldă, praline elvețiene, lemn-dulce, arahide, lapte, cafea.

Ceaiul e detestat, cel de mușețel e rezervat bolnavilor.

E lesne deci de înțeles cum un mic dejun considerat de cei mai mulți un început grăbit al zilei devine, în casa aceea, un proces complex și interminabil. Practica obișnuită le cere să stea la masă ore întregi, până când se ajunge în apropierea prânzului, care într-adevăr în casa aceea nu se ia niciodată, ca într-o imitație italiană a mai rafinatului brunch. Doar ciugulind ici-colo, uneori, unii se ridică pentru a apărea din nou la masă îmbrăcați pe jumătate sau spălați și cu vezicile golite. Dar astea sunt detalii care cu greu pot fi observate. Pentru că la marea masă, trebuie spus, iau loc vizitatorii zilei, rude, cunoștințe, postulanți, furnizori, eventuale autorități, bărbați și femei credincioase, fiecare cu problema lui. E un obicei al Familiei să-i primească acolo, în cursul torențialului mic dejun, dintr-un soi de ostentativă lipsă de formalism, pe care nimeni, nici măcar ei, n-ar fi în stare s-o distingă de o aroganță maximă, aceea de a primi lumea în pijama. Prospețimea untului și miticul punct de coacere al tartelor cu fructe îndeamnă oricum spre cordialitate. Șampania, întotdeauna la gheață și oferită cu generozitate, e suficientă pentru a motiva prezența multora dintre ei.

Așa că în jurul mesei gustărilor de dimineață se văd adesea zeci de persoane în același timp, deși în familie nu

sunt decât exact cinci, în realitate patru, acum când Fiul cel mare e pe Insulă.

Tatăl, Mama, Fiica, Unchiul.

Provizoriu, în străinătate, pe Insulă, Fiul cel mare.

Se retrag în sfârșit în camerele lor pe la trei după-masa, și într-o jumătate de oră ies strălucind de eleganță și prospețime, cum recunosc cu toții. Orele de mijloc ale după-amiezii le consacrăm afacerilor – fabrica, fermele, casa. Către seară, activitate solitară – medităm, inventăm, ne rugăm – sau vizitele de curtoazie. Cina e târzie și frugală, consumată de fiecare pe rând, fără solemnitate:

sălășluiește deja sub aripa nopții, așa că tindem s-o ignorăm, ca pe un inutil preambul. Fără să ne salutăm, ne îndreptăm apoi spre necunoscutul somnului, fiecare exorcizându-l în felul său.

De o sută treisprezece ani, trebuie spus, în familia noastră, toți au murit în timpul nopții.

Asta explică totul.

În dimineața aceea, subiectul conversației era în special utilitatea băilor în mare, în privința cărora Monseniorul, cu gura plină de frișcă, își exprima o anumită rezervă. Ghicea în ele o necunoscută morală destul de evidentă, fără să aibă însă curajul de-a o defini exact.

Tatăl, un om blând și nemilos atunci când era nevoie, îl ajuta să-și lămurească problema.

— Fiți amabil, Monseniore, amintiți-mi unde exact se vorbește despre asta în Evanghelii.

Răspunsului evaziv îi făcu concurență clopoțelul de la intrare, căruia nimeni nu-i dădu prea multă atenție, căci era vorba evident de o altă vizită.

De asta se ocupa Modesto. Care totuși deschise și se trezi în față cu Mireasa tânără.

Nu era așteptată în ziua aceea, sau poate da, numai că uitaseră.

Sunt Mireasa tânără, am spus.

Dumneavoastră, remarcă Modesto. Apoi privi uimit în jur, pentru că nu era normal ca ea să fi ajuns acolo singură, dar nu era nici țipenie de om, cât vedeai cu ochii.

M-au lăsat la capătul aleii, am spus, aveam chef să-mi număr pașii în liniște. Și am pus jos valiza.

Aveam, cum fusese convenit, optsprezece ani.

N-aș avea cu adevărat nicio problemă să apar pe plajă goală – spunea între timp Mama –, fiindcă am avut întotdeauna o anumită înclinație pentru munte (multe din silogismele ei erau într-adevăr de neînțeles). Aș putea cita cel puțin o duzină de persoane, continua ea, pe care le-am văzut goale, și nu vorbesc despre copii sau bătrâni muribunzi, pentru care am o anumită înțelegere de fond, deși…

Se întrerupse atunci când Mireasa tânără intră în sufragerie, și o făcu nu neapărat pentru că Mireasa tânără intrase în sufragerie, ci pentru că fusese introdusă de un alarmant acces de tuse al lui Modesto. Poate că n-am spus că în cincizeci și nouă de ani de serviciu bătrânul pusese la punct un sistem de comunicare laringian pe care toți, în familie, învățaseră să-l descifreze ca și cum ar fi fost o scriere cuneiformă. Fără a trebui să recurgă la violența cuvintelor, un acces de tuse – sau rareori două, în formele cele mai articulate – îi însoțea gesturile ca un sufix care le lămurea înțelesul. Nu punea, de exemplu, nici măcar un singur fel de mâncare pe masă, fără a-l însoți de o indicație a epiglotei căreia îi încredința propria părere foarte personală. În situația dată, o introduse pe Mireasa tânără cu un șuierat de abia schițat, îndepărtat. Indica, o știau cu toții, un nivel foarte înalt de vigilență, și acesta e motivul pentru care Mama se întrerupse, lucru neobișnuit pentru ea, pentru că a-i anunța un oaspete, într-o situație normală, nu era diferit de a-i turna apă în pahar – ar fi băut-o cu mult calm. Se întrerupse deci, întorcându-se spre nou-venită. Observă cât era de tânără și cu un automatism de mare clasă exclamă

— Iubito!

Habar n-avea cine era.

Apoi probabil că s-a deschis o ferestruică în mintea ei în general dezordonată, pentru că întrebă

— Ce lună e azi?

Cineva răspunse „mai”, probabil Farmacistul, pe care șampania îl făcea neobișnuit de precis.

Atunci mama repetă Iubito!, de data asta însă conștientă de ceea ce spunea.

E incredibil cât de repede a venit luna mai anul ăsta, se gândea.

Mireasa tânără schiță o reverență.

Uitaseră, atâta tot. Fiecare lucru era stabilit, dar de atât de mult timp, încât i se pierduse orice amintire precisă. Nu trebuia dedus din asta că-și schimbaseră părerea, ar fi fost oricum prea obositor. Odată hotărât, nu se schimba nimic niciodată, în casa aceea, din evidente motive de economie a emoțiilor. Pur și simplu, timpul trecuse atât de repede că nu avuseseră nevoie să-l înregistreze, iar acum Mireasa tânără era acolo, probabil pentru a face ceea ce de mult timp fusese stabilit, cu aprobare oficială a tuturor: să se căsătorească cu Fiul.

Era neplăcut de admis că, ținând cont de realitate, Fiul nu era acolo.

Nu păru totuși urgent să se oprească prea mult asupra acestui detaliu, așa că se dedicară fără nicio ezitare unui cor vesel de întâmpinare generală, întretăiat de exclamații de surpriză, ușurare, recunoștință, ultima pentru cum mergea viața, care părea să nu se sinchisească de uitările omenești.

Pentru că am început deja să spun povestea asta (în ciuda tulburătoarei serii de întâmplări neplăcute pe care le-am avut și care m-ar putea face să nu mă avânt într-o asemenea acțiune), nu pot evita clarificarea geometriei faptelor, așa cum mi-o amintesc încetul cu încetul,

observând, de exemplu, că Fiul și Mireasa tânără se întâlniseră când ea avea cincisprezece ani și el optsprezece, ajungând să recunoască treptat unul într-altul un corectiv elegant pentru ezitările inimii și pentru plictiseala tinereții. Acum e prematur de explicat pe ce cale anume, dar e important de știut că ajunseseră destul de repede la fericita concluzie că trebuie să se căsătorească. Respectivelor familii lucrul acesta li se păru de neînțeles, din motive pe care, cine știe, voi avea ocazia să le lămuresc cândva, dacă mușcătura acestei tristeți va mai slăbi, dar personalitatea deosebită a Fiului, pe care mai devreme sau mai târziu voi avea puterea s-o descriu, și evidenta hotărâre a Miresei tinere, pe care mi-ar face plăcere să găsesc luciditatea de a o transmite urmașilor, sugerară o anumită prudență. Conveniră că era mai bine să se obișnuiască și trecură la dezlegarea câtorva noduri tehnice, primul dintre toate: imperfecta aliniere a respectivelor poziții sociale. Trebuie amintit că Mireasa tânără era singura fiică a unui bogat crescător de animale care mai avea cinci băieți, în timp ce Fiul aparținea unei familii care de trei generații scotea profituri din producerea și comercializarea lânii și a țesăturilor de înaltă calitate. Banii nu lipseau nici într-o parte, nici în cealaltă, dar erau fără îndoială bani diferiți, unii produși de războaie de țesut și eleganțe antice, alții de gunoiul de grajd și cazne atavice. Lucrul acesta dădu naștere unui interval de calmă nehotărâre, care fu depășit brusc, atunci când Tatăl comunică în mod solemn că mariajul între bogăția agrară și finanțele industriale reprezenta dezvoltarea normală a inițiativei Nordului, trasând o direcție clară de transformare pentru întreaga Țară. Rezulta de aici nevoia de a depăși schematisme sociale care aparțineau deja trecutului. Și fiindcă își expuse ideea în acești termeni exacți, dar ungând înlănțuirea argumentelor cu câteva înjurături plasate cu măiestrie, ea li se păru tuturor convingătoare, în amestecul ei de

rațională fără cusur și real instinct. Am hotărât să așteptăm doar cât Mireasa tânără să devină mai puțin tânără; trebuiau evitate posibile comparații între o căsătorie atât de bine chibzuită și anumite uniuni țărănești, grăbite și vag animalice. Așteptarea, în afara faptului că era de o neîndoielnică comoditate, ni se păru confirmarea unei superioare atitudini morale. Clerul local nu întârzie să aprobe, uitând de înjurături.

Deci urmau să se căsătorească.

Pentru că tot am adus vorba, și pentru că în seara asta mă simt cuprins de un soi de ilogică lejeritate, indusă poate de luminile îndurerate ale acestei camere pe care mi-au împrumutat-o, simt că trebuie să adaug ceva cu privire la ceea ce s-a întâmplat la puțin timp după anunțarea logodnei, din inițiativa surprinzătoare a tatălui Miresei tinere. Era un bărbat taciturn, poate bun, în felul său, dar și capricios, sau surprinzător, ca și cum prea multa apropiere de animalele de muncă i-ar fi transmis o trăsătură de inofensivă imprevizibilitate. Într-o bună zi comunică în doar câteva cuvinte că hotărâse să încerce o definitivă încununare a afacerilor sale emigrând în Argentina, cu scopul de a cuceri pășuni și piețe despre care studiase totul până în cele mai mici amănunte în căcăcioasele seri de iarnă asediate de ceață. Lumea care-l cunoștea își spuse ușor nedumerită că o asemenea hotărâre nu putea fi străină de răceala care existase în patul conjugal, poate o anumită iluzie de tinerețe tardivă, probabil puerila bănuială a unor orizonturi infinite. Trecu oceanul cu trei băieți, din necesitate, și cu Mireasa tânără, drept consolare. Își lăsă soția și ceilalți fii să vegheze asupra pământului, promițându-și că-i va aduce și pe ei dacă lucrurile o vor lua pe calea cea bună, ceea ce efectiv făcu după un an, vânzându-și chiar toate proprietățile din patrie și jucându-și întreaga avere la masa de joc din pampa. În orice caz, înainte de a pleca, îi făcu o vizită Tatălui Fiului și îi făgădui că, pe onoarea lui, Mireasa

tânără se va prezenta când va împlini optsprezece ani ca să-și ducă la îndeplinire promisiunea de căsătorie. Cei doi bărbați își strânseră mâna, un gest care prin părțile acelea era considerat sfânt.

Cât despre cei doi logodnici, se salutară cu o liniște aparentă și o tulburare secretă: aveau, e cazul s-o spun, bune motive și pentru una, și pentru cealaltă.

După ce agricultorii au ridicat ancora, Tatăl petrecu vreo câteva zile într-o tăcere neobișnuită pentru el, neglijând dosare și obișnuințe pe care le considera importante. Câteva din hotărârile sale de neuitat izvorâseră din astfel de suspendări ale prezenței, așa că întreaga Familie aștepta cu resemnare mari noutăți, când în sfârșit Tatăl se pronunță scurt, dar cât se poate de clar. Spuse că fiecare avea Argentina lui și că pentru ei, primii în sectorul produselor textile, Argentina se numea Anglia. E drept că de câtva timp urmărea dincolo de Canalul Mânecii niște fabrici care își optimizau în mod surprinzător linia de producție: printre rânduri se intuia un profit amețitor. Trebuie mers și văzut, eventual copiat. Apoi se întoarse către Fiu.

O să mergi tu, acum că te-ai aranjat, îi zise, trișând puțin în ceea ce privește termenii problemei.

Și așa, Fiul plecase, fericit chiar că o face, cu misiunea de a studia secretele englezești și de a duce înapoi ce era mai bun, pentru viitoarea prosperitate a Familiei. Nimeni nu se aștepta să se întoarcă în câteva săptămâni, și mai târziu nimeni nu-și dădu seama că nu se întorcea nici măcar după câteva luni. Dar așa erau ei, ignorau succesiunea zilelor, pentru că tindeau să trăiască una singură, perfectă, repetată la infinit, timpul era deci pentru ei un fenomen cu contururi labile care răsuna în viața lor ca o limbă străină.

În fiecare dimineață, din Anglia, Fiul ne trimitea o telegramă, cu textul imuabil: *Totul în regulă.* Se referea, evident, la viclenia nopții. Era singura veste pe care acasă

doream cu adevărat s-o știm, în rest, bănuiala că Fiul ar putea face, în acea prelungită absență, altceva decât propria-i datorie, condimentată cel mult cu vreo plăcută diversiune de invidiat, ne-ar fi obosit prea mult. Evident, fabricile englezești erau numeroase și meritau să fie analizate în profunzime. Am încetat să-l mai așteptăm, oricum avea să se întoarcă.

Dar se întoarse mai întâi Mireasa tânără.

Lasă-mă să te privesc, spuse Mama, radioasă, imediat ce mesenii își reluară locurile.

O priviră toți.

Observau o particularitate despre care n-ar fi știut să spună ce e.

O spuse Unchiul trezindu-se din somnul în care căzuse de mult timp, prăvălit pe un fotoliu – cu o cupă de șampanie, plină ochi, între degete.

Ați dansat probabil mult acolo, domnișoară. Mă bucur.

Apoi bău o înghițitură de șampanie și adormi la loc.

Persoana unchiului era plăcută în familie și de neînlocuit. Suferea, singurul dintre noi toți, de un misterios sindrom, ce-l ținea cantonat într-un somn peren, din care ieșea, pentru intervale foarte scurte, cu singurul scop de a participa la conversație cu o punctualitate pe care ne obișnuiserăm cu toții s-o considerăm normală, dar care era, evident, ilogică. Ceva în el era în stare să înregistreze, chiar și în somn, orice întâmplare și orice cuvânt. Ba chiar, venirea aceea de altundeva părea să-i confere deseori o asemenea luciditate sau o privire atât de singulară asupra lucrurilor, încât înzestrau trezirile sale și exteriorizările prilejuite de ele cu o rezonanță aproape oraculară, profetică. Lucrul acesta ne dădea mult curaj, deoarece știam că putem conta în orice moment pe rezerva unei minți atât de odihnite, încât reușea să descurce ca prin minune orice încâlceală ar fi apărut în gândirea domestică sau în traiul de zi cu zi. Pe lângă asta, ne plăcea

și stupoarea străinilor în fața acelor lucruri neobișnuite, un detaliu care dădea casei noastre o atracție în plus. Întorcându-se la familiile lor, oaspeții duceau deseori cu ei legendara amintire a acestui om care putea, dormind, să încremenească în gesturi uneori complexe, dintre care a ține între degete un pahar de șampanie plin ochi nu era decât un palid exemplu. Putea, în somn, să se radă, și deseori fusese văzut cântând la pian în timp ce dormea, deși parcă o făcea un pic cu încetinitorul. Nu lipseau cei care susțineau că-l văzuseră jucând tenis complet adormit, se pare că se trezea doar când trebuia să schimbe terenul. Povestesc asta din simpla dorință de a informa, dar și pentru că azi mi s-a părut că întrezăresc o coerență în tot ce mi se întâmplă, și deci de câteva ore nu mi-e greu să aud sunete care altfel, în vârtejul rătăcirii, sunt de neauzit: de exemplu, clinchetul vieții pe masa de marmură a timpului, ca niște perle lăsate să cadă. Existența caraghioasă a ființelor vii – această necesitate specială.

Da, da, ați dansat probabil mult, confirmă Mama, n-aș ști s-o spun mai bine, și de altfel nu mi-au plăcut niciodată prăjiturile cu fructe (multe din silogismele sale erau într-adevăr de neînțeles).

Tangouri? întrebă tulburat notarul Bertini, pentru care simpla pronunțare a cuvântului *tangou* însemna ceva senzual.

Tangouri? Argentina? Cu clima aia? întrebă Mama, dar nu se înțelese pe cine.

Pot să vă asigur că tangoul e de origine clar argentiniană, se încăpățână notarul.

Atunci se auzi glasul Miresei tinere.

Am trăit trei ani în pampa. Vecinul nostru era la două zile de mers cu calul. Un preot venea să ne cuminece o dată pe lună. O dată pe an o porneam într-o călătorie către Buenos Aires, cu gândul de a participa la premiera de la Operă. Dar n-am ajuns niciodată la timp. Era mult mai departe decât credeam.

Fără îndoială prea puțin practic, observă Mama. Cum credea tatăl tău că-ți putea găsi un soț în felul ăsta?

Cineva îi atrase atenția că Mireasa tânără era logodită cu Fiul.

E clar, credeți că nu știu? Făceam o observație generală.

Dar e adevărat, spuse Mireasa tânără, se dansează tangou acolo. E minunat, spuse.

Se simțea misterioasa oscilație a spațiului care anunța trezirile tot mai imponderabile ale Unchiului.

Tangoul dăruiește un trecut celui care nu-l are și un viitor celui care nu-l speră. Apoi adormi din nou.

În timp ce Fiica, de pe scaunul ei de lângă Tată, privea în tăcere.

Era de aceeași vârstă cu Mireasa tânără, o vârstă pe care eu, fie vorba între noi, n-o mai am de o mulțime de ani. (Acum, când mă gândesc la ea, văd doar o mare confuzie, dar și, ceva ce mi se pare interesant, risipa unei frumuseți nemaiîntâlnite și nefolosite. Ceea ce, de altfel, mă duce din nou la povestea pe care aș vrea să v-o spun, dacă nu pentru altceva, cel puțin pentru a-mi salva viața, dar, cu siguranță, și pentru simplul motiv că meseria mea e aceea de a povesti.) Fiica, spuneam. Moștenise de la Mamă o frumusețe care prin părțile acelea era considerată aristocratică, dat fiind faptul că femeilor de acolo le erau rezervate strălfulgerări de frumusețe delimitate – tăietura ochilor, picioare norocoase, părul ca pana corbului –, dar niciodată acea perfecțiune completă și rotundă – rod aparent al unor ameliorări seculare aduse de șirul a nenumărate generații – pe care Mama le păstra încă și pe care ea, Fiica, le repeta în mod miraculos, având în plus strălucirea tinereții. Și până aici, totul e-n regulă. Dar adevărul devine evident atunci când ies din eleganta mea imobilitate și mă mișc, dând la o parte valuri iremediabile de nefericire, pentru faptul de netăgăduit de a fi schiloadă. Un accident, pe la opt ani. O trăsură scăpată de sub control, un cal brusc înfuriat, o stradă, în oraș, strânsă

între case. Medicii iluștri, chemați din străinătate, au făcut restul, nici măcar din incompetență, poate din ghinion, dar oricum într-un mod complicat și dureros. Acum merg târându-mi un picior, dreptul, care deși e desenat la perfecție are o greutate incredibilă și e lipsit de orice fel de armonie cu restul corpului. Laba piciorului se așază grea și puțin amorțită. Nici brațul nu e normal, pare capabil doar de trei poziții, și nici acelea prea elegante. Parcă ar fi un braț mecanic. Când mă scol de pe scaun și ies în întâmpinarea cuiva pentru a-l saluta sau pentru orice alt gest de curtoazie, e o experiență stranie, despre care termenul deziluzie poate da numai o palidă idee. Neasemuit de frumoasă, mă împrăștii la cel mai mic pas, transformând într-o clipă admirația în milă și dorința în stânjeneală.

Știu asta. Dar n-am nicio înclinație pentru tristețe și niciun talent pentru durere.

În timp ce conversația trecuse la înflorirea târzie a cireșilor, Mireasa tânără se apropie de Fiică și se aplecă s-o sărute pe obraji. Ea nu se ridică, pentru că în clipa aceea voia să fie frumoasă. Vorbiră în șoaptă, ca și cum ar fi fost prietene vechi, sau din dorința bruscă de a deveni. Instinctiv, Fiica înțelese că Mireasa tânără învățase depărtarea și nu va renunța niciodată la ea, pentru că o alesese ca pe o formă specială și inimitabilă de eleganță. Va fi întotdeauna ingenuă și misterioasă, se gândi. O vor adora.

Apoi, în timp ce primele sticle de șampanie goale erau deja duse afară, conversația suferi o clipă de suspendare colectivă, aproape magică, și în tăcerea aceea Mireasa tânără întrebă într-un mod plăcut dacă putea pune o întrebare.

Bineînțeles, iubito.

Fiul nu este acasă?

Fiul? făcu Mama pentru a-i da timp Unchiului să iasă din

lumea lui și să-i dea o mână de ajutor, dar pentru că nu se întâmpla nimic, A, Fiul, sigur, continuă, Fiul, desigur, Fiul meu, clar, e o întrebare corectă. Apoi se întoarse către Tată. Dragă?

În Anglia, spuse Tatăl cu o seninătate absolută. Aveți idee ce înseamnă Anglia, domnișoară?

Cred că da.

Bine. Fiul e în Anglia. Dar cu totul provizoriu.

În sensul că se va întoarce?

Fără nicio îndoială, imediat ce-l chemăm.

Și o să-l chemați?

E cu siguranță un lucru pe care trebuie să-l facem cât mai repede cu putință.

Chiar azi, întări Mama, afișând zâmbetul pe care-l păstra pentru marile ocazii.

Așa că, după-masă – însă nu înainte de a fi terminat liturghia micului dejun – Tatăl se așează la birou și acceptă să înregistreze ceea ce se întâmplase. O făcea, de obicei, cu o anumită întârziere – mă refer la înregistrarea întâmplărilor vieții, în special a celor care provocau o anumită dezordine – dar n-aș vrea ca asta să fie interpretat ca o formă de tulbure ineficiență. Era, în realitate, o precauție conștientă, de ordin medical. După cum știau cu toții, Tatăl se născuse cu ceea ce lui îi plăcea să definească „o imperfecțiune a inimii", expresie care nu trebuie considerată într-un context sentimental: ceva ireparabil se frânsese în mușchiul său cardiac, când era doar o ipoteză în construcție în pântecul matern, și astfel se născuse cu o inimă de sticlă, cu care medicii, și după aceea el însuși, se resemnaseră. Nu exista tratament, în afară de o apropiere prudentă și domoală de viață. Dacă era să dai credit manualelor, o tresărire mai bruscă, o emoție pe nepusă masă ar fi putut să-l ducă pe lumea cealaltă într-o clipă. Totuși, Tatăl știa din experiență că lucrurile nu se petreceau chiar așa, punct cu punct. Pricepuse că era împrumutat vieții, și învățase din asta o obișnuință la

prudență, o înclinație spre ordine și convingerea confuză că locuiește într-un destin special. De aici i se trage fireasca bunătate, dar și cruzimea ocazională. Doresc să adaug că nu se temea de moarte, avea cu ea o asemenea înțelegere, dacă nu o intimitate, încât era cât se poate de sigur că va simți la timp că vine, pentru a o folosi cum trebuie.

Deci, în ziua aceea, nu se grăbi în mod deosebit să înregistreze sosirea Miresei tinere. Totuși, odată terminate treburile obișnuite, nu fugi de îndatorirea ce-l aștepta, se aplecă deasupra biroului și fără ezitări redactă textul telegramei, alcătuind-o cu respectul elementarelor exigențe de economie și cu intenția de a atinge perfecta claritate necesară. Era compusă din aceste cuvinte:

Sosit Mireasa tânără. Grăbește-te.

Mama, la rândul ei, hotărî că nici nu poate fi vorba, Mireasa tânără neavând o locuință proprie și, într-un anumit sens, nicio familie, de când orice bun și orice rudă a ei se transferaseră în America de Sud, va rămâne să aștepte acolo, la ei. Și pentru că Monseniorul păru să nu aibă nicio obiecție morală, luând în considerare absenta Fiului din casa părintească, i se spuse lui Modesto să pregătească pentru ea camera de oaspeți, despre care, de altfel, negăzduind niciodată pe nimeni, știau cu toții foarte puțin. Erau totuși aproape siguri că oricum există o asemenea cameră. Ultima oară era.

Nu va fi nevoie de nicio cameră de oaspeți, o să doarmă la mine, spuse calmă Fiica. O spuse șezând jos, și, când era așa, frumusețea ei era dintre acelea cărora nimeni nu li se poate împotrivi.

Evident, dacă-i face plăcere, adăugă căutând privirea Miresei tinere.

Îmi face, spuse Mireasa tânără.

Și așa începu să facă parte din Casă, acolo unde își imaginase că va intra ca soție, iar acum se trezea soră,

fiică, oaspete, prezență plăcută, decor. O făcu în mod natural și reuși repede să învețe manierele și timpii unui fel de a trăi pe care nu-l cunoștea. Îi simțea ciudățenia, dar rareori ajungea să-i înțeleagă absurditatea. După câteva zile de la sosirea ei, Modesto se apropie și-i dădu respectuos de înțeles că, dacă simțea nevoia unei clarificări, ar fi fost un privilegiu pentru el să i-o poată oferi.

Există reguli care mi-au scăpat din vedere? întrebă Mireasa tânără.

Dacă-mi permiteți, aș vrea să vă vorbesc doar despre patru, așa, ca să nu exagerez prea mult, spuse el.

De acord.

Noaptea e temută, despre asta îmi imaginez că ați fost deja informată.

Da, sigur. Credeam că e o legendă, dar am înțeles că nu e.

Exact. Și asta e prima.

Să te temi de noapte.

Să o respecți, să zicem.

Să o respect.

Perfect. A doua: nefericirea nu e agreată.

A, nu?

Să nu mă înțelegeți greșit, lucrul acesta trebuie înțeles în contextul său exact.

Care anume?

Familia a acumulat vreme de trei generații o avere considerabilă și, dacă vi s-ar întâmpla să vă întrebați cum s-a ajuns la un asemenea rezultat, îmi permit să vă sugerez răspunsul: talent, curaj, răutate, greșeli norocoase și un profund, coerent, inepuizabil simț al economiei. Când vorbesc despre economie nu vorbesc doar despre bani. Familia aceasta nu risipește nimic. Mă urmăriți?

Desigur.

Vedeți, cei de aici tind să creadă că nefericirea este o risipă de timp și deci o formă de lux pe care, pentru încă

vreo câțiva ani, nimeni n-o să și-l poată permite. Poate cândva. Dar, deocamdată, nici unei împrejurări de viață nu-i este permis să fure sufletelor mai mult decât o momentană rătăcire. Nefericirea fură timp bucuriei și în bucurie se construiește prosperitatea. Dacă vă gândiți o clipă, e foarte simplu.

Pot să fac o obiecție?

Vă rog.

Dacă sunt atât de maniaci cu economia, cum se explică mesele lor de dimineață?

Nu sunt mese de dimineață, sunt ritualuri de mulțumire.

Aha.

De fapt, eu am vorbit despre un simț al economiei, nu despre zgârcenie, o trăsătură complet străină Familiei.

Am înțeles.

Sunt sigur, e vorba de nuanțe pe care dumneavoastră sunteți fără îndoială în stare să le percepeți.

Mulțumesc.

Ar mai fi o a treia normă asupra căreia v-aș atrage atenția, dacă mai pot profita de disponibilitatea dumneavoastră.

Profitați. Dacă ar fi după mine, aș sta să vă ascult ore întregi.

Citiți cărți?

Da.

Să n-o faceți.

Nu?

Vedeți cărți în casa asta?

Nu, de fapt, acum că-mi atrageți atenția, nu.

Exact. Nu sunt cărți.

De ce?

Cei din Familie au o mare încredere în lucruri, în persoane și în ei înșiși. Nu văd nevoia de a recurge la paliative.

Nu sunt sigură că înțeleg.

Există deja totul în viață, cu condiția să stai s-o asculți,

iar cărțile nu fac altceva decât să te distragă inutil de la această îndatorire, pe care toți, în această familie, o îndeplinesc cu un asemenea devotament, încât cineva absorbit de lectură, în aceste încăperi, ar fi privit ca un dezertor.

Surprinzător.

Discutabil, am putea spune. Dar consider oportun să subliniez că este vorba despre o regulă subînțeleasă care în casa aceasta e respectată cât se poate de riguros. Pot să vă fac o modestă mărturisire?

Aș fi onorată.

Mie îmi place să citesc, așa că țin ascunsă în camera mea o carte, căreia îi dedic timp înainte de a adormi. Dar niciodată mai mult de una. Când o termin de citit, o distrug. Nu vreau să vă sugerez să faceți același lucru, vă spun asta doar ca să vă fac să înțelegeți seriozitatea problemei.

Cred că am înțeles-o, da.

Bine.

Există și o a patra regulă?

Da, dar e aproape o evidență.

Spuneți.

După cum știți, Tatăl are o imperfecțiune a inimii.

Desigur.

Să nu vă așteptați ca el să renunțe de la o seninătate generică, necesară. Nici s-o pretindeți, evident.

Evident. Riscă într-adevăr să moară în orice clipă, așa cum se spune?

Mă tem că da. Dar trebuie să țineți cont că în timpul zilei nu riscă practic nimic.

A, da.

Bine. Cred că asta-i tot deocamdată. Nu, încă ceva.

Modesto ezită. Se întreba dacă era necesar să continue cu alfabetizarea Miresei tinere sau dacă era o oboseală inutilă, ba chiar nesocotită. Tăcu puțin, apoi tuși scurt, două tusete seci, unul după celălalt.

Credeți că puteți memora ce-ați auzit adineaori?

Tusea?

Nu e tuse, e un avertisment. Fiți bună și considerați-o un sistem al meu respectuos de a vă feri, la nevoie, de eventuale erori.

Aș putea asculta încă o dată…

Modesto repetă exact mesajul laringian.

Două tusete seci, unul după celălalt, am înțeles. Să fiu atentă.

Exact.

Mai sunt multe altele?

Mult mai multe decât sunt eu dispus să vă dezvălui înainte de căsătorie, domnișoară.

Corect.

Acum chiar trebuie să plec.

Mi-ați fost de mare ajutor, Modesto.

Era ceea ce-mi doream să reușesc să fac.

Pot să mă revanșez în vreun fel?

Bătrânul își ridică privirea spre ea. Pentru o clipă se simți în stare să formuleze una din dorințele infantile, care fără nicio ezitare îi veniseră în minte, dar apoi își aminti că distanțele măsurau umilința și importanța funcției sale, așa că-și coborî privirea și, schițând o reverență aproape imperceptibilă, se limită la a spune că, fără îndoială, se va ivi ocazia. Se îndepărtă făcând primii pași cu spatele, apoi răsucindu-se, ca și cum o rafală de vânt, și nu o alegere a sa lipsită de respect, ar fi hotărât pentru el – tehnică în care era un maestru imbatabil.

Dar erau, desigur, și *zilele diferite.*

Din două în două săptămâni, joia, Tatăl se ducea dis-de-dimineață, în oraș, însoțit deseori de cardiologul său de încredere, doctorul Acerbi, mergea la Bancă, trecea pe la furnizorii de încredere – croitor, frizer, dentist, dar și pe la cei de țigări de foi, pantofi, pălării, bastoane de plimbare și din când în când pe la confesori –, se oprea la momentul

oportun la un prânz semnificativ și, în sfârșit, își permitea ceea ce obișnuia să definească drept o plimbare elegantă. Eleganța era dată de felul în care umbla și de drumul ales: niciodată șleampăt, primul, parcurs pe străzile din centru, al doilea. Aproape întotdeauna își încheia ziua la bordel, dar ținând cont de imperfecțiunea inimii sale, interpreta lucrul acesta ca pe un procedeu, ca să spunem așa, igienic. Convins că o anumită descărcare e necesară pentru ca organismul său să rămână în echilibru, găsise în disponibilitatea acelei case persoane care știau s-o provoace într-un chip aproape nedureros, înțelegând prin durere orice excitație ce ar fi putut sparge sticla inimii sale. A pretinde o asemenea prudență de la Mamă ar fi fost zadarnic, de altfel cei doi dormeau în camere separate pentru că, deși simțeau unul pentru celălalt o iubire profundă, nu se luaseră, după cum vom vedea, din motive care aveau de-a face cu trupurile lor. Tatăl ieșea de la bordel după-masa târziu, ca să ia calea de întoarcere. Pe drum medita, și aici își aveau deseori originea hotărârile sale nemiloase.

În fiecare lună, dar în zile diferite, sosea, anunțat cu patruzeci și opt de ore înainte de o telegramă, Comandini, care era responsabilul comercial al firmei. Atunci orice obișnuință era sacrificată pentru urgența afacerilor, invitațiile amânate, micul dejun redus la strictul necesar și viața Casei încredințată torențialului debit verbal al omulețului ăluia cu gesturi nervoase care știa, pe căile sale misterioase, ce le va plăcea oamenilor să îmbrace în anul următor, și cum să fie incitați să-și dorească stofele pe care Tatăl hotărâse să le producă cu un an înainte. Greșea rareori, putea să poarte tratative în șapte limbi, pierdea totul la joc și avea o predilecție pentru roșcate, femei se înțelege. Cu ani în urmă scăpase nevătămat dintr-un teribil accident de tren, de atunci încetase să mai mănânce carne albă și să joace șah, fără să dea niciun fel de explicații pentru asta.

În Postul mare se micșora spectaculozitatea gustărilor de dimineață, în zilele de sărbătoare se îmbrăcau în alb și în noaptea Sfântului Patron, care cădea în iunie, nu dormea nimeni, jucau jocuri de noroc. În prima sâmbătă din lună se făcea muzică, adunând câțiva diletanți din zonă și rareori vreun cântăreț de soi, recompensat apoi cu jachete din tweed englezesc. În ultima zi de vară, Unchiul organiza o întrecere cu bicicletele deschisă tuturor, iar la Carnaval era angajat un magician ungur, care, cu anii, devenise nimic altceva decât o persoană amuzantă. La 8 decembrie, de ziua Fecioarei Maria, se tăia porcul, sub îndrumarea unui măcelar vestit pentru bâlbâială lui, și în noiembrie, în anii în care ceața se îngroșa până la densități agresive, organizau, hotărându-se deseori brusc, împinși de la spate de disperare, un bal destul de solemn, în care, din dispreț pentru întunericul lăptos de afară, aveau grijă să aprindă un număr de lumânări din toate punctele de vedere surprinzător: era ca și cum un soare tremurător într-o după-amiază târzie de vară ar fi bătut în sala cu parchet pe jos, topind pașii de dans care-i întorceau pe toți către un sud al sufletului.

Zilele normale însă, așa cum am spus, ținând cont de realitatea faptelor și dorind să ne exprimăm într-o manieră sintetică, erau într-adevăr toate la fel de minunate.

Rezulta din asta un soi de ordine dinamică care, în familie, era considerată impecabilă.

Între timp se treziseră în iunie, alunecând pe telegrame englezești care făceau să se năruie întoarcerea Fiului într-un mod aproape invizibil, dar chibzuit în cele din urmă, pentru că erau raționali și preciși. Așa că, înainte de el, veni Marea Căldură – apăsătoare, nemiloasă, punctuală în fiecare vară, în locurile acelea – și Mireasa tânără începu să-i simtă prezența, amintindu-și-o cu greu după existența ei argentiniană, recunoscând-o în sfârșit exact într-o noapte de insomnie, ea, care intra în somn ca într-o

fericire, singura din casa aceea. Se întorcea de pe o parte pe alta și, cu un gest care o surprinse, își scoase nervos cămașa de noapte, lăsând-o să cadă la întâmplare, se întoarse apoi pe o parte, atingând cu pielea goală cearșaful de in, ca să primească în dar o vremelnică răcoare. Am făcut-o cu naturalețe pentru că întunericul era dens în cameră, iar Fiica, în patul ei, la câțiva pași distanță, devenise o companie cu care stabilisem deja o intimitate de surori. Vorbeam, de obicei, cu lumina stinsă, câteva replici, câteva secrete, apoi ne salutam ca să intrăm în noapte și acum, pentru prima dată, mă întrebam ce era acel mic cântec rotund, care se înălța în fiecare seară din patul Fiicei, odată stinsă lumina și terminate secretele și cuvintele, după salutul obișnuit – se înălța pentru a se legăna în aer un timp lung, căruia nu-i auzeam niciodată sfârșitul, pentru că alunecam în somn, eu singura, din casa aceea, fără teamă. Dar nu era un cântec – era un soi de geamăt, ca de animal – și în noaptea aceea de vară apăsătoare am vrut să-l înțeleg deoarece căldura mă ținea trează și trupul meu gol mă făcea diferită. Așa că am lăsat o vreme cântecul să se legene în aer ca să-l înțeleg mai bine, și apoi, pe întuneric, fără nicio introducere, am întrebat liniștită: Ce e?

Cântecul a încetat să se legene.

Câtăva vreme a fost liniște.

Apoi Fiica întrebă Nu știi ce e?

Nu.

Într-adevăr?

Într-adevăr.

Cum se poate?

Mireasa tânără cunoștea răspunsul, știa exact care era ziua în care alesese acea ignoranță și ar fi putut explica în amănunt de ce o alesese. Dar spuse simplu: Nu știu.

O auzi pe Fiică râzând ușor, apoi câteva mici zgomote și un chibrit care fâșâia, strălucea și se apropia de fitil – lumina lămpii cu petrol păru pentru o clipă foarte

puternică, dar curând lucrurile prinseră contururi precaute, precise, toate lucrurile, inclusiv trupul gol al Miresei tinere, care nu se mișcă, rămânând așa cum era, iar Fiica îl văzu și zâmbi.

E felul meu de a intra în noapte, spuse. Dacă n-o fac, nu reușesc să adorm, e felul meu.

E într-adevăr atât de greu? întrebă Mireasa tânără. Ce?

Să intrați în noapte, pentru voi.

Da. Te face să râzi?

Nu, dar e misterios, nu e ușor de înțeles.

Știi toată povestea?

Nu chiar toată.

Nu există nimeni care să fi murit ziua, în familia noastră, asta știi.

Da. Nu cred, dar știu. Tu crezi?

Eu cunosc povestea tuturor celor care au murit noaptea, unul câte unul, de când eram copil o cunosc.

Poate că sunt doar legende.

Pe trei, i-am văzut.

E normal, mulți mor noaptea.

Da, dar nu toți. Aici până și copiii care se nasc noaptea se nasc morți.

Mă sperii.

Vezi, începi să înțelegi – și în clipa aceea Fiica își scoase cămașa de noapte, cu un gest precis al brațului bun. Își scoase cămașa de noapte și se întoarse pe o parte, ca Mireasa tânără – goale, se priveau. Aveau aceeași vârstă, vârsta în care nu există urâțenie, pentru că totul e minunat în lumina începutului.

Tăcură câteva vreme, aveau de privit.

Apoi Fiica spuse că avea vreo cincisprezece, șaisprezece ani când îi veni în minte să se împotrivească poveștii cu cei care mor noaptea și că se gândise serios că erau cu toții nebuni, și o făcuse într-un mod pe care acum și-l amintea ca foarte violent. Dar nimeni nu se sperie, spuse. Lăsară să treacă timpul. Până când într-o zi Unchiul îmi spuse să mă

întind lângă el. Am făcut-o și am așteptat să se trezească. Cu ochii închiși mi-a vorbit îndelung, poate în somn, explicându-mi că fiecare e stăpân pe viața lui, dar un lucru nu depinde de noi, îl primim în sângele moștenit și n-are sens să ne împotrivim pentru că e o pierdere de timp și de energie. Atunci eu i-am spus că era idiot să crezi că un destin se poate transmite din tată-n fiu, am spus că însăși ideea destinului era o fantezie, o poveste pentru a-și justifica propriile lașități. Am adăugat că eu voi muri la lumina zilei, chiar de-ar fi să mă omor între un răsărit și un apus. El a dormit multă vreme, apoi a deschis ochii și a spus că, desigur, nu, nu există destin, și nu, el nu se moștenește, ar fi chiar culmea. E ceva mult mai profund și mai animalic. Se moștenește *frica,* spuse. *O frică specială.*

Mireasa tânără văzu că, în timp ce vorbea, Fiica își desfăcuse ușor picioarele, apoi le strânsese, după ce-și ascunsese mâna, pe care acum o ținea între coapse și o mișca ușor din când în când.

Îmi explică atunci că e o molipsire subtilă, și îmi demonstra cum în fiecare gest, în fiecare cuvânt, tații și mamele nu fac altceva decât *să transmită o frică.* Chiar și acolo unde, aparent, îi învață pe alții lucruri temeinice și rezolvabile, de fapt *mai ales* acolo unde îi învață pe alții lucruri temeinice și rezolvabile, în realitate transmit o frică, pentru că tot ce cunosc ei ca temeinic și rezolvabil nu e altceva decât ce au găsit drept remediu al fricii, deseori o frică specială, circumscrisă. Așa că, acolo unde familiile par să-i învețe pe copii fericirea, îi infectează de fapt cu o frică. Și fac asta ceas de ceas, de-a lungul unui impresionant șir de zile, fără să înceteze o clipă, într-o absolută impunitate, cu o eficacitate înspăimântătoare și fără să se poată rupe în vreun fel cercul lucrurilor.

Fiica își desfăcu puțin picioarele.

Așa că eu mă tem că voi muri noaptea, și am un singur fel de a intra în somn, al meu.

Mireasa tânără tăcu.

Se uita la mâna Fiicei, la ce făcea. La degete.

Ce e? întrebă din nou.

În loc să răspundă Fiica închise ochii și se întoarse pe spate, căutând o poziție pe care o cunoștea. Își ținea mâna ca o scoică așezată pe pântec și cu degetele căuta. Mireasa tânără se întrebă unde văzuse deja gestul acela și era atât de neobișnuită cu ceea ce descoperea, că în cele din urmă își aduse aminte, era degetul mamei sale căutând într-o cutie cu nasturi unul mic de sidef pe care îl pusese deoparte pentru mâneca singurei cămăși a soțului ei. Desigur, era vorba despre o altă zonă a ființei, dar gestul era același, sau cel puțin fusese până când începu să devină circular într-o manieră prea rapidă sau violentă, pentru a fi o căutare, căci devenise mai degrabă un mod de a vâna – îi veni în minte vânătoarea unei insecte sau un mod de a ucide ceva mic. Într-adevăr, brusc, Fiica începu să-și arcuiască din când în când spatele și să respire într-un mod ciudat – un fel de agonie. Elegantă, totuși, se gândi Mireasa tânără, ba chiar atrăgătoare, se gândi: orice ar fi ucis în ea Fiica, trupul îi părea făcut pentru crima aceea, atât de bine se încadra în spațiu, exact ca o unduire, în care dispăreau până și diformitățile ei de șchioapă, dispăreau în neant – care era brațul invalid, n-ai fi știut spune, care din picioarele desfăcute era cel pierdut, nu-ți puteai aminti.

Încetă pentru o clipă omorul, dar fără să se întoarcă, fără să deschidă ochii, și spuse: într-adevăr nu știi ce este? Nu, răspunse Mireasa tânără.

Fiica râse într-un fel frumos, îmi spui adevărul?

Da.

Atunci Fiica începu cântecul acela rotund, aproape ca o lamentație, pe care Mireasa tânără îl știa și nu-l știa, și ajunse din nou la micul omor, dar ca și cum ar fi hotărât, între timp, să lase deoparte un soi de prudență pe care încă o păstrase. Își mișca acum șoldurile, și, când își dădu capul pe spate, își deschise puțin gura, într-un fel care mi

se păru trecerea unui hotar și care sună ca o revelație: mă străfulgeră un gând, că de oricât de departe ar fi venit, chipul Fiicei se născuse pentru a sfârși acolo, în valul acela deschis care acum se revărsa pe pernă. Era atât de adevărat, ultimul, încât toată frumusețea Fiicei – cea cu care ziua încânta lumea – îmi apăru dintr-odată drept ceea ce era, adică o mască, un subterfugiu – sau ceva mai mult decât o promisiune. M-am întrebat dacă era așa pentru toți, și pentru mine, dar apoi întrebarea pe care am pus-o cu voce tare – cu voce coborâtă – fu alta, și din nou aceeași.

Ce e?

Fără să se oprească, Fiica deschise ochii și-și întoarse privirea către Mireasa tânără. Dar nu părea să o privească cu adevărat, ochii ei se uitau altundeva, și-și ținea gura deschisă într-un mod delicat. Continua cu cântecul acela rotund, nu-și oprea degetele, nu vorbea.

Te deranjează dacă te privesc? întrebă Mireasa tânără.

Fiica dădu din cap că nu. Continua să se mângâie fără să vorbească. Era undeva, în ea însăși. Dar fiindcă ochii îi erau îndreptați spre Mireasa tânără, Miresei tinere i se păru că nu mai există nicio distanță între ele, fizică sau imaterială, așa că puse o altă întrebare.

Așa îți omori frica? O cauți și o ucizi?

Fiica își întoarse din nou capul, fixând pentru o clipă tavanul și închizând ochii după aceea.

E ca și cum te-ai desprinde, spuse. Nu trebuie să te temi, trebuie să mergi până la capăt, spuse. Atunci te desprinzi de orice lucru și o oboseală imensă te duce în noapte dăruindu-ți somnul.

Apoi pe trăsăturile sale apăru din nou chipul ultim, cu capul lăsat pe spate și gura întredeschisă. Reluă cântecul rotund și, între picioare, degetele deveniră repezi, dispărând uneori înlăuntrul ei. Părea să-și piardă încetul cu încetul putința de a respira, și la un moment dat fu cuprinsă de o grabă pe care Mireasa tânără ar fi putut-o

lua drept disperare, dacă n-aș fi învățat cu puțin înainte că, de fapt, era ceea ce ea căuta, în fiecare seară, odată stinsă lumina, coborând într-un punct, în interiorul ei, care trebuia să-i reziste oarecum, dacă o vedeam în clipa asta obosindu-se să dezgroape cu vârful degetelor ceva ce buna-cuviință a vieții îngropase evident pe durata unei lungi zile. Era o coborâre, fără nicio îndoială, și părea să devină la fiecare pas tot mai rapidă sau mai riscantă. Apoi începu să tremure și continuă s-o facă până când cântarea aceea rotundă se sfărâmă. Atunci se strânse ca un arici întorcându-se pe o parte, apropiindu-și picioarele și înfundându-și capul între umeri – am văzut-o transformată într-o fetiță, ghemuită în ea însăși, cu mâinile ascunse între picioare, bărbia sprijinită în piept, începând să respire din noii normal.

Ce-am văzut, m-am întrebat.

Ce trebuie să fac acum, m-am întrebat. Să nu mă mișc, să nu fac niciun zgomot. Să dorm.

Dar Fiica deschise ochii, îmi căută privirea și, într-un mod ciudat de hotărât, spuse ceva.

Eu n-am înțeles, și atunci Fiica repetă ceea ce spusese, dar ridicând puțin vocea.

Încearcă.

Nu m-am mișcat, n-am spus nimic.

Fiica mă fixa, cu o blândețe atât de nemărginită, că părea răutate. Întinse brațul și micșoră lumina veiozei.

Încearcă, repetă.

Și apoi încă o dată.

Încearcă.

Atunci, în clipa aceea, Miresei tinere îi veni în minte, fulgerător, ceea ce ar trebui să povestesc acum, un episod petrecut în urmă cu nouă ani, așa cum mi s-a întâmplat să-l reconstitui recent, în timpul nopții. Subliniez *în timpul nopții*, pentru că mi se întâmplă să mă trezesc foarte des dimineața la o anumită oră, înainte de ivirea zorilor, și să calculez cu multă luciditate înfrângerea vieții mele, sau cel

puțin geometrica ei putrezire, ca a unui fruct uitat într-un colț: o combat tocmai reconstituind această poveste, sau alte povești, ceea ce uneori mă duce departe de calculele mele – alteori nu duce nicăieri. Tatăl meu face același lucru imaginându-și că străbate un teren de golf, gaură după gaură. Subliniază că e un teren cu nouă găuri. E un tip simpatic, are optzeci și patru de ani. Oricât de incredibil mi s-ar părea în acest moment, nimeni nu poate spune dacă va fi încă în viață atunci când voi termina de scris ultima pagină din această carte; în general TOȚI cei care sunt în viață în timp ce scrii o carte ar trebui să mai fie în viață atunci când o termini, și asta din elementarul motiv că a scrie o carte înseamnă pentru cel care o face un lucru de o clipă, chiar dacă foarte lungă, deci ar fi irațional să crezi că cineva poate sta înăuntru viu și mort în același timp, cu atât mai puțin tatăl meu, bărbat simpatic, care noaptea, pentru a alunga demonii, joacă golf în minte, alegând crosele și drămuind forța loviturii, în timp ce eu, spre deosebire de el, cum am spus deja, dezgrop această poveste sau altele. Ceea ce mă face, dacă nu altceva, cel puțin să știu sigur ce i s-a întâmplat să-și amintească pe neașteptate Miresei tinere, în timp ce Fiica o fixa spunându-i un singur cuvânt, *încearcă.* Știu că i-a venit în minte fulgerător o amintire pe care n-o dăduse niciodată deoparte, dimpotrivă, o păstrase cu sfințenie vreme de nouă ani, mai precis amintirea momentului în care, într-o dimineață de iarnă, bunica ei trimisese pe cineva s-o cheme în camera unde, deși nu era încă bătrână, încerca să moară fără exagerări, într-un pat somptuos, lovită de o boală căreia nimeni nu reușise să-i găsească vreo explicație. Oricât ar părea de absurd, știu exact care au fost primele cuvinte pe care i le-a spus – cuvintele unei muribunde adresate unei fetite.

Ce mică ești.

Chiar cuvintele astea.

Dar nu pot aștepta să crești, sunt pe moarte, asta e

ultima oară în care-ți mai pot vorbi. Dacă nu înțelegi, ascultă și întipărește-ți totul în memorie, mai devreme sau mai târziu o să înțelegi. Bine?

Da.

Nu erau decât ele două în încăpere. Bunica vorbea în șoaptă. Mireasa tânără se temea de ea și o adora. Era femeia care-l născuse pe tatăl său, deci era, pentru ea, imposibil de contrazis și departe într-un mod solemn. Când îi ordonă să se așeze și să împingă scaunul lângă pat, se gândi că n-a fost niciodată atât de aproape de ea, și plină de curiozitate își dădu seama că putea să-i simtă mirosul; nu era un miros de moarte, ci de apus.

Deschide urechile, domnișoară. Eu am crescut ca tine, eram singura fată printre mulți frați. Dacă nu-i numărăm pe cei care au murit, erau șase. Plus unul: tata. Ai noștri se ocupă de animale, sfidează pământul în fiecare zi și rareori își permit luxul de a gândi. Mamele îmbătrânesc repede, fetele au fesele tari și sânii albi, iernile sunt interminabile, verile toride. Reușești să înțelegi care-i problema?

Nu foarte clar, dar reușeam să înțeleg.

Bunica deschise ochii și o privi fix.

Să nu crezi că poți scăpa fugind. Aleargă mai repede decât tine. Iar când n-au chef să fugă, așteaptă să te întorci și te bat.

Bunica închise din nou ochii și se strâmbă, pentru că o devora ceva din interior, și o făcea cu mușcături bruște și neașteptate. Când îi trecea, începea să respire din nou și scuipa pe jos un lichid rău mirositor, colorat în culori pe care doar moartea le poate inventa.

Știi cum am făcut eu? întrebă.

Mireasa tânără nu știa.

M-am lăsat dorită până când i-am înnebunit, apoi m-am lăsat prinsă și apoi i-am stăpânit toată viața. Te-ai întrebat vreodată cine comandă în familia asta?

Mireasa tânără dădu din cap.

Eu, proasto.

O altă mușcătură îmi opri respirația. Am scuipat porcăria aia, nici măcar nu mai aveam chef să știu unde. Eram atentă doar să n-o scuip pe mine. Ajungea pe pătură, nici măcar pe podea.

Acum am cincizeci și trei de ani, sunt pe punctul de a crăpa și pot să-ți spun cu certitudine un lucru: să nu faci ca mine. Nu e un sfat, e un ordin. Să nu faci ca mine. Ai înțeles?

De ce?

Întrebă cu o voce de adult, agresivă chiar. Dintr-odată nu mai exista nimic de copil în ea. Se săturase, pe neașteptate. Asta mi-a plăcut. M-am ridicat puțin în capul oaselor și am înțeles că puteam să fiu dură cu fetița aia, rea și fantastică așa cum fusesem, cu multă plăcere, în fiecare clipă a vieții pe care acum o pierdeam lovită de junghiurile din abdomen.

Pentru că nu funcționează, am spus. Înnebunesc cu toții, nimic nu mai e cum trebuie să fie, iar mai devreme sau mai târziu te trezești cu burta la gură.

Adică?

Fratele tău vine peste tine, își vâră cocoșelul în tine și-ți lasă un copil în burtă. Dacă n-o face cumva taică-tău. E clar acum?

Mireasa tânără rămase impasibilă. Mai clar, da.

Să nu ți-l imaginezi ca pe un lucru neplăcut. De cele mai multe ori e ceva ce te înnebunește.

Mireasa tânără nu spuse nimic.

Dar asta nu poți s-o înțelegi acum. E suficient să ți-o întipărești în minte. E clar?

Da.

Deci nu face ca mine, e complet greșit. Știu eu ce trebuie să faci, deschide-ți bine urechile. Te-am pus să vii aici ca să-ți spun ce trebuie să faci.

Își scoase mâinile de sub pătură, avea nevoie de ele ca să explice. Erau niște mâini urâte, dar se vedea că dacă ar fi fost după ele, ar mai fi așteptat mult și bine până să

ajungă sub pământ.

Chestia aia pe care o ai între picioare, uit-o. Nu e suficient s-o ascunzi. Trebuie s-o uiți. Nu trebuie să știi nici măcar tu c-o ai. Nu există. Uită că ești femeie, nu te îmbrăca în haine femeiești, nu umbla ca o femeie, taie-ți părul, mișcă-te ca un băiat, nu te privi în oglindă, distruge-ți mâinile, arde-ți pielea, nu dori niciodată să fii frumoasă, nu încerca să placi nimănui, nu trebuie să-ți placi nici măcar ție. Trebuie să provoci scârbă, și atunci o să te lase în pace, o să te uite. Mă înțelegi?

Am făcu semn din cap că da.

Nu dansa, nu dormi niciodată cu ei, nu te spăla, obișnuiește-te să puți, nu te uita la alți bărbați, nu te împrieteni cu nicio femeie, la treburile cele mai grele, lucrează până dai în brânci, nu crede în poveștile de dragoste și nu visa niciodată cu ochii deschiși.

Ascultam. Bunica se uită bine la mine ca să fie sigură că o ascultam. Apoi coborî vocea și am înțeles că urma partea cea mai dificilă.

Fii însă foarte atentă la un lucru: rămâi femeia care ești în ochi și în gură, aruncă totul, dar păstrează ochii și gura, într-o bună zi o să-ți trebuiască.

Stătu o clipă pe gânduri.

Dacă chiar trebuie, renunță la ochi, obișnuiește-te să privești în pământ. Dar salvează-ți gura, altfel n-o să știi de unde să începi, când o să ai nevoie.

Mireasa tânără o privea cu niște ochi care deveniseră foarte mari.

Când o să am nevoie? întrebă.

Când vei întâlni un bărbat care-ți va plăcea. Du-te să-l iei și mărită-te cu el, e ceva ce trebuie făcut. Dar va trebui să mergi să-l iei și atunci vei avea nevoie de gură. Apoi de păr, de mâini, de ochi, de voce, de șiretenie, de răbdare și de dibăcia pântecului. Va trebui să înveți din nou totul de la capăt: fă-o repede, altfel ei vor ajunge înaintea lui. Înțelegi ce vreau să spun?

Da.

Vei vedea că-ți aduci aminte totul într-o clipă. Trebuie doar să te miști repede. M-ai ascultat cu atenție?

Da.

Atunci repetă.

Mireasa tânără o făcu, cuvânt cu cuvânt, și unde nu-și amintea cuvântul exact, folosea unul de-al ei.

Ești o femeie grozavă, spuse bunica. Spuse chiar așa: *femeie.*

Făcu un gest în aer, poate era o mângâiere nedată.

Și acum pleacă, spuse.

O apucase din nou un junghi, îi scăpă un vaiet, de animal. Își vârî din nou mâinile sub pătură, apăsând acolo unde moartea mușca din ea, în pântec.

Mireasa tânără se ridică și pentru o clipă rămase nemișcată, lângă pat. Mă gândeam să întreb ceva, dar nu era ușor de găsit în ce fel.

Tata, am spus. Apoi m-am blocat.

Bunica se întoarse și mă măsură cu o privire de animal aflat în pericol.

Dar eram o fetiță grozavă, așa că nu m-am oprit și am întrebat Tata s-a născut în felul ăsta?

Ce fel?

Tata s-a născut din cineva din familia noastră în felul ăsta?

Bunica mă privi, și acum pot să înțeleg ce gândea: că nu se moare niciodată cu adevărat, pentru că sângele continuă, ducând cu el în eternitate tot ce e mai bun și tot ce e mai rău din noi.

Lasă-mă să crăp în pace, fetițo, spuse. Acum lasă-mă să crăp în pace.

De asta, în noaptea aceea toridă, când Fiica, privindu-mă cu o blândețe care putea să fie și răutate, îmi repetă să încerc, și deci să-mi amintesc ce aveam între picioare, am știut imediat că nu era un moment oarecare, ci întâlnirea despre care bunica îmi vorbise, în timp ce scuipa moarte în

jurul ei; dacă Fiicei putea să i se pară un joc, pentru mine era un prag de trecut. Îl dădusem la o parte în mod sistematic, cu o hotărâre sălbatică, pentru că și eu, ca toți ceilalți, moștenisem o teamă, căreia îi dedicasem o bună parte din viața mea. Reușisem în ceea ce mă învățaseră ei. Dar de când îl cunoscusem pe Fiu, știam că acum lipsea ultimul gest, poate cel mai dificil. Trebuia învățat din nou totul de la capăt, iar acum, când el era pe punctul de a sosi, trebuia făcut totul în grabă. M-am gândit că vocea blândă a Fiicei – vocea rea a Fiicei – era un dar al sorții. Și pentru că-mi spunea să încerc, i-am dat ascultare și am încercat, știind cât se poate de bine că o pornisem pe o cale fără întoarcere.

Așa cum se întâmplă uneori în viață, își dădu seama că știa foarte bine ce să facă, deși nu știa ce face. Era un debut și un dans, i se păru că se pregătise în secret pentru el ani de zile, în ore de exerciții de care acum nu-și amintea. Lăsă lucrurile să-și urmeze cursul, fără grabă, aștepta ca gesturile potrivite să se ivească, apăreau în ritmul amintirilor, nelegate între ele, dar exacte până la detaliu. Îi plăcu clipa în care respirația începu să răsune în voce și momentele în care îți vine să te oprești. Nu-i trecea nimic prin minte, până când se gândi că voia să se privească, pentru că altfel, din toate astea, nu i-ar fi rămas decât o umbră alcătuită din senzații, iar ea voia o imagine, adevărată. Așa că deschise ochii, iar ceea ce văzu rămase ani de zile în mintea mea ca o imagine în stare, în simplitatea ei, să explice lucruri, să găsească un început sau să incite fantezia. Mai ales prima strălfulgerare, când totul era neașteptat. Nu m-a mai părăsit. Pentru că ne naștem de multe ori, iar în strălfulgerarea aceea eu mă născusem într-o viață care urma să devină viața mea cea mai adevărată, iremediabilă și violentă. Așa că, până și azi, când totul s-a întâmplat deja, și mă aflu în anotimpul uitărilor, mi-ar fi greu să-mi amintesc dacă într-adevăr Fiica a îngenuncheat la un moment dat lângă patul meu și

m-a mângâiat pe păr sărutându-mi tâmplele, un lucru pe care poate doar l-am visat, îmi amintesc însă cu absolută precizie că mi-a apăsat gura cu mâna atunci când, la sfârșit, nu reușisem să-mi înăbuș un țipăt, și de asta sunt sigură, pentru că pot încă să-mi amintesc mirosul mâinii ei și imboldul ciudat de a o linge, așa cum ar fi făcut un animal.

Dacă țipi, te descoperă, îi spuse Fiica, luându-și mâna de pe gura ei.

Am țipat?

Da.

Ce rușine.

De ce? Numai că după aceea te descoperă.

Ce oboseală.

Dormi.

Și tu?

Dormi, o să dorm și eu.

Ce rușine.

Dormi.

A doua zi, la masa gustărilor de dimineață, i se păru că totul era mai simplu, și, din rațiuni de neînțeles, totul mai lent. Își dădu seama că aluneca în conversații și se strecura afară din ele cu o ușurință de care nu s-ar fi crezut niciodată în stare. Nu era doar impresia ei. Simți un văl de galanterie în micul gest al Inspectorului Poștelor, și se convinse că ochii Mamei o vedeau *cu adevărat,* ezitând chiar o clipă, când treceau peste ea. Căută cu privirea bolul cu frișcă, la care, înainte, nu îndrăznise niciodată să aspire, și înainte de a-l găsi, îl văzu pe Modesto întinzându-i-l însoțit de două tusete precise. Ea îl privi, fără să înțeleagă. El, dându-i frișca, schiță o reverență în care ascunse o frază care abia se auzea, dar era cât se poate de clară.

Astăzi străluciți, domnișoară. Aveți grijă.

Fiul începu să sosească pe la jumătatea lui iunie, și după

câteva zile tuturor li se păru evident că lucrul acesta va dura mult timp. Primul lucru care le-a fost adus acasă a fost o pianolă daneză, desfăcută în bucăți, și până aici se putea crede că un fragment o luase razna din logica pe care fiul o imprimase transportului lucrurilor sale, sfârșind prin a preceda, cu un anumit efect comic, restul expediției. Dar în ziua următoare primiră doi berbeci galezi din rasa Fordshire împreună cu un cufăr sigilat pe care era scris MATERIAL EXPLOZIV. Urmară, cu o cadență cotidiană, o planșetă de desen produsă în Manchester, trei tablouri cu natură moartă, macheta unui grajd scoțian, o salopetă de muncitor, o pereche de roți dințate cu o destinație greu de precizat, douăsprezece pleduri dintr-o lână foarte ușoară, o cutie de pălării goală și un tabel cu orarul trenurilor în gara Waterloo din Londra. Deoarece procesiunea nu părea să aibă sfârșit, Tatăl se simți dator să asigure toată Familia spunând că ținea situația sub control și că, așa cum avusese grijă Fiul să-l anunțe, printr-o scrisoare, întoarcerea din Anglia avea loc în chipul cel mai potrivit pentru a evita suprapuneri și complicații dăunătoare. Modesto, care avusese probleme să le găsească un loc celor doi berbeci din rasa Fordshire, își permise o tuse seacă, și atunci Tatăl fu nevoit să adauge că trebuia luat în calcul și un oarecare deranj. Și pentru că Modesto părea să nu-și fi rezolvat problemele laringiene, Tatăl încheie afirmând că i se părea rațional să creadă că Fiul se va întoarce la timp pentru vilegiatură.

Vilegiatura era în familie o plictisitoare obișnuință care se rezolva cu două săptămâni petrecute în munții francezi; era în general interpretată ca o obligație și suportată de toți cu elegantă resemnare. Era o tradiție să lase casa complet goală cu acest prilej, și asta dintr-un instinct al originii țărănești, care avea legătură cu rotația culturilor: se credea că trebuia lăsată să se odihnească, pentru ca la întoarcere să se poată din nou semăna cu succes efervescența Familiei, siguri că vor putea conta pe

obișnuita recoltă îmbelșugată. Așa că și servitorii erau trimiși acasă, ba chiar și Modesto era invitat să dispună de ceea ce alții ar fi numit vacanță, iar el interpreta ca o suspendare nemotivată a timpului. În general totul se întâmpla în jurul datei de 15 august, se putea deduce, deci, că procesiunea de obiecte va mai continua încă vreo cincizeci de zile. Era jumătatea lui iunie.

N-am înțeles, sosește sau nu sosește? o întrebă Mireasa tânără pe Fiică, când rămaseră singure, la sfârșitul micului dejun.

Sosește, sosește în fiecare zi câte puțin, o să termine de sosit peste vreo lună, răspunse Fiica. Știi cum e el, adăugă.

Mireasa tânără știa cum e el, dar nu chiar atât de bine, sau de amănunțit, sau într-o manieră extrem de clară. În realitate, Fiul îi plăcuse tocmai pentru că era de neînțeles, spre deosebire de toți ceilalți băieți de vârsta lui în care nu era nimic de înțeles. Prima oară când îl întâlnise o șocase prin eleganța de bolnav a gesturilor și printr-o anumită frumusețe de muribund. Era cât se poate de sănătos, din câte știa ea, dar cineva cu zilele numărate s-ar fi mișcat ca el, s-ar fi îmbrăcat ca el și mai ales ar h tăcut în mod exagerat ca el, vorbind doar din când în când, cu glas scăzut și cu o intensitate irațională. Părea marcat de ceva, dar că ar fi fost vorba de un destin tragic era o deducție prea literară, peste care Mireasa tânără învață, repede și instinctiv, să treacă. În realitate, în rețeaua aceea de trăsături foarte fragile și de gesturi de convalescent, Fiul ascundea o înspăimântătoare poftă de viață și o rară ușurință de a-și imagina, amândouă virtuți care prin locurile alea apăreau de o inutilitate impresionantă. Toți îl considerau foarte inteligent, ceea ce, în sensibilitatea comună, echivala cu a-l considera anemic sau daltonist; o boală inofensivă și elegantă. Dar Tatăl îl spiona de departe și știa; Mama, de mai aproape, îl proteja intuind că aveau un băiat special. Cu un instinct de mic animal îl înțelese și Mireasa tânără, deși n-avea decât cincisprezece ani. Așa

că începu să stea lângă el, fără niciun motiv, ori de câte ori i se ivea ocazia, și pentru că de-a lungul anilor se transformase într-un soi de adolescent sălbatic, deveni pentru Fiu un fel de prieten credincios și ciudat, mai tânăr, puțin sălbatic și la fel de misterios ca el. Stăteau în tăcere. Mai ales Mireasa tânără tăcea. Aveau în comun gustul pentru frazele suspendate, predilecția pentru anumite reflexe de lumină și indiferența pentru orice fel de meschinărie. Apăreau ciudați, el cu eleganța lui, ea încăpățânat de șleampătă, și dacă exista vreo trăsătură feminină pe undeva în perechea aceea, era mai ușor de găsit la el decât la ea. Începură să vorbească, când vorbeau, spunând *noi.* Erau văzuți alergând pe malul râului, urmăriți de ceva a cărui urmă nu apărea nicăieri în imensitatea câmpiei. Fură văzuți în vârful clopotniței, după ce copiaseră cuvintele gravate în interiorul clopotului cel mare. Fuseseră văzuți în fabrică urmărind mișcările muncitorilor fără să scoată o vorbă, ore întregi, dar notând niște numere într-un caiețel. Sfârșiră cu toții prin a se obișnui cu ei, ceea ce-i făcu să devină invizibili. Când se întâmplă, Mireasa tânără își aminti de vorbele bunicii și, fără să se gândească prea mult, recunoscu ce-i prevestise, sau poate chiar îi promisese ea. Nu se spălă, nu-și strânse părul, se lăsă cu hainele jegoase dintotdeauna, cu murdărie sub unghii și cu un miros aspru între coapse; până și ochii, la care renunțase de mult, continuă să-i miște fără mister, imitând șireata obtuzitate a animalelor domestice. Dar când, într-o bună zi, Fiul, la capătul unei tăceri pe care Mireasa tânără o găsi de o durată perfectă, se întoarse spre ea și-i puse o simplă întrebare, ea, în loc să răspundă, folosi ceea ce, vreme de șase ani, păstrase pentru el: îl sărută.

Nu era prima sărutare pentru Fiu, dar într-un fel așa a fost. Înainte, în momente diferite, îl sărutaseră alte două femei, potrivit cu tipul de băiat care era – fără vârstă –, două femei mature, prietene ale Mamei. Făcuseră totul

ele, una într-un colț al grădinii și alta într-un vagon de tren. El, mai mult decât orice altceva, își amintea, în amândouă cazurile, de obstacolul rujului. Nu prima, din delicatețe, ci a doua, din pură dorință, se lăsase să alunece atingându-l și luându-i-l în gură încet și îndelung, până când îl făcu să termine. Nu mai urmase nimic după asta, erau de altfel două femei cultivate, dar, când i se întâmpla să le întâlnească, Fiul citea în ochii lor o lungă poveste secretă care, în fond, era lucrul ce i se părea cel mai excitant dintre toate. Cât despre actul sexual propriu-zis, să spunem complet, Tatăl, om bun, dar la nevoie nemilos, îi fixase scadența la momentul potrivit și în bordelul de familie, din oraș. Și, deoarece acolo știau să recunoască repede preferințele fiecăruia, totul avu loc într-o manieră pe care Fiul o găsi reconfortantă și cât se poate de potrivită. Aprecie repeziciunea cu care prima femeie din viața lui înțelesese că el o va face îmbrăcat și cu ochii deschiși, și că ea trebuia să facă totul în tăcere și complet goală. Era înaltă, vorbea cu un accent meridional și-și desfăcea picioarele cu solemnitate. Când își luă rămas-bun, își trecu un deget peste buzele lui palide, ca de om bolnav, dar minunate, ca de martir – și îi spuse că va avea succes cu femeile, pentru că nimic nu le excită mai mult decât misterul.

Deci Fiul avea o oarecare experiență, și totuși sărutarea feciorelnică a Miresei tinere îl uimi peste măsură, fiindcă Mireasa tânără era un băiețandru, fiindcă era un gând de negândit, fiindcă era un gând pe care în realitate îl gândise mereu și fiindcă acum era un secret pe care-l știa. În plus, săruta într-un mod… Așa că se simți tulburat, și când, cu multe luni mai târziu, Mama, așezată lângă el, îl rugă să-i explice de ce dracu’ voia să se logodească cu fetișcana aia care, din câte știa ea, n-avea nici sâni, nici fund, nici glezne, el rămase într-una din interminabilele sale tăceri și apoi spuse doar: gura ei. Mama căutase în lista amintirilor ei o legătură între fetișcană și termenul *gură,* dar nu

găsise nimic. Suspinase deci îndelung, promițându-și ca pe viitor să fie puțin mai atentă, pentru că era evident că-i scăpase ceva. Am putea spune că aceea a fost clipa în care fu cuprinsă de o curiozitate care, mulți ani mai târziu, îi va dicta un gest instinctiv și memorabil, cum se va vedea. În momentul acela însă, se limită să spună: De altfel se știe că râurile se varsă în mare și nu invers (multe din silogismele ei erau cu adevărat de neînțeles).

După acel prim sărut, lucrurile se precipitară în progresie geometrică, mai întâi în secret, apoi la lumina zilei, până la a duce un soi de lentă căsătorie, care este efectiv subiectul povestirii pe care o spun acum și despre care, ieri, un vechi prieten m-a întrebat candid dacă are vreo legătură cu necazurile care mă omoară în aceste luni, deci în perioada în care spun această poveste care, crede vechiul meu prieten, poate să aibă o legătură cu povestea a ceea ce mă omoară. Răspunsul corect – nu – nu era greu de dat, și totuși am tăcut și n-am răspuns nimic, și asta pentru că ar fi trebuit să explic cum tot ce scriem are, evident, legătură cu ceea ce suntem sau am fost, dar în ce mă privește n-am crezut niciodată că meseria de a scrie se poate rezolva ambalând într-o manieră literară propria-ți viață, cu jalnica stratagemă de a modifica numele și uneori șirul întâmplărilor, când de fapt sensul cel mai corect a ceea ce putem face mi s-a părut întotdeauna acela de a pune între viața noastră și ceea ce scriem o splendidă distanță care, mai întâi născută din imaginație, apoi acoperită de meserie și de dăruire, ne duce într-un alt loc, unde apar lumi, altădată inexistente, în care tot ce este intim al nostru, de nemărturisit al nostru, există din nou, dar într-un fel aproape necunoscut nouă, atins de grația unor forme extrem de delicate, ca de fosile sau de fluturi. Cu siguranță, vechiului meu prieten i-ar fi fost greu să înțeleagă, și acesta e motivul pentru care am tăcut și n-am răspuns nimic, dar acum îmi dau seama că ar fi fost mai folositor să izbucnesc în râs întrebându-l, și întrebându-

mă, ce naiba de legătură are povestea unei familii care ia micul dejun până la trei după-masa, sau a unui unchi care doarme tot timpul, cu neașteptata înfrângere care mă șterge de pe fața pământului (sau cel puțin asta e senzația pe care o am). Nimic, dar chiar absolut nimic. Dacă n-am făcut-o totuși, nu e numai pentru că mi-e foarte greu să râd în perioada asta, dar și pentru că sunt absolut sigur că, într-un mod subtil, aș fi spus un neadevăr. Deoarece fosilele și fluturii există și începi să-i descoperi în timp ce scrii, uneori nici nu trebuie să aștepți ani de zile ca să recitești la rece – uneori îi intuiești în timp ce vatra e fierbinte și tu îndoi fierul. De exemplu, ar fi trebuit să-i spun vechiului meu prieten cum, în timp ce scriu despre Mireasa tânără, mi se întâmplă să schimb brusc vocea naratorului, din rațiuni care în acel moment mi se par extrem de tehnice și totodată ușor estetice, cu rezultatul evident de a complica viața cititorului, lucru neglijabil în sine, dar și cu un supărător efect de virtuozitate pe care într-un prim moment am încercat chiar să-l combat, cedând însă în fața evidenței că eu, pur și simplu, nu reușeam să aud frazele acelea altfel decât făcându-le să alunece așa, ca și cum sprijinul puternic al vocii unui narator, clară și distinctă, e ceva în care nu mai cred sau care devenise pentru mine imposibil de apreciat. O ficțiune pentru care îmi pierdusem inocența necesară. În cele din urmă ar fi trebuit să admit în fața vechiului meu prieten că, deși nu intuiesc detaliile, pot ajunge să mă gândesc că există o asonanță între intermitenta alunecare a vocii naratorului în frazele mele și ceea ce am ajuns să descopăr în aceste luni, în legătură cu mine și cu alții, adică posibila apariție în viață a unor evenimente care nu au o direcție, deci nu sunt povești, deci nu pot fi povestite și, în definitiv, sunt enigme fără formă, destinate să ne facă să simțim că ne plesnește capul, așa cum demonstrează cazul meu. Într-un mod aproape involuntar reverberez derutanta lor absurditate în gestul artizanal pe care-l fac pentru a-mi

câștiga pâinea de toate zilele, și, chiar dacă e târziu, îmi vine să-i spun acum vechiului meu prieten, rugându-l să înțeleagă, că da, scriu o carte care are probabil legătură cu ceea ce mă omoară, dar îl rog s-o considere o admitere riscantă și foarte personală, ce nu trebuie deloc amintită, deoarece, la urma urmei, puternica realitate a faptelor, care ajunge, o jur, să mă surprindă și pe mine, este că, de fapt, în ciuda a tot ce se întâmplă în jurul și înăuntrul meu, singurul lucru care cred că are acum cea mare nevoie de îngrijire, în sensul îmbunătățirii sale, este povestea momentului în care, în geometrica curgere a pasiunii lor, Fiul și Mireasa tânără se împiedecară de varianta neașteptată a emigrării în Argentina, născută din bogata imaginație a unui tată neliniștit – sau nebun. În ceea ce-l privește, Fiul nu fu foarte tulburat, pentru că moștenise din familie o idee destul de palidă despre timp, în virtutea căreia trei ani nu erau în esență diferiți de trei zile: era vorba doar de forme provizorii în provizoria lor eternitate. Mireasa tânără rămase însă îngrozită. Moștenise de la familia ei o spaimă exactă, și în momentul acela înțelese că, dacă sfaturile bunicii o apăraseră și salvaseră până atunci, totul ar fi fost mult mai dificil pe pământul acela străin, îndepărtat și secret. Condiția ei de logodnică o făcea să fie, aparent, în siguranță, dar în același timp aducea la lumină ceea ce reușise atâția ani să țină ascuns, adică adevărul evident că era femeie. Primi cu consternare hotărârea tatălui de a o duce imediat cu el, deși era perfect inutilă acolo, și ajunse să se întrebe dacă în hotărârea aceea neașteptată a tatălui nu se ascunde o intenție ambiguă. Plecă spre Argentina cu o valiză ușoară și cu inima grea.

După cum am văzut, orice s-ar fi întâmplat acolo – și fără îndoială că s-a întâmplat, după cum se va vedea –, Mireasa tânără se întoarse punctuală, destul de curată, cu părul strâns așa cum trebuia, cu pielea albă și pasul ușor. Se întorsese de departe să-și ia ce i se cuvenea, și din câte

știa nimic n-ar fi împiedecat-o să se prezinte punctuală și cu inima neatinsă, să obțină desfătarea ce-i fusese promisă.

După spusele tuturor, asta urma să se întâmple înainte de vilegiatură.

Modesto.

Da?

Povestea aia cu cărțile.

Da?

Putem vorbi o clipă despre ea?

Dacă doriți. Dar nu aici.

Se aflau în bucătărie și Modesto avea o idee puțin cam rigidă despre destinația fiecărui spațiu, în casa aceea. În bucătărie se gătea.

Dacă vreți să mă însoțiți, tocmai mă duceam să culeg niște plante aromatice din grădină, spuse.

Grădina, de exemplu, era un loc potrivit pentru a vorbi.

Ziua era luminoasă, nici urmă de ceața groasă care de obicei, în anotimpul acela, întrista ochii și umorile. Se opriră lângă gardul viu din plante aromatice, la umbra delicată a unui liliac.

Mă întrebam dacă n-aș putea avea o dispensă, spuse Mireasa tânără.

Adică?

Aș vrea să am permisiunea să citesc. Să am cărți. Să nu fiu obligată să le citesc în baie.

Le citiți în baie?

Puteți să-mi sugerați alte locuri?

Modesto tăcu o clipă.

E un lucru atât de important pentru dumneavoastră?

Este, eu am crescut într-o familie de țărani.

O meserie foarte nobilă.

Se poate, dar nu asta e problema.

Nu?

Am făcut puțină școală la călugărițe, și gata. Știți de ce

nu sunt complet lipsită de cultură?

Pentru că ați citit cărți.

Exact. Le-am descoperit în Argentina. Nu era nimic altceva de făcut acolo. Mi le dădea un medic, mi le aducea o dată pe lună când trecea pe la noi, poate era felul lui de a-mi face curte. Înțelegeam puțin, erau în spaniolă, și totuși le devoram. Titlurile le alegea el, mie-mi plăcea orice. Era cel mai frumos lucru pe care-l făceam acolo.

Pot înțelege.

Acum îmi lipsește.

Dar totuși în baie reușiți să citiți câte ceva.

Singura carte pe care am adus-o cu mine. În curând o s-o pot spune pe de rost.

Pot să-mi iau libertatea de a vă întreba despre ce carte e vorba?

Don Quijote.

A, aia.

O cunoașteți?

Puțin cam lentă, nu credeți?

Inegală, să zicem.

N-aș fi îndrăznit să merg până într-acolo.

Dar într-o limbă minunată, credeți-mă.

Vă cred.

Cântă.

Îmi imaginez.

Ar fi chiar imposibil să găsesc altceva în casa asta? Și să am permisiunea să citesc?

Acum?

Da, acum, de ce nu?

Dumneavoastră vă căsătoriți în curând. Când veți fi la casa dumneavoastră o să puteți face tot ce vreți.

Ați băgat probabil de seamă că lucrurile se cam lungesc.

Da, e o impresie pe care am avut-o și eu.

Modesto rămase puțin pe gânduri. Evident ar fi putut să rezolve el problema, știa unde să găsească niște cărți și n-ar fi fost greu, nici neplăcut să-i dea câteva Miresei tinere,

dar era clar că ar fi fost o infracțiune pentru care nu era sigur că e pregătit. După ce ezită îndelung, își drese glasul. Mireasa tânără n-avea de unde să știe, dar era prefixul laringian cu care introducea comunicările pe care le considera extrem de rezervate.

Vorbiți despre asta cu Mama.

Cu Mama?

Tatăl e de neînduplecat în această privință. Dar Mama, în secret, citește. Poezii.

Mireasa tânără se gândi la silogismele ermetice ale Mamei și începu să priceapă de unde veneau.

Și când o face?

După-masa, în camera ei.

Credeam că primește vizite.

Nu întotdeauna.

Mama citește. Incredibil.

Evident, domnișoară, eu nu v-am spus-o și dumneavoastră nu știți nimic.

Desigur.

Dar, dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș merge la Mamă. Luați-vă inima-n dinți și cereți-i o întrevedere.

Să bat la ușă, fără atâtea fasoane, vi se pare ceva de nefăcut?

Modesto se crispă.

Poftim?

Îmi imaginez că e suficient să merg să bat la ușa ei.

Modesto era aplecat deasupra unui strat. Se îndreptă.

Domnișoară, vă dați seama despre cine vorbim, nu-i așa?

Sigur. Despre Mamă.

Dar pe același ton ar fi putut spune „în pivniță”, cuiva care ar fi întrebat-o unde erau scaunele rupte care trebuie aruncate, și astfel Modesto înțelese că Mireasa tânără nu știa, sau cel puțin nu știa totul, și îi păru extrem de rău, deoarece se scula în fiecare dimineață cu ambiția de a fi perfect, iar în momentul acela își dădea seama că greșise atunci când îi acordase acelei fete privilegiul familiarității,

fără să fi măsurat în prealabil întinderea ignoranței sale. Fu extrem de tulburat și pentru un lung moment rămase pradă unei ezitări care nu făcea parte nici din îndatoririle, nici din obișnuințele sale. Miresei tinere i se păru chiar, pentru o clipă, că Modesto se clătină – doar o ezitare în spațiu – și de altfel *a se clătina* este exact ce ni se întâmplă când simțim pe neașteptate abisala diferență care apare, fără ca noi s-o știm, între intențiile noastre și evidenta faptelor, o experiență de care am avut parte de nenumărate ori în ultima vreme, ca o naturală consecință a hotărârilor mele sau ale altora. Așa cum încerc să explic uneori celor care se hazardează să mă asculte, senzația pe care o am, nu deosebit de originală, este aceea de a nu fi nicăieri, dar în așa fel încât nici măcar Dumnezeu, dacă, dintr-un capriciu, s-ar hotărî să arunce o privire asupra pământului, n-ar putea să-și dea seama de prezența mea, atât sunt de provizoriu inexistent. Există, evident, medicamente pentru asemenea situații, totuși fiecare are sistemul său de a se întreține pe timpul acestor morți intermitente, de exemplu eu tind să pun în ordine obiecte, uneori gânduri, rareori persoane. Modesto se limită să locuiască golul pentru câteva secunde – foarte multe, fiind vorba de el – și unul din privilegiile meseriei mele este acela de a ști în amănunt ce anume îi trecu prin minte, adică surprinzător de multele lucruri pe care Mireasa tânără, evident, nu le știa. Și ceea ce Mireasa tânără nu știa era, evident, cine era Mama. Legenda Mamei.

Că era frumoasă, cred că am spus-o deja, dar acum e cazul să adaug că frumusețea ei era, în percepția comună, și în lumea aceea închisă, ceva mitologic. Originea ei se regăsea în anii adolescenței petrecute la oraș, deci la țară ajunseseră doar ecouri îndepărtate, povești legendare, detalii de proveniență incertă. Totuși se știa că Mama fusese dăruită cu frumusețe foarte de timpuriu și că o folosise, o anumită vreme, într-un mod impresionant. Se căsătorise apoi cu Tatăl, la douăzeci și cinci de ani, când

multe lucruri se întâmplaseră deja, fără ca ea să le regrete în vreun fel. Ar fi inutil să ascundem că, aparent, această căsătorie nu avea niciun sens, Tatăl fiind din punct de vedere fizic un bărbat neglijabil, iar din punct de vedere sexual limitat de precauții previzibile, dar totul va fi mai clar în după-amiaza sau mai probabil în noaptea în care voi avea la îndemână unghiurile potrivite pentru a povesti cum s-au întâmplat cu adevărat lucrurile, deci nu acum, în ziua asta însorită, când simt mai degrabă că am bunăvoința necesară pentru a rezuma ceea ce Modesto știa și Mireasa tânără nu, adică, de exemplu, cât de eterogenă era dâra de nebunie pe care Mama o lăsase în urma ei, în simpla ei alunecare prin viața citadină, încercând pe slăbiciunile altora forța propriul ei farmec. Doi bărbați își luară viața, se știe, unul înghițind o doză excesivă de otravă, altul dispărând în vâltoarea râului. Dar până și un preot, de o oarecare notorietate, excelent predicator, dispăruse dincolo de zidurile unei mănăstiri, iar un stimat cardiolog își găsise adăpost pe culoarele unei case de nebuni. Nenumărate erau căsniciile în care soții deloc urâte conviețuiau cu bărbați a căror convingere era aceea de a iubi o altă femeie, adică pe Mamă. Pe de altă parte, se cunoșteau cel puțin trei tinere, toate de familie foarte bună, toate căsătorite legal, care-i fuseseră atât de aproape la o vârstă fragedă, încât se aleseseră cu un dezgust perpetuu pentru trupul masculin și necesitățile lui sexuale. Ce le acordase tuturor acestor victime, ca să le scoată în halul ăsta din minți, e o informație destul de vagă, dar două fapte sunt cât se poate de clare. Primul e în aparență mai ușor de prevăzut: Tatăl s-a căsătorit cu o fată care nu era virgină. Al doilea trebuie luat ca atare: Mama, pe când era foarte tânără, n-avea nevoie să cedeze ceva pentru a înnebuni pe cineva, era mai mult decât suficientă simpla ei prezență. Dacă asta poate părea greu de crezut, mă văd obligat să exemplific alegând un detaliu, poate cel mai semnificativ, cu siguranță cel mai cunoscut. Totul era

splendid la ea, dar dacă vorbim despre *decolteu,* ba chiar despre cum era menținută promisiunea avansată de *decolteu* – vorbim despre sâni atunci suntem nevoiți să ne ridicăm la un nivel greu de definit, afară doar dacă nu vrem să facem apel la cuvinte ca *magie.* Baretti, în *Repertoriul* său de cuvinte, la care nu putem să nu ne referim, dacă vrem să dăm poveștii o turnură obiectivă, îndrăznește chiar să folosească expresia *vrăjitorie,* dar acesta a fost întotdeauna un pasaj discutabil al operei sale, altfel demnă de toată lauda, nu de alta, dar termenul *vrăjitorie* sugerează o intenție rea, care nu are nimic de-a face cu fericirea cristalină, cunoscută tuturor, pe care privirea, chiar și pe furiș, spre sânii Mamei o provoca celui care avusese curajul să îndrăznească s-o arunce sau privilegiul de a putea îndrăzni. În cele din urmă Baretti însuși e de acord cu asta. În recitările târzii ale *Repertoriului* său, când era deja un om bătrân, chiar dacă foarte demn, referirea la *vrăjitorie* tinde să dispară, spun martorii. Folosesc termenul *recitare,* pentru că, după cum poate nu știe toată lumea, *Repertoriul* lui Baretti nu era o carte, ci un soi de liturghie orală oficiată de el însuși, care în plus avea loc rareori, și niciodată anunțată dinainte. În medie, avea loc o dată la doi ani, de obicei vara, și un singur lucru era fix: începea exact la miezul nopții. Dar în ce zi, nimeni nu știa. Deseori s-a întâmplat ca, din cauza imprevizibilității fenomenului, Beretti să se producă în prezența puținilor martori, ba chiar în prezența a numai doi martori, iar într-un an care s-a dovedit apoi a fi secetos – în fața nimănui. Lucrul nu părea să-l preocupe câtuși de puțin, și asta trebuie să dea de înțeles că disciplina *Repertoriului* era pentru el o necesitate personală, o urgență care-l privea în mod intim și că doar accidental putea să-i privească și pe alții. Era de altfel un bărbat de o elegantă modestie, cum se putea deduce din meseria lui: era croitor în provincie.

Totul începuse când – poate pentru a etala o oarecare

bunăvoință, poate constrânsă de o urgență neașteptată – Mama se dusese la el, într-o bună zi, pentru a repara o rochie de seară, căreia, cei din oraș, nu-i dedicaseră, evident, atenția necesară. Din cauza asta decolteul ieșise strâmb.

Baretti avea pe atunci treizeci și opt de ani. Era căsătorit. Avea doi copii. Și-ar fi dorit un al treilea. În ziua aceea însă deveni bătrân și în același timp copil, și pentru totdeauna artist.

Cum avu apoi ocazia să povestească de nenumărate ori, Mama îi atrase atenția, din primele clipe, că, dacă se încăpățâna să privească în cealaltă parte, nu era ușor să-l facă să înțeleagă ce dorea de la el.

Iertați-mă, dar nu cred că am imprudența necesară pentru a vă fi de folos, se apără el, continuând să-și țină privirea departe de decolteu.

Nu spuneți prostii, sunteți croitor, nu?

În general mă ocup de moda masculină.

Foarte rău. Asta vă dăunează în afaceri.

Așa e.

Ocupați-vă de femei, veți avea fără doar și poate avantaje.

Așa spuneți?

N-am niciun dubiu.

Vă cred.

Atunci uitați-vă la mine, pentru numele lui Dumnezeu.

Beretti o privi.

Uitați-vă aici?

Aici era locul în care țesătura se plia pe curbura sânului, nelăsând prea mult privirii, dar sugerând extrem de mult imaginației. Beretti era croitor, deci goliciunea nu-i era indispensabilă și știa să citească trupurile sub stofa, indiferent dacă erau umerii osoși ai unui bătrân notar sau mătasea mușchilor unui tânăr preot. Așa că, atunci când se întoarse să studieze problema, ceea ce știu într-o clipă fu cum se curbau sânii Mamei, cum sfârcurile îi trăgeau puțin

către exterior în timp ce-i chemau în sus și că pielea era albă, pătată de pistrui care se iteau abia în partea descoperită, dar care cu siguranță coborau acolo unde celor mai mulți le era imposibil să-i vadă. Simți pe palme ce putuseră simți amanții acelei femei, și intui că ei cunoscuseră perfecțiunea și, fără îndoială, disperarea. Și-i imagină strângând, în orbirea pasiunii, și mângâind, când totul era deja pierdut, dar nu găsi în toată natura un fruct care să poată măcar de departe aminti amestecul de preaplin și de căldură plăcută, pe care ei îl găsiseră la împlinirea acelor gesturi. Așa că spuse o frază pe care n-ar fi crezut niciodată că o poate spune.

De ce atât de acoperită?

Poftim?

De ce vă acoperiți atât de mult, e un păcat. Un păcat de neiertat.

Chiar vreți să știți?

Da, spuse Baretti, în ciuda tuturor convingerilor sale.

M-am săturat de incidente.

Incidente de ce fel?

Incidente. Dacă vreți, vă dau câteva exemple.

Mi-ar plăcea. Dacă nu vă deranjează, între timp încerc să repar pensele astea, care mi se par cu totul nelalocul lor.

Așa a luat naștere *Repertoriul* lui Baretti, alcătuit la început din exemplele furnizate generos de Mamă și apoi îmbogățit cu foarte copioasele mărturii, culese de-a lungul anilor și sistematizate într-o unică narațiune liturgică pe care unii o numeau *Saga,* alții *Catalog,* iar Baretti, cu un strop de megalomanie, *Poem epic.* Subiectul era constituit din ciudatele efecte pe care, de-a lungul anilor, faptul de a atinge, întrevedea, mângâia, ghici sau săruta sânii Mamei le produsese în cei care, imprudenți, se lăsaseră prinși într-una din cele cinci operațiuni de mai sus, efecte pe care Mama le numea, într-un rar moment de sinteză, *incidente.* Iscusința lui Baretti a constat în a memoriza totul, fără

ezitări; geniul său, acela de a transforma multiforma și nemărginita cazuistică în chestiune, într-o schemă de formulări de o neîndoielnică eficacitate și de o anumită valoare poetică. Prima parte era fixă:

Nu trebuie uitat că între *trebuie* și *uitat* apărea deseori, din rațiuni muzicale, un adverb

Nu trebuie de altfel uitat că

Nu trebuie totuși uitat că

Nu trebuie desigur uitat că

Urma o scurtă plasare în timp sau în spațiu

în ajun de Paști

la intrarea Clubului Ofițerilor

care introducea citarea protagonistului, de cele mai multe ori ascuns sub o expresie cât se poate de generică

un subofițer de geniu

un străin sosit cu trenul de 18.42

dar uneori citat textual

notarul Gaslini

Imediat după asta urma enunțarea faptului, despre care Baretti pretindea că este întotdeauna verificat cu rigurozitate.

dansă al patrulea vals al serii cu Mama, strângând-o în brațe de două ori suficient cât să-i simtă sânii apăsându-i fracul bleumarin

avu o relație cu Mama care a durat trei zile și trei nopți, aparent jură întrerupere

Ajuns în acest punct, Baretti făcea o pauză variabilă, uneori abia perceptibilă, conform unei tehnici teatrale, în care cu timpul deveni maestru. Cine a asistat la unul din momentele de recitare a *Repertoriului* știe că în pauza aceea în public se așternea o tăcere cu totul specială în care e greu de crezut că-i trecea cuiva prin minte să respire. Era ca un ritm animalic, iar Baretti îl conducea cu măiestrie. În apneea generală, lăsa atunci să se rostogolească a doua parte a narațiunii, cea decisivă, cea care expunea ciudatele consecințe ale faptului citat – cele

pe care Mama le numea *incidente.* Era partea cea mai puțin rigidă: metrica găsea de fiecare dată accente diferite și descrierea se desfășura cu o oarecare libertate, lăsând spațiu invenției, fanteziei și improvizației. După spusele lui Baretti, exista întotdeauna ceva adevărat, dar sunt cu toții de acord în a spune că împrejurările în care s-au petrecut faptele sufereau de o oarecare înclinație spre miracol. Era de altfel ceea ce așteptau cu toții – un soi de eliberatoare recompensă finală.

Rezumând, schema de formulări pusă la punct de Baretti prevedea două părți, dintre care prima (a inspira) era constituită din patru subcapitole, iar a doua se desfășura cu mai multă libertate, dar totuși respectând o anumită armonie de ansamblu (a expira). Trebuie ținut cont de faptul că această schemă se repeta de zeci de ori și – cu trecerea anilor, prin acumulări succesive de exemple – ajunse să se repete de sute de ori. Se poate deduce de aici foarte ușor efectul hipnotic, sau cel puțin amăgitor, al excentricei recitări. Eu însumi pot confirma că faptul de a asista la ea era o experiență unică, rareori plictisitoare, întotdeauna plăcută. Vreau să spun că am auzit la teatru lucruri mult mai inutile. Iar acolo plătisem și biletul. Nu trebuie uitat nici faptul că, în aprilie 1907, fratele unui cunoscut exportator de vinuri, din cauza unei ploi torențiale venite pe neașteptate, a ajuns să traverseze piața adăpostind-o sub umbrela lui pe Mamă, care, cu naturalețe, s-a lipit de brațul lui, apăsând cu o aparentă intenție sânul stâng de el. (Pauză.) Se știe că fratele cunoscutului exportator de vinuri a luat-o ca pe o promisiune care, nefiind apoi respectată, l-a făcut să se mute în Sud, unde acum conviețuiește cu un actor care joacă în dialect. Nu trebuie uitat nici că, în timpul balului debutantelor din 1898, Mama și-a scos pelerina și a dansat singură, în mijlocul sălii, ca și cum ar fi fost apucată de o neașteptată tinerețe, fără să-i pese de faptul că o bretea a rochiei îi alunecase. (Pauză.) O fi fost și din cauza vârstei,

dar ce e sigur este că acolo deputatul Astengo a făcut un infarct violent, murind în timp ce-și formula în minte ideea că se înșelase în ceea ce privește anumite priorități ale vieții. Nu trebuie uitat nici că Matteo Pani, pictor stimat, a obținut de la Mamă permisiunea de-a o picta într-un nud pe care ea-l pretinsese, dintr-o formă târzie de pudoare, doar bust. (Pauză.) Tabloul a fost apoi cumpărat de un bancher elvețian care și-a petrecut ultimii unsprezece ani din viață scriindu-i în fiecare zi Mamei, fără să primească vreodată vreun răspuns, cerându-i să doarmă o singură noapte cu ea. Desigur nu trebuie uitat nici că pe plaja de la Marina di Massa, unde Mama a petrecut din greșeală vacanța din 1904, cazată la hotelul Hermitage, unui valet i se întâmplă s-o ajute și s-o strângă în brațe când ea a leșinat, fără doar și poate din cauza căldurii, într-o situație în care era îmbrăcată doar cu un simplu halat pe pielea goală. (Pauză.) Valetul a descoperit cu acea ocazie existența unor alte orizonturi, și-a părăsit familia și a deschis o sală de bal în care mai este și azi expus la intrare, fără nicio logică aparentă, un halat de hotel. Așa cum nu se poate uita că al treilea fiu al familiei Aliberti, bolnav de nervi, în timpul unei petreceri private, i-a cerut Mamei, pe atunci foarte tânără, să se dezbrace pentru el, în schimbul întregii sale moșteniri. (Pauză.) Mama, după cum se știe, și-a scos bluza, și-a dezgolit bustul și l-a lăsat s-o atingă, refuzând apoi moștenirea și mulțumindu-se cu satisfacția de a-l lăsa acolo, în timp ce se îmbrăca, pe al treilea fiu al familiei Aliberti leșinat și căzut la pământ.

Vi se întâmplă să faceți gesturi repetitive? m-a întrebat Doctorul (am ajuns să merg la un doctor, prietenii insistau, am făcut-o mai mult din amabilitate față de ei). Nu în viață, am răspuns. Mi se întâmplă atunci când scriu, am lămurit. Îmi place să scriu liste de lucruri, compendii, catalogări, am adăugat. A găsit chestia asta interesantă. Susține că dacă l-aș lăsa să citească lucrurile pe care le scriu, asta ar putea fi foarte util.

Este, desigur, o eventualitate pe care o exclud.

Din când în când el tace, tac și eu, așezați unul în fața celuilalt. Timp îndelungat. Presupun că el atribuie acestui lucru o oarecare putere terapeutică. Își imaginează probabil că eu, în acea tăcere, fac o călătorie în interiorul meu. În realitate, mă gândesc la cartea mea. Am observat că-mi place, mai mult decât în trecut, s-o las să se abată de la calea principală, să se rostogolească în jos pe povârnișuri neașteptate. Evident, n-o pierd niciodată din vedere, dar în timp ce, lucrând la alte cărți, mi s-a întâmplat să-mi interzic orice evadare de acest fel, cu intenția de a construi orologii perfecte, de care eram cu atât mai mulțumit cu cât reușeam să le fac de o curățenie absolută, acum îmi place să las ce scriu să devieze de la drumul inițial, într-un aparent efect de derapaj pe care Doctorul, cu siguranță, în înțeleaptă sa ignoranță n-ar ezita să-l lege de alunecarea necontrolată a vieții mele personale, conform unei deducții pe care mi-ar fi foarte neplăcut s-o ascult în idioția ei fără margini. N-aș reuși niciodată să-i explic că e vorba de o chestiune tipic tehnică, sau cel mult estetică, foarte limpede pentru cei care practică, conștient, meseria mea. Este vorba despre a domina o mișcare înrudită cu cea a mareelor: cunoscându-le bine, poți să-ți lași barca să se împotmolească fără nicio problemă și cu picioarele goale să mergi pe plajă la cules de moluște sau animăluțe altfel invizibile. E suficient să nu te lași apoi surprins de întoarcerea mareei, să te întorci la bord și să lași pur și simplu ca marea să înconjoare chila cu gingășie, făcând-o să pornească din nou. Cu aceeași delicatețe, eu, după ce m-am oprit să culeg toate strofele lui Baretti și alte moluște asemănătoare, aud cum se întorc un bătrân și o tânără, și îi văd devenind un bătrân în picioare, înțepenit în fața unui gard viu din plante aromatice și o Mireasă tânără în fața lui, încercând să înțeleagă ce poate fi atât de grav să bată pur și simplu la ușa Mamei. Aud clar cum apa pune iar stăpânire pe chila

cărții mele și văd fiecare lucru pornind din nou la drum în vocea bătrânului care spune:

Nu cred, domnișoară, că dumneavoastră dispuneți de toate informațiile necesare pentru a putea judeca maniera cea mai nimerită de a vă apropia de Mamă.

Așa ziceți?

Așa zic.

Atunci o să vă urmez sfatul. O să-i cer o întrevedere și o s-o fac la micul dejun. E bine așa?

Mai bine, spuse Modesto. Și dacă aveți încredere în mine, adăugă, nu faceți economie de prudență, având de-a face cu ea.

O să am o atitudine de respect absolut, vă promit.

Respectul îl consider de la sine înțeles, dacă-mi permiteți: ceea ce sugerez e o oarecare precauție.

În ce sens?

E o femeie superioară din toate punctele de vedere.

Știu.

Modesto își coborî privirea și spuse aproape în șoaptă, cu o neașteptată intonație melancolică.

Nu, nu știți.

Apoi se întoarse la gardul viu din ierburi aromatice.

Nu găsiți că menta are un fel de a se întinde extrem de elegant? întrebă cu neașteptată veselie, și asta însemna că pentru el conversația luase sfârșit.

Și așa, a doua zi, la micul dejun, Mireasa tânără se apropie de Mamă și o întrebă cu o oarecare discreție dacă ar deranja-o s-o primească după-masa, în salonașul său, și să schimbe câteva cuvinte cu ea, între patru ochi.

Sigur că da, iubito. Vino când vrei. La șapte fix, de exemplu.

Apoi adăugă ceva despre gemurile englezești.

În ordine sosiră apoi, de pe Insulă, cu o cadență cotidiană, o masă de scris din lemn de nuc, treisprezece volume dintr-o enciclopedie germană, douăzeci și șapte de

metri de bumbac egiptean, o carte de rețete fără ilustrații, două mașini de scris (una mică, una mare), un volum de stampe japoneze, alte două roți dințate întru totul identice cu cele consemnate cu câteva zile înainte, opt chintale de furaje, blazonul unei familii slave, trei baxuri de whisky scoțian, un obiect destul de misterios care se dovedi apoi a fi o crosă de golf, ordine de plată ale unei bănci londoneze, un câine de vânătoare și un covor indian. În felul său, era o ritmare a timpului și Familia se obișnui atât de mult încât, dacă dintr-o execrabilă funcționare a serviciului de expediție, se întâmpla să treacă o zi întreagă fără o livrare, toți resimțeau o imperceptibilă tulburare, ca și cum le-ar fi lipsit bătaia clopotelor la amiază. Încetul cu încetul începu să facă parte din obișnuințele lor faptul de a numi zilele cu numele obiectului, de obicei absurd, care sosise în acea zi. Primul care a simțit utilitatea unei asemenea metode fu, cum era de așteptat, Unchiul, când în timpul unui mic dejun deosebit de vesel, cineva întrebă de când nu mai căzuse o picătură de ploaie în blestemata aia de câmpie, iar el, constatând în somn că nimeni nu era în stare să articuleze un răspuns plauzibil, se întoarse pe divan și cu autoritatea sa obișnuită spuse că ultima ploaie torențială, dezamăgitoare de altfel, a căzut în ziua celor Doi Berbeci. Apoi adormi la loc.

Așa că putem spune acum că ziua Covorului Indian a fost aceea în care, fără să fie precedat de obișnuita telegramă, și trezind deci o anumită tulburare în vesela comunitate reunită în jurul mesei gustărilor de dimineață, apăru brusc Comandini, cu aerul că are ceva urgent de comunicat.

Ce se-ntâmplă, ai câștigat la cărți, Comandini? întrebă binevoitor Tatăl.

Măcar de-ar fi așa.

Și se duseră să se închidă în birou.

Unde i-am văzut de nenumărate ori în nopțile la care am făcut deja aluzie, așezându-i ca pe niște piese pe tabla de

șah și jucând cu ei toate partidele posibile, tocmai ca să-mi abat gândurile de insomniac, care altfel m-ar face să așez pe o asemenea tablă de șah fragmentele vieții mele actuale, un lucru pe care prefer să-l evit. Despre ei, așezați acolo, fiecare pe fotoliul său, roșu cel al Tatălui, negru al lui Comandini, am ajuns să cunosc fiecare detaliu, din cauza nopților de insomnie – dar ar trebui să spun mai degrabă *dimineți* de insomnie, deși asta nu definește cu adevărat acea ezitare fatală, provocată de aurora cui nu reușește să doarmă – ca o întârziere păguboasă și sadică. Cunosc deci fiecare cuvânt spus și fiecare gest schițat în întâlnirea aceea, dar de fapt nici nu mi-ar trece vreodată prin cap să le înregistrez pe toate aici, deoarece, după cum știu cu toții, meseria mea constă exact în a vedea fiecare detaliu și a alege dintre ele doar câteva, așa cum face cel care desenează o hartă; dacă n-aș face așa, ar fi mai degrabă o fotografiere a lumii, lucru folositor poate, dar care n-are nicio legătură cu acțiunea de a povesti. Care înseamnă, de fapt, a alege. Așa că arunc cu plăcere orice alt lucru pe care-l știu, pentru a salva în schimb gestul cu care Comandini se așează mai bine în fotoliu, mutându-și greutatea de pe o parte pe cealaltă și, înclinându-se puțin înainte, spuse un lucru pe care se temea să-l spună și pe care nu-l spuse într-adevăr în felul său obișnuit, deci cu o torențială și strălucitoare locvacitate, ci în respirația scurtă a câtorva cuvinte.

Spuse că Fiul dispăruse.

În ce sens? întrebă Tatăl, fără să renunțe încă la zâmbetul pe care cele câteva bârfe frivole cu care se încălziseră i-l lăsaseră pe chip.

Nu suntem în măsură să știm unde este, lămuri Comandini.

Nu se poate, hotărî Tatăl, pierzându-și zâmbetul.

Comandini rămase nemișcat.

Nu asta vă cerusem, spuse atunci Tatăl, iar Comandini știa exact înțelesul acelor cuvinte, pentru că-și amintea cât

se poate de bine când, în urmă cu trei ani, așezat pe același fotoliu, ca un pion în F2, îl auzise pe Tată dându-i câteva ordine politicoase, a căror esență era: să încercăm, cu o oarecare discreție, să-l urmărim pe Fiu, în timpul ședерii sale în Anglia, și pe cât se poate să-i oferim, în chip invizibil, ocaziile potrivite pentru a deduce singur inutilitatea unei căsătorii atât de lipsite de perspective și, în fond, de motive întemeiate și, în definitiv, de bun-simț. Adăugase că o legătură cu o familie englezească, în special implicată în sectorul textile, ar fi fost de dorit. Cu acea ocazie, Comandini nu comentase în niciun fel, dar încercase să înțeleagă până unde s-ar fi putut întinde pentru a devia destinul Fiului. Avea în minte diferite grade de violență pentru gestul care ar fi trebuit să schimbe o viață, ba chiar două. Atunci Tatăl dăduse din cap, ca și cum ar fi alungat o ispită. O, nimic altceva decât o neabătută însoțire a lucrurilor, lămurise el. Găsesc destul de elegant, explicase, să-i dau Miresei tinere o minimă *chance.* Și acelea fuseseră ultimele cuvinte pe care le rostise în legătură cu subiectul. De care, după aceea, vreme de trei ani, aproape se dezinteresase.

Totuși, aici continuă să sosească lucruri, obiectă, gândindu-se la berbeci și la tot restul.

Are o serie de agenți, explică Comandini, împrăștiați cam în toată Anglia. Am căutat să aflu câte ceva, dar nici ei nu știu mare lucru. Au ordine de expediere, atâta tot. Nu l-au văzut niciodată pe Fiu, nu știu cine este. A plătit anticipat și a dat indicații foarte precise, aproape maniacale.

Da, e tipic pentru el.

Dar nu e tipic când dispare în felul ăsta.

Tatăl tăcu. Era un bărbat care, cel puțin din motive medicale, nu-și putea permite să se lase cuprins de anxietate, în plus credea cu tărie într-o tendință obiectivă a lucrurilor de a se aranja de la sine. Totuși, în clipa aceea, simți o alunecare a sufletului cum rareori cunoscuse, ceva

ca deschiderea unui luminiș, undeva, în pădurea deasă a liniștii sale. Se ridică atunci de pe fotoliu și rămase câtva timp în picioare, așteptând ca lucrurile să reintre în normal în interiorul lui dintr-o rațiune mecanică, cum se întâmpla de obicei când avea neplăceri care apăreau mai ales după masă. Obținu doar o controlabilă nevoie de a trage un vânt. Asta, în timp ce continua să persiste senzația aceea, pe care acum reușea s-o focalizeze mai bine și pe care ar fi putut-o rezuma în absurda idee că Fiul dispărea nu în Anglia, ci undeva în interiorul lui, acolo unde înainte exista soliditatea unei permanențe, iar acum golul unei tăceri. Nu i se păru ilogic, pentru că în ciuda faptului că normele vremii le impuneau taților un rol vag, distant și măsurat, pentru el nu fusese așa cu fiul acesta pe care-l dorise dincolo de orice logică și care, din motive cărora le cunoștea fiecare nuanță, *era originea singurei sale ambiții.* Așa încât i se păru rațional să observe că odată cu dispariția băiatului dispărea puțin și el: putea să perceapă asta ca pe o minusculă hemoragie și știa în mod misterios că dacă o neglija urma să se întindă fără încetare.

Când l-au văzut ultima oară? întrebă.

În urmă cu opt zile. Era la Newport, cumpăra un cuter.

Ce-i asta?

O mică barcă cu pânze.

Îmi imaginez c-o s-o vedem descărcată în fața porții într-una din zilele următoare.

Tot ce se poate.

Modesto nu va fi entuziasmat.

Totuși ar mai fi o posibilitate, îndrăzni Comandini.

Care?

Ar fi putut s-o folosească ca să călătorească pe mare. El?

De ce nu? Dacă luăm în considerare o anumită voință lui de a dispărea…

El urăște marea.

Da, dar…

O anumită voință a lui de a dispărea?

Dorința de a nu fi găsit.

Dar de ce?

Nu știu.

Poftim?

Nu știu.

Tatăl simți o falie deschizându-se undeva în interiorul lui – încă una. Îi veni în minte brusc posibilitatea ca bărbatul din fața lui *să ignore* ceva, fiindcă îi datora acelui om, modest în fond, dar minunat de pragmatic, convingerea că la orice întrebare există un răspuns, poate inexact, dar real și suficient ca să înlăture posibilitatea oricărei rătăciri periculoase. Își ridică deci stupefiat privirea spre Comandini. Îi văzu pe chip o expresie pe care n-o cunoștea, și atunci auzi un scârțâit în inima sa de sticlă și știu cu certitudine că în momentul acela începuse să moară.

Găsiți-l, spuse.

Asta încerc să fac, domnule. De altfel, e foarte posibil să ajungem să-l vedem sosind frumușel în fața porții, într-una din zilele astea, căsătorit eventual cu o englezoaică cu pielea de culoarea laptelui și picioare splendide, știți, Creatorul le-a dotat cu niște picioare incredibile, deoarece în privința țâțelor n-a reușit să imagineze ceva cât de cât decent.

Devenise din nou Comandini cel dintotdeauna. Tatăl îi fu recunoscător.

Fiți amabil, nu mai folosiți niciodată cuvântul ăla, spuse.

Țâțe?

Nu. *Dispărut.* Nu-mi place. Nu există.

Mi se întâmplă să-l folosesc deseori în legătură cu economiile mele.

Da, vă înțeleg, dar aplicat oamenilor mă derutează, oamenii nu dispar, oamenii eventual mor.

Nu e cazul fiului dumneavoastră, sunt absolut sigur de asta.

Bine.

Mă simt dator să v-o promit, spuse Comandini cu o umbră de ezitare.

Tatăl îi zâmbi cu o infinită gratitudine. Apoi fu cuprins de o inexplicabilă curiozitate.

Comandini, dumneavoastră ați înțeles de ce pierdeți mereu la cărți? întrebă.

Am câteva ipoteze.

De exemplu?

Cea mai dureroasă mi-a fost sugerată de un turc, pe care l-am văzut la Marrakech pierzând o insulă.

O insulă?

O insulă grecească, cred, aparținea familiei sale de secole.

Îmi spuneți că se poate pune miză *o insulă* la masa de pocher?

Acolo era vorba de Black jack. Oricum, da. Se poate pune miză și o insulă, dacă ai curajul și poezia necesare. El le avea. Ne-am întors împreună la hotel, era spre dimineață, pierdusem și eu destul de mult, dar nu s-ar fi spus, mergeam ca niște prinți și, fără măcar să ne-o spunem, ne simțeam minunați și eterni. *Incredibila eleganță a unui bărbat care a pierdut,* spuse turcul.

Tatăl zâmbi.

Deci dumneavoastră pierdeți pentru o chestiune de eleganță? întrebă.

V-am spus, e doar o ipoteză.

Mai sunt și altele?

Multe. Vreți să le auziți pe cele mai demne de crezut?

Mi-ar face plăcere.

Pierd pentru că joc prost.

Râse, de data asta, Tatăl.

Apoi hotărî că va muri fără grabă, cu grijă și nu în zadar.

La ora șapte fix, Mama o aștepta într-adevăr, în situația cea mai obișnuită pentru ea la acea oră, anume de a-și desăvârși splendoarea; nu înfrunta noaptea decât într-o

beauté absolută – nu i-ar fi îngăduit niciodată morții s-o surprindă într-o stare care să-i poată dezamăgi pe primii cărora li s-ar fi întâmplat s-o descopere gata pregătită pentru viermi.

Așa că Mireasa tânără o găsi așezată în fața oglinzii și o văzu cum n-o mai văzuse niciodată: doar cu o tunică foarte subțire pe ea, cu părul lăsat pe spate, lung până la șolduri, pe care o fată foarte tânără, aproape o fetiță, îl peria, gestul cobora cu o viteză mereu egală, făcând să strălucească de fiecare dată un reflex brun auriu.

Mama se întoarse puțin, atât cât trebuia ca să dăruiască o privire.

A, da, spuse, atunci e chiar azi, m-am temut că azi era ieri, mi se întâmplă destul de des, ca să nu mai vorbesc de atunci când sunt sigură că este mâine. Ia loc, iubito, voiai să vorbești cu mine? A, ea, fetița se numește Dolores, țin să subliniez faptul că e surdomută din naștere, mi-au găsit-o surorile de la Buon Consiglio, Dumnezeu să le binecuvânteze, acum înțelegi de ce am pentru ele un devotament care uneori ți s-a putut părea exagerat.

A avut probabil impresia că raționamentul ei ar putea să nu fie în întregime înțeles. Adăugă o explicație rapidă.

E evident că nu trebuie să te lași niciodată pieptănată de cineva care are posibilitatea de a vorbi. De ce nu iei loc?

Mireasa tânără nu lua loc, deoarece nu-și imaginase nimic din toate astea și deocamdată nu avea nicio altă idee în afară de aceea de a ieși din cameră și de a o lua de la capăt. Își ținea sub braț cartea, i se păruse o cale de a ajunge direct în miezul problemei. Dar Mama nu părea nici măcar s-o fi văzut. Era ciudat, pentru că în casa aceea o persoană cu o carte în mână ar fi sărit în ochi cel puțin tot atât cât o bătrână care s-ar fi prezentat la recitarea rozariului de seară cu o arbaletă în brațe. În mintea Miresei tinere planul era să intre în camera aceea cu *Don Quijote* la vedere și, în răstimpul pe care previzibila surpriză a Mamei i l-ar fi lăsat, să pronunțe următoarea

frază: *Nu poate face rău nimănui, e foarte frumoasă, și eu n-aș vrea să stau în casa aceasta fără să spun cuiva că o citesc în fiecare zi. Pot să v-o spun dumneavoastră?*

Nu era un plan rău.

Dar acum Mama era ca o apariție, și Miresei tinere i se păru că în camera aceea exista ceva ce trebuia rezolvat foarte urgent.

Așa că luă loc. Așează *Don Quijote* pe jos și luă loc.

Mama se întoarse cu scaunul ca s-o vadă mai bine, Dolores se mișcă odată cu ea, găsind poziția în care să continue gestul plin de răbdare pe care-l făcea. Nu era numai surdomută, ci și aproape invizibilă. Mama părea să aibă cu ea același raport pe care ar fi putut să-l aibă cu un șal pe care și-l pune pe umeri.

Da, spuse, nu ești urâtă, ceva s-a întâmplat, cu ani în urmă erai, sincer îți spun, de neprivit, o să-mi explici cu siguranță ce-ți trecea prin cap sau ce voiai să obții distrugându-te în felul ăla, ceea ce fără îndoială e o formă de impolitețe nemotivată față de lume, impolitețe de evitat, crede-mă, atât de inutilă, risipă… dar nu există bogăție fără risipă, se pare, deci n-are niciun rost să… În orice caz, ce vreau să spun e că nu ești urâtă, nu ești deloc, acum îmi imaginez că ar fi vorba de cum să devii frumoasă, te-ai gândit la asta în vreun fel, îmi imaginez, n-o să vrei să-ți petreci viața în starea asta de supică pentru bolnavi, Sfinte Dumnezeule, ai optsprezece ani… ai optsprezece ani, nu-i așa? Da, ai optsprezece, ei, sinceră să fiu, la vârsta asta nu putem fi *cu adevărat* frumoase, totuși e cel puțin obligatoriu să fim *scandalos de râvnite*, în privința asta n-ar trebui să existe îndoieli, și acum, dacă mă întreb dacă tu ești scandalos de plăcută, dar poate am spus scandalos de râvnită, da, probabil am spus *râvnită,* e mai exact, dacă mă întreb deci… ridică-te o clipă, iubito, fă-mi plăcerea asta, așa, mulțumesc, poți să te așezi din nou, e limpede, răspunsul e nu, nu ești scandalos de râvnită, îmi pare rău s-o spun, de altfel ne displac atât de multe lucruri, ai

observat cu siguranță câte lucruri ne displac dacă tu singură… însă pământul nu cred că e altfel văzut de pe lună, nu crezi? Eu cred asta, sunt înclinată s-o cred, și și pentru asta nu cred că e cazul să… *disperi* e poate prea mult… *să devii melancolică,* n-aș vrea să te văd niciodată melancolică, e un lucru de nimic, în fond e vorba doar de o hotărâre, vezi, ar trebui să te predai, să încetezi să mai opui rezistență, cred că ar trebui *să te hotărăști să fii frumoasă,* asta-i tot, eventual fără să aștepți prea mult, Fiul e pe punctul să sosească, eu, dacă aș fi în locul tău, m-aș grăbi, ăla e în stare să sosească dintr-o clipă într-alta, n-o să poată continua la nesfârșit să expedieze mufloni și roți dințate… deși acum îmi vine în minte că poate ai venit să-mi ceri ceva, sau te confund cu cineva, e atâta lume care vrea ceva, numărul persoanelor care doresc de la tine ceva e ciudat de… ai venit să-mi ceri ceva, iubito?

Da.

Ce anume?

Cum să fac.

Cum să faci ce?

Să fiu frumoasă.

Îi întinse un pieptene lui Dolores, la fel cum ar fi putut să-și aranjeze șalul care-i alunecase de pe umăr. Fetița îl luă și-și continuă treaba cu el. Probabil că pieptenele avea o anumită aliniere a dinților care în faza aceea specială a operațiunii era probabil de o necesitate verificată deja. Poate avea o anumită importanță până și materialul din care era făcut. Os.

În general e o chestiune care ia ani întregi, spuse Mama.

Se pare că eu am o oarecare grabă, spuse Mireasa tânără.

Fără îndoială.

Pot să învăț repede.

Nu știu. Probabil. Te deranjează să-ți ridici părul? spuse Mama. Să-l strângi pe ceafă.

Mireasa tânără o făcu.

Ce-i aia? întrebă Mama.

Mi-am strâns părul.

Exact.

Asta trebuia să fac.

Nu se strânge părul pe ceafă doar pentru a strânge un tâmpit de păr pe o tâmpită de ceafă.

Nu?

Încearcă din nou.

Mireasa tânără încercă.

Iubito, te uiți la mine? Privește-mă. Deci, singurul scop pentru care se ridică părul strângându-l pe ceafă e pentru a tăia respirația tuturor celor care, în momentul respectiv, sunt lângă tine, amintindu-le, cu simpla forță a gestului, că orice ar face în momentul acela ar fi teribil de nepotrivit, deoarece, după cum și-au amintit în clipa exactă în care te-au văzut strângându-ți părul pe ceafă, există un singur lucru pe care ei îl doresc cu adevărat în viață: să i-o tragă cuiva.

Cu adevărat?

Desigur, nu doresc altceva.

Nu, întreb, cu adevărat se strânge părul pentru…

O, Doamne, poți s-o faci ca și cum ți-ai lega șireturile la pantofi, multe așa o fac, dar cred că vorbeam despre altceva, nu-i așa? Despre cum să fim frumoase.

Da.

Uite.

Atunci Mireasa tânără își desfăcu părul, stătu o clipă, apoi îl prinse din nou și-l ridică încet răsucindu-l pe ceafa și-l strânse într-un chignon lejer, și termină gestul aranjându-și după urechi cele două șuvițe care alunecaseră de-o parte și de alta a chipului. Apoi își puse mâinile în poală.

Mă rog…

Am uitat ceva?

Spatele. Folosește-l.

Când?

Mereu. Ia-o de la început.

Mireasa tânără își înclină puțin capul în față și-și duse mâinile spre ceafa pentru a-și desface părul pe care tocmai și-l prinsese pe ceafă.

Oprește-te. Te mănâncă ceafa cumva?

Nu.

Ciudat, ne aplecăm capul când vrem să ne scărpinăm.

Deci?

Capul ușor înclinat spre spate, mulțumesc. Așa, bravo. Acum trebuie să-l scuturi de două trei ori, cu grație, în timp ce mâinile desfac chignonul și asta te va face inevitabil să-ți arcuiești spatele în ceea ce pentru orice bărbat prezent va apărea ca un fel de anunț sau de promisiune. Oprește-te. Îți simți spatele?

Da.

Acum ridică-ți mâinile la frunte și strânge-ți tot părul, cu grijă, mai multă grijă decât ar fi necesar, apoi înclină-ți capul mult pe spate, lasă-ți mâinile să alunece pe cap și adună-ți părul pe ceafa, ca să stea bine. Cu cât îl vei strânge mai jos, cu atât spatele se va arcui și tu vei lua poziția corectă.

Așa?

Mai mult.

Mă doare.

Prostii. Cu cât brațele merg înapoi, cu atât sânii sunt împinși în față și spatele se arcuiește. Uita, așa, ochii sus, stop. Reușești să te vezi?

Cu ochii ridicați în sus…

Să te simți, vreau să spun, să simți în ce poziție ești?

Da. Cred că da.

Nu e o poziție oarecare.

E incomodă.

E poziția în care o femeie simte plăcerea, conform fanteziei destul de limitate a bărbaților.

Aha.

De acum încolo totul e mai simplu. Nu te zgârci cu

rotațiile gâtului și ridică-ți părul, strângându-l cum vrei. E ca și cum ți s-ar fi deschis halatul, iar acum, pur și simplu, îl strângi la loc. Un halat fără nimic dedesubt, vreau să spun.

Mireasa tânără își strânse halatul cu o oarecare eleganță.

Nu uita să lași întotdeauna să-ți scape câteva șuvițe, faptul că le aranjezi în final cu gesturi ușor imprecise imprimă ceva infantil care le dă siguranță. Bărbaților, nu șuvițelor de păr. Uite, așa îți stă bine, recunosc.

Mulțumesc.

Acum ia-o de la început.

De la început?

Da, dar nu ca și cum ai ridica o covată în bucătărie, ci ca și cum ar fi lucrul pe care-l faci cu cea mai mare plăcere. Nu poate funcționa cu adevărat dacă prima care se excită nu ești tu.

Eu?

Știi despre ce vorbim, nu-i așa?

Cred că da.

Să te exciți. Ți s-o fi întâmplat vreodată, sper.

Nu în timp ce-mi aranjam părul.

Tocmai greșeala asta încercăm s-o corectăm.

Bine.

Ești gata?

Nu sunt sigură.

Te-ar putea ajuta o mică repetiție.

Adică?

Mama făcu un gest imperceptibil și Dolores se opri din pieptănat și făcu doi pași înapoi. Dacă înainte era aproape invizibilă, în clipă aceea păru să dispară cu totul. Atunci Mama suspină ușor, apoi, pur și simplu își ridică părul și încet de tot și-l aranjă pe ceafă într-un timp care Miresei tinere i se păru o clipă incredibil de lungă. Avu irațională impresie că Mama se dezbrăcase pentru ea și că o făcuse într-un timp misterios, suficient să trezească dorința, dar și

scurt cât să împiedice orice amintire. Era ca și cum ar fi văzut-o goală pentru totdeauna și n-ar fi văzut-o niciodată.

E clar, adăugă Mama, că efectul e și mai devastator dacă, în timp ce faci gestul, ai inteligența de a vorbi despre subiecte futile, de tipul uscarea salamului, moartea vreunei rude sau starea drumurilor la țară. Nu trebuie să dăm impresia că ne străduim să facem asta, înțelegi?

Da.

Bine, e rândul tău.

Nu cred că…

Prostii, fă-o și gata.

O clipă…

Fă-o. Gândește-te că ai optsprezece ani. Ai câștigat înainte de a începe. Ei te doresc de cel puțin trei ani. E vorba doar de a le-o aduce aminte.

Bine.

Mireasa tânără se gândi că avea optsprezece ani, că deja câștigase înainte de a începe, că o doreau de cel puțin trei ani și că din *Don Quijote* nu-și mai amintea nici măcar subiectul. Trecu o clipă dilatată într-un chip de neînțeles și la sfârșit ea era acolo, cu părul strâns pe ceafă, bărbia ușor ridicată și cu o privire cum nu-și amintea să fi avut vreodată înainte.

Mama tăcu o bună bucată de timp, privind-o.

Se gândea la Fiu, la tăcerea aceea îndelungată, la cuvintele lui: *gura ei.*

Își înclină ușor capul să vadă mai bine.

Mireasa tânără stătea nemișcată.

Își ținea gura ușor deschisă.

Ți-a plăcut? întrebă Mama.

Da.

Acum trebuie să înțelegi *cât* ți-a plăcut.

Există un mod de a înțelege?

Da. Dacă ți-a plăcut *cu adevărat*, acum ai un chef extraordinar de a face dragoste.

Mireasa tânără încercă să găsească un răspuns undeva,

în ea.

Ei? întrebă Mama.

Cred că da.

Cred?

Aș avea un chef extraordinar să fac dragoste, da.

Mama zâmbi. Apoi făcu un gest imperceptibil cu umerii, îi ridică puțin de tot.

Schițase probabil vreun gest invizibil într-un moment invizibil, pentru nu mai era urmă de Dolores în cameră, vreo ușă la fel de invizibilă o înghițise.

Atunci vino aici.

Mireasa tânără se apropie și se opri în picioare în fața ei. Mama îi vârî mâna sub fustă, dădu puțin la o parte chiloții și îi deschise încet, cu un deget, sexul.

Da, spuse, ai chef.

Apoi își retrase mâna și puse degetul pe buzele Miresei tinere, gândindu-se din nou la ce-i spusese Fiul, cu mult timp în urmă. Lăsă să alunece degetul pe buzele Miresei tinere și apoi îl împinse atingându-i limba.

E gustul tău, învață să-l cunoști, spuse.

Mireasa tânără îl linse ușor.

Nu. Gustă-l.

Mireasa tânără o făcu, și Mama începu să înțeleagă ce voia să spună Fiul său, atunci demult. Își retrase degetul ca și cum s-ar fi ars.

Acum fă-o tu, spuse.

Mireasa tânără nu era sigură că a înțeles. Își vârî mâna sub fustă.

Nu, spuse Mama.

Atunci Mireasa tânără înțelese, și trebui să se aplece puțin pentru a-și vârî mâna sub halatul lung până-n pământ al Mamei. Mama își desfăcu puțin picioarele, ea urcă pe piele și găsi sexul fără să întâlnească nimic altceva, îl simți între degete. Le mișcă ușor, apoi își scoase mâna. Degetele luceau. Mama făcu un semn și ea se supuse, lăsându-și degetele să alunece între buze și

sugându-le încet.

Mama o lăsă să facă, înainte de a-i spune:

Dă-mi și mie să gust.

Se întinse puțin, fără să închidă ochii și sărută gura aceea pentru că dorea și pentru că n-ar fi lăsat să-i scape nici măcar o ocazie pentru a înțelege misterul preaiubitului său Fiu. Cu limba își luă înapoi două lucruri care-i aparțineau și care veneau din pântecul său.

Se dezlipi o clipă.

Da, spuse.

Apoi deschise din nou cu limba buzele Miresei tinere.

Acum, după atâția ani, acum când Mama nici nu mai există, eu reușesc încă să mă mir de luciditatea cu care a făcut totul. Vreau să spun că era fantastică, ziua, în delirul său continuu, pierdută pentru ea însăși, vagabondând în propriile-i cuvinte, de neînțeles în silogismele ei. Dar îmi dau seama, în limpezimea imprecisă a amintirii, cum, din primul moment în care ne-am apropiat chiar și numai pentru *a vorbi* despre frumusețe, totul s-a schimbat în ea, în sensul unei stăpâniri absolute care începea tocmai de la cuvinte pentru a se revărsa apoi în gesturi. Când i-am spus asta, la un moment dat al acelei nopți, ea încetă o clipă să mă mângâie și îmi șopti, *Dacă tot citești, citește* Albatrosul *lui Baudelaire,* și numai la mult timp după aceea, când efectiv am citit poezia, am înțeles că ea era un animal solemn, atunci când zbura în trupul său și al altora, și o zburătoare stângace în orice alt moment – și în asta consta miracolul său. Îmi aduc aminte că am roșit când mi-a spus fraza aceea, pentru că am simțit că suntem descoperiți, eu și *Don Quijote* al meu, și deci am roșit, în semiîntunericul încăperii, și asta, chiar și azi, mi se pare atât de absurd, să roșesc pentru o carte în timp ce o femeie mai mare decât mine, pe care de abia o cunoșteam, îmi lingea pielea, și acceptam să mi se facă asta fără să roșesc, fără cea mai mică rușine. A făcut să-mi dispară orice urmă de rușine, da. Mi-a vorbit mereu, în timp ce-mi conducea mâinile și le

mișca pe ale sale, mi-a vorbit rar în ritmul imprimat de gura ei, folosită pe trupul meu sau folosită ca să-mi vorbească, un ritm pe care l-am căutat mai târziu în toți bărbații pe care i-am avut, fără să-l mai găsesc vreodată. Mi-a explicat că deseori dragostea n-avea nimic de-a face cu toate astea, sau cel puțin ea nu știa să fi avut prea des. Era mai degrabă ceva animalic care avea de-a face cu salvarea trupurilor. Mi-a spus că numai dacă eviți să dai un sens prea sentimental lucrurilor pe care le faci, atunci orice detaliu devine un secret de smuls și fiecare părticică din trup – o chemare irezistibilă. Îmi amintesc că n-a încetat nicio clipă să-mi vorbească despre trupul bărbaților și despre felul lor primitiv de a dori, ca să-mi fie clar că oricât mi s-ar părea de minunată acea amestecare a trupurilor noastre simetrice, ceea ce voia să-mi dăruiască era doar o ficțiune care să mă ajute la momentul potrivit să nu pierd nimic din ceea ce trupul unui bărbat îmi putea dărui. M-a învățat că nu trebuie să te temi de mirosuri și de gusturi – sunt sarea pământului, și mi-a explicat că fețele se schimbă, în timpul sexului, se schimbă trăsăturile, și că ar fi un păcat să nu înțeleg asta, deoarece, cu un bărbat în tine, mișcându-te deasupra lui, poți să-i citești pe chip toată viața, de la copil la bătrânul muribund, și e o carte pe care el, în momentul acela, nu o poate închide. De la ea am învățat să încep lingând, în ciuda oricărui tratat despre iubire, pentru că e un gest servil și regal, de supunere și de posesiune, rușinos și curajos – Nu înțeleg prin asta că trebuie să-i lingi imediat sexul – îmi atrăgea atenția – pielea trebuie să i-o lingi, mâinile, pleoapele, gâtul – să nu crezi că e o umilire, trebuie s-o faci ca o regină, un animal regină. Mi-a explicat că nu trebuie să-ți fie frică să vorbești, atunci când faci dragoste, pentru că vocea, atunci când facem dragoste, e lucrul cel mai secret pe care-l avem în noi, iar cuvintele de care suntem capabili, singura goliciune totală, scandaloasă, finală, de care dispunem. Mi-a spus să nu mă prefac niciodată, e

doar obositor – a adăugat că se poate face totul, și oricum mult mai mult decât am crede că vrem să facem, și totuși există vulgaritate, iar ea ucide plăcerea, și a insistat mult să mă feresc de ea. Uneori, mi-a spus, bărbații închid ochii în timp ce o fac și zâmbesc, iubește-i pe bărbații aceia, a spus. Uneori deschid larg brațele și capitulează, iubește-i și pe ei. Nu-i iubi pe cei care plâng atunci când ți-o trag, ferește-te de cei care, când se întâmplă prima oară, se dezbracă singuri – să-i dezbraci tu, e o plăcere ce ți se cuvine. Vorbea și nu se oprea nici măcar pentru o clipă, ceva din trupul ei mă căuta mereu, pentru că, mi-a explicat, a face dragoste e o nesfârșită încercare de a căuta poziția în care să te pierzi unul într-altul, poziție ce nu există, dar există faptul de a o căuta, iar a ști s-o faci e o artă. Cu dinții, cu mâinile, mă chinuia uneori, strângând sau mușcând sau punând în gesturi o forță aproape rea, până când a ajuns să-mi spună că nu știe de ce, dar și asta avea de-a face cu plăcerea, deci nu trebuie să te temi să muști sau să strângi sau să folosești forța, deși secretul e să știi s-o faci cu o transparență lizibilă, pentru ca el să știe ce faci și că o faci pentru el. M-a învățat că doar idioții fac sex ca să juiseze Știi ce înseamnă a juisa, nu-i așa? m-a întrebat. I-am povestit despre Fiică, nu știu de ce, dar i-am povestit tot. Ea a zâmbit. Am trecut la secrete, a spus. Mi-a povestit atunci că ani de zile i-a înnebunit pe bărbați pentru că refuza să termine când făcea dragoste cu ei. La un moment dat se desprindea, se ghemuia într-un colț al patului și termina singură, mângâindu-se. Înnebuneau, a spus. Unora, îmi aduc aminte, le ceream să facă și ei același lucru. Când simțeam un soi de oboseală finală, mă desprindeam de ei și le spuneam Mângâie-te. Fă-o. E frumos să-i vezi terminând, în fața ta, fără ca măcar să-i atingi. O dată, o singură dată, mi-a spus, eram cu un bărbat care-mi plăcea atât de mult că, în cele din urmă, fără ca măcar să ne-o spunem, ne-am desprins unul de celălalt și privindu-ne, de departe, nu foarte, puțin

departe, ne-am mângâiat, fiecare pe el însuși, dar privindune, până când am terminat. Apoi a tăcut mult timp, luându-mi capul între mâini și împingându-l ușor acolo unde voia să-mi simtă gura, pe gât, apoi mai jos, peste tot unde îi plăcea. Dar e unul din puținele lucruri pe care mi le amintesc foarte clar, punct cu punct, pentru că restul nopții mi se pare acum, când mi se întoarce în minte, un lac fără început și fără sfârșit, unde fiecare răsfrângere a luminii strălucește încă acolo, dar malurile s-au pierdut și briza e ilizibilă. Știu însă că nu aveam mâini, înainte de lacul acela, nici nu respirasem vreodată în felul acela împreună cu cineva, sau nu-mi rătăcisem trupul pe o piele care nu era a mea. Pot să-mi amintesc când mi-a pus mâna pe ochi și mi-a cerut să-mi desfac picioarele, și deseori am revăzut, în momentele cele mai ciudate, gestul cu care din când în când își vâra mâna între sexul ei și gura mea, ca să oprească nu știu ce, lăsând gurii mele palma, iar sexului ei dosul palmei. Îi datorez acelei nopți toată inocența pe care am risipit-o mai târziu în multe gesturi de dragoste, ca să ies curată din ele, și-i datorez acelei femei convingerea că sexul nefericit e singura risipă care ne face mai răi. Era lentă în gesturi, fetiță și solemnă, magnifică atunci când râdea de plăcere și demnă de a fi dorită în fiecare dorință a ei. Nu am în memoria mea obosită ultimele cuvinte pe care mi le-a spus și îmi pare rău. Îmi amintesc că am adormit lângă capul ei.

Multe ore mai târziu se auziră ușile camerei deschizându-se și glasul lui Modesto care scanda *Bună ziua, căldură înăbușitoare și umezeală enervantă.* Avea în asemenea ocazii o privire de orb, în care apărea superioara sa capacitate de a vedea totul și de a nu-și aminti nimic.

Ia te uită, a spus Mama, am scăpat și în noaptea asta, contam pe asta, o altă zi dăruită, să n-o lăsăm să ne scape – și într-adevăr coborâse deja din pat și fără să arunce nici măcar o privire în oglindă ieșise din cameră îndreptându-

se spre micul dejun și anunțând cu voce tare, pe nu știu cine, că a început probabil secerișul, fiindcă de câteva zile se trezea cu o sete nemotivată și supărătoare (multe din silogismele ei erau cu adevărat de neînțeles). Eu, în schimb, am rămas în pat, eu care nu mă temeam de noapte, și foarte încet am ieșit din așternuturi, pentru că pentru prima oară mi se părea că mă mișc cu un trup dotat cu coapse, picioare, degete, mirosuri, buze și piele. Am rememorat în grabă lucrurile pe care bunica mi le înșirase și am remarcat că dacă e să fiu foarte precisă îmi lipsea încă viclenia și abilitatea pântecului, orice ar fi însemnat asta. Dar se va găsi sistemul pentru a învăța și asta. M-am privit o clipă în oglindă. Și în ce-am văzut, am știut, pentru prima oară cu certitudine, că Fiul se va întoarce. Acum știu că nu mă înșelam, dar că viața poate avea chipuri foarte elaborate de a-ți da dreptate.

Coborâtul în sala gustărilor de dimineață a fost ciudat, pentru că în nicio altă dimineață nu coborâsem *cu un trup,* iar acum mi se părea atât de nesocotit sau de absurd să-l duc la masă direct din noapte, așa cum era, ținut cu greu în frâu de o cămășuță pe care doar acum o vedeam cum se ridică pe șolduri sau cum se deschide în față atunci când mă aplec – lucruri pe care nu avusesem niciodată vreun motiv să le văd. Mirosul degetelor, gustul din gură. Dar așa era, așa se făcea, eram cu toții nebuni, de o nebunie fericită.

Apăru Fiica, zâmbea, aproape alerga târându-și piciorul, dar nu-i păsa, veni direct la mine, Fiica, uitasem de ea, de patul meu gol, de ea singură în cameră, nicio clipă nu mă gândisem la asta. Mă îmbrățișă. Eram pe punctul să-i spun ceva, ea clătină din cap, zâmbind în continuare. Nu vreau să știu nimic, spuse. Apoi mă sărută ușor pe gură.

În seara asta vino cu mine la lac, trebuie să-ți arăt ceva.

Ne-am dus cu adevărat la lac, în lumina scăzută a după-amiezii târzii, scurtând drumul prin livezi ca să economisim timp și să ajungem la ora potrivită, o oră pe

care Fiica o cunoștea cu exactitate – era lacul *său.* Era greu de înțeles cum câmpia aceea îngustă și-l vărsase în poală, dar sigur e că atunci când a făcut-o a făcut-o bine și o dată pentru totdeauna, așa că apa era incredibil de limpede, nemișcată, rece ca gheața și miraculos de nepăsătoare la trecerea anotimpurilor. Nu îngheța iarna, nu seca vara. Era un lac ilogic, și poate de aceea nimeni nu reușise vreodată să-i dea vreun nume. Străinilor, bătrânii le spuneau că nu există.

Scurtară drumul prin livezi și de aceea ajunseră exact la timp – se întinseră pe mal și Fiica spuse Nu te mișca, apoi spuse Sosesc. Și într-adevăr, din neant, au început să apară, una după alta, niște păsărele cu burta galbenă, semănând cu rândunelele, dar cu un zbor al lor necunoscut și cu reflexe ale altor orizonturi în pene. Acum taci și ascultă, spuse Fiica. Păsările zburau liniștit la câteva palme deasupra lacului. Apoi, brusc, pierdeau din înălțime și coborau în mare viteză la suprafața apei: acolo, într-o clipă, devorau în zbor o insectă care-și căuta casa sau liniștea pe crusta umedă a lacului. O făceau cu o ușurință divină și pentru o clipă atingeau cu burțile lor galbene apa, se auzea un fâsâit argintiu, pentru o clipă, penele făceau din suprafața apei un instrument de cântat. E zgomotul cel mai frumos din lume, spuse Fiica. Lăsă să treacă timpul și o pasăre după alta. Apoi repetă: E zgomotul cel mai frumos din lume. Odată, adăugă, Unchiul mi-a spus că multe lucruri care-i privesc pe oameni pot fi înțelese numai dacă ne amintim că ei n-ar fi mai în stare să producă un asemenea sunet – ușurința, viteza, grația. Așa, mi-a spus, nu trebuie să ne așteptăm să fie prădători eleganți, ci doar să-i acceptăm așa cum sunt, prădători imperfecți.

Mireasa tânără tăcu o vreme, ascultând zgomotul cel mai frumos din lume, apoi se întoarse către Fiică.

Știi că vorbești mereu despre Unchi? zise.

Știu.

Îți place.

Sigur. Cu el o să mă mărit.

Mireasa tânără izbucni în râs.

Încet, altfel pleacă, spuse Fiica iritată.

Mireasa tânără își vârî capul între umeri și coborî vocea.

Ești nebună, e unchiul tău, nu poți să te măriți cu un unchi, e un lucru idiot, și mai ales interzis. N-o să te lase s-o faci.

Cine vrei să mă ia, oloagă cum sunt.

Glumești, tu ești minunată, tu…

Și-apoi, nu e unchiul meu.

Ce spui?

Nu e unchiul meu.

Ba e.

Cine ți-a spus?

Toți știu asta, îi spuneți Unchi, e unchiul tău.

Nu e.

Spui că bărbatul ăla…

Poți să taci puțin din gură? Dacă nu te uiți la ele, nu mai cântă.

Așa se întoarseră la păsările cu pene galbene, venite de departe să facă să cânte apa. E uimitor câte detalii se întâlniseră într-o singură clipă pentru a produce acea perfecțiune compactă, n-ar fi fost atât de ușor cu un lac vălurit, sau alte insecte, mai șirete, ar fi putut complica zborul păsărilor, așa cum, fără liniștea câmpiei înguste orice sunet s-ar fi pierdut, chiar dacă ar fi fost minunat.

Totuși niciun detaliu nu dezertase, nici nu întârziase pe drum, nici nu încetase să creadă în propria-i minusculă importanță; atunci, în fiecare apropiere a penelor galbene de apă, era oferit spectacolul unui fragment reușit din

Facerea lumii. Sau, dacă vrem, magicul revers al unei

Creații care n-a avut loc, adică un detaliu scăpat din geneza, de altfel întâmplătoare, a lucrurilor, o excepție de la dezordinea și sminteala tuturor lucrurilor. În orice caz, un miracol.

Îl lăsară să treacă. Fiica vrăjită, Mireasa tânără atentă,

chiar dacă cu gândul la povestea cu Unchiul. Amândouă pierdură din vedere eleganța apusului de soare – un eveniment care are loc rareori, după cum s-a observat probabil, nu există aproape nimic care să te poată distrage de la un apus când îl ai în fața ochilor. Mie mi s-a întâmplat o singură dată, din câte îmi amintesc, din cauza prezenței unei anumite persoane lângă mine, dar a fost singura dată – era într-adevăr o persoană unică. În mod normal nu se întâmplă – dar s-a întâmplat cu Fiica și cu Mireasa tânără, care aveau în fața ochilor un apus de o anumită eleganță și nu-l văzură, pentru că stăteau să asculte cel mai frumos sunet din lume repetându-se de multe ori identic, apoi o ultimă oară, deloc diferit. Păsările cu pene galbene dispărură într-o depărtare al cărei secret îl știau doar ele, câmpia deveni din nou obișnuită cum era, iar lacul mut, așa cum îl găsiseră. Doar atunci Fiica, stând tot întinsă pe jos și continuând să fixeze suprafața lacului, începu să vorbească și spuse că într-o zi, cu mulți ani în urmă, era iarnă, ea și Fiul s-au rătăcit. El avea șapte ani, eu cinci, spuse, eram copii. Mergeam pe câmp, o făceam deseori, era lumea noastră secretă. Dar de data aceea am mers prea departe, sau, nu mai știu, am urmărit ceva, nu-mi amintesc – poate o iluzie, sau o presimțire. S-a lăsat întuneric, și odată cu întunericul a apărut ceața. Ne-am dat seama prea târziu, nu mai puteam recunoaște nimic și drumul de întoarcere fusese înghițit de un zid pe care nu-l cunoșteam. Fiului îi era frică, și mie. Am umblat mult încercând să ținem mereu aceeași direcție. Plângeam amândoi, dar fără să scoatem vreun sunet. Apoi ni s-a părut că auzim un zgomot care spărgea ceața, Fiul s-a oprit din plâns, și-a regăsit vocea hotărâtă și a spus să mergem acolo. Nici măcar nu vedeam unde punem piciorul, uneori pământul era tare, înghețat, alteori dădeam peste gropi sau noroi, dar mergeam înainte, urmăream zgomotul, îl auzeam tot mai aproape. În cele din urmă am dat peste o roată de moară, se învârtea într-un

soi de canal, totul era dărăpănat, roata se învârtea greu, izbindu-se de margini, și acela era zgomotul. În față era oprită o mașină. Nu văzusem prea multe în viața noastră, dar tata avea una, știam despre ce e vorba. Așezat la volan se afla un bărbat care dormea. Eu am spus ceva, Fiul nu știa ce să facă, ne-am apropiat, eu am început să spun că trebuia să plecăm de acolo și Fiul spunea: Taci din gură, apoi a spus N-o să găsim niciodată drumul spre casă, bărbatul dormea. Vorbeam încet să nu-l trezim, dar și ridicând puțin vocea uneori, pentru că ne certam și ne era frică. Bărbatul a deschis ochii, ne-a privit, apoi a spus: Urcați, vă duc acasă.

Când ne-au deschis ușa, acasă, Mama a început să țipe ceva absurd, dar foarte fericit. Tatăl s-a îndreptat spre bărbatul acela și a cerut explicații. În sfârșit i-a strâns mâna sau l-a îmbrățișat, nu-mi aduc aminte, și l-a întrebat dacă puteam face ceva pentru el. Da, a răspuns el, sunt foarte obosit, vă deranjează dacă mă așez o clipă aici să dorm? Și pe urmă plec. S-a întins pe canapea, fără să mai aștepte măcar răspunsul. Și a adormit. Din ziua aceea n-a mai plecat, pentru că trebuie încă să-și termine somnul și pentru că ar fi teribil de trist să-l vedem plecând. Fiul a fost cel care i-a spus pentru prima oară Unchiul, câteva zile mai târziu. Și Unchiul a rămas pentru totdeauna.

Mireasa tânără a stat puțin pe gânduri.

Nici măcar nu știți cine e, spuse.

Nu. Dar când o să ne căsătorim o să-mi povestească totul.

N-ar fi mai bine să-ți povestească și apoi, eventual, să vă căsătoriți?

Am încercat.

Și el?

A continuat să doarmă.

E de altfel ceea ce, mai mult sau mai puțin, am continuat să fac eu, atunci când Doctorul, într-o insuportabilă răbufnire de banalitate, mi-a comunicat că miezul

problemei constă în neputința mea de a înțelege cine sunt. Și pentru că nu scoteam o vorbă, Doctorul și-a repetat banalitatea, așteptându-se poate ca eu să reacționez în vreun fel, de exemplu, explicând cine eram, sau admițând că nu aveam nici cea mai mică idee despre asta. Dar în realitate, ceea ce am făcut a fost să continui câtăva vreme să picotesc. Apoi m-am ridicat și m-am îndreptat cu greu spre ușă, spunând că relația noastră se termina acolo. Îmi amintesc că am folosit exact cuvintele astea, chiar dacă acum mi se par excesiv de formale. Atunci el a izbucnit în râs, dar într-un râs forțat, prevăzut probabil în manuale, ceva studiat în cărți, ceva ce mi s-a părut atât de insuportabil, că m-a împins spre un gest neașteptat – atât pentru Doctor, cât și pentru mine –, adică am pus mâna pe primul lucru care mi-a ieșit în cale – un ceas de masă de dimensiuni reduse, dar nu lipsit de colțuri și de o anumită greutate – și l-am aruncat spre Doctor lovindu-l în umăr – nu în cap cum, greșit, au scris apoi ziarele –, iar rezultatul a fost că Doctorul a leșinat, nu e clar dacă de durere sau de surprins ce a fost. Nu e adevărat nici că, după aceea, eu l-am lovit cu piciorul, cum a susținut un ziar care mă urăște de ani de zile – sau cel puțin nu-mi aduc aminte s-o fi făcut. Au urmat câteva zile extrem de neplăcute, în care am refuzat să dau chiar și cea mai mică declarație, suportând tot felul de insuportabile bârfe și primind, fără vreun interes deosebit, un denunț pentru agresiune. E de înțeles că de atunci trăiesc închis în casă, reducând la strictul necesar ieșirile și cufundându-mă încet într-o singurătate de care sunt îngrozit, dar în același timp apărat.

Trebuie să recunosc că, din fotografiile pe care mi le-a trimis avocatul meu, s-ar părea că l-am lovit cu adevărat pe Doctor în cap. Ce ochitor grozav.

Se întoarseră când era deja întuneric, Fiica cu pasul său cubist, Mireasa tânără cu mintea străbătută de niște gânduri ușor neclare.

Se prefăcură că nu bagă de seamă, dar adevărul e că livrările începură să se rărească, lăsând zile goale, fură nume, după niște ritmuri care păreau să aibă prea puțină rațională și deci ceva în opoziție cu mintea Fiului, așa cum o cunoscuseră. Sosi o harfa irlandeză, iar în ziua următoare două fețe de masă brodate. Apoi, două zile, nimic. Saci de semințe, într-o miercuri, și apoi nimic până duminică. Un cort galben, trei rachete de tenis, iar între ele patru zile goale. După ce trecu o săptămână întreagă fără ca vreun un clopoțel poștal să măsoare timpul așteptării, Modesto se hotărî să ceară respectuos o întrevedere cu Tatăl. Își pregătise cu grijă fraza de debut. Era în ton cu înclinațiile adânc înrădăcinate ale Familiei, dintotdeauna străine de orice fel de pesimism.

Ați băgat, cu siguranță, de seamă, domnule, o anumită rărire a livrărilor, în ultima vreme. Mă întrebam dacă n-ar fi cazul să deducem din asta iminenta sosire a Fiului.

Tatăl îl privi în tăcere. Se întorcea din gânduri îndepărtate, dar înregistră într-un colțișor periferic al minții frumusețea devotamentului fată de un stil, vizibil deseori mai mult la servitori decât la stăpâni. Îl aprobă cu un zâmbet imperceptibil. Dar pentru că tot nu scotea nicio vorbă, Modesto merse mai departe.

Mi s-a întâmplat să bag de seamă, pe de altă parte, că ultima telegramă matinală e de acum douăzeci și două de zile, spuse.

Și Tatăl băgase de seamă. N-ar fi fost în stare să spună exact de câte zile, dar știa că de câtva timp Fiul încetase să mai liniștească Familia cu privire la felul în care se încheiau nopțile sale.

Dădu din cap afirmativ. Dar nu scoase o vorbă.

În semnificația severă pe care o dădea meseriei sale, Modesto găsea că tăcerea în compania unui stăpân era un gest extrem de intim și deci o evita sistematic, făcând apel la două operațiuni elementare: să ceară permisiunea de a se retrage sau să continue să vorbească. De obicei o

prefera pe prima. În ziua aceea îndrăzni cu o a doua.

Așa că, dacă-mi îmi dați voie, aș începe să dau curs pregătirilor pentru sosire, căreia simt că-i pot dedica toată atenția, dată fiind afecțiunea ce i-o port Fiului și luând în considerare bucuria pe care revederea cu el o va aduce în toată casa.

Tatăl aproape se emoționă. Îl cunoștea pe omul acela dintotdeauna, așa încât în momentul acela era în stare să înțeleagă perfect ce anume îi spunea *cu adevărat,* în spatele cuvintelor sale, cu o generozitate și o eleganță ireproșabile. Îi spunea că lucrurile nu mergeau cum ar trebui cu Fiul, iar el era acolo pentru a face tot ce trebuia ca să nu fie tulburată regula care, în acele camere, nu permitea nimănui să se lase copleșit de durere. Probabil îi amintea și că devotamentul său pentru Fiu era atât de mare, încât nicio sarcină nu i s-ar fi părut nepotrivită, dacă scopul era acela de a-i ușura destinul.

Rămase tăcut, Tatăl – impresionat de apropierea acelui om. De inteligența, de felul în care știa să se controleze, își cântărea, chiar în după-amiaza aceea, propria singurătate, și privindu-l pe Modesto își dădu seama că vede în el singurul personaj, plin de demnitate, care locuia în orele acelea peisajul deschis al tulburării sale. Și într-adevăr se întâmplă, în momente ca acela, când suntem chemați să facem față unor dureri secrete sau greu de mărturisit, să existe personaje secundare, de o programatică modestie, care să spargă din când în când izolarea la care ne-am obligat, cu rezultatul de a ne trezi, cum mi s-a întâmplat chiar în urmă cu câteva zile, se întâmplă să le permitem unor necunoscuți intrarea ilogică în labirintul nostru, în infantila iluzie de a putea obține o sugestie sau un avantaj sau doar o alinare trecătoare. În cazul meu, mi-e rușine s-o spun, era vorba despre vânzătorul dintr-un supermarket care aranja cu o atenție meticuloasă alimente congelate în lada cuvenită – n-aș ști cum să-i spun altfel – și o făcea cu mâinile înroșite de ger. Nu știu, dar mi s-a părut că făcea

ceva asemănător cu ceea ce ar trebui să fac eu, în legătură cu lada sufletului meu – n-aș ști cum să-i spun exact. Am sfârșit prin a-i spune asta. Mi-a plăcut să văd că nu-și înceta lucrul în timp ce-mi spunea că nu era sigur că a înțeles. Așa că i-am explicat mai bine. Mi s-a frânt viața, am spus, și nu reușesc să-i pun la loc fragmentele. Am mâinile tot mai înghețate, de câtăva vreme nu mai simt nimic, i-am spus. S-o fi gândit că are de-a face cu un nebun, și într-adevăr aceea a fost prima dată când m-am gândit că aș putea înnebuni – o situație pe care Doctorul, înainte de a-l lovi cu ceasul, se simțea, prostește, obligat să o excludă. Secretul constă în a face în fiecare zi același lucru, mi-a spus atunci vânzătorul de la supermarket. Când faci aceleași lucruri în fiecare zi, devine mai ușor. Eu fac asta în fiecare zi, nici nu-mi mai dau seama cum. Dumneavoastră ce faceți în fiecare zi? m-a întrebat. Scriu, i-am răspuns. Frumos. Ce scrieți? Cărți, am spus. Cărți despre ce? Romane, am spus. Eu n-am timp de citit, a spus el – așa se spune întotdeauna. Sigur, înțeleg, am spus, nu e grav. Am trei copii, a spus el – poate era o justificare, dar eu am luat-o, în schimb, ca pe un început de dialog, ca pe o autorizare de a schimba ceva cu el, și atunci i-am explicat că, oricât ar părea de curios, eu pot pune fragmente de cărți unul peste altul fără ca măcar să le privesc, îmi e suficient să le ating cu vârful degetelor, ca să spun așa, în timp ce aceeași operațiune îmi este imposibilă când încerc s-o fac cu fragmente din viața mea, nereușind să construiesc nimic care să aibă o formă judicioasă sau măcar educată, dacă nu chiar plăcută, și asta în ciuda faptului că e un gest pe care încerc să-l fac în fiecare zi, și de atât de multe zile, că, știți, i-am spus, am mâinile înghețate, nu simt nimic.

M-a privit.

Știți unde pot găsi șervețele de masă? am întrebat.

Sigur, veniți cu mine.

Mergea înaintea mea, în halatul lui alb, și pentru o clipă

l-am văzut pe singurul personaj, plin de demnitate, care locuia în orele acelea peisajul deschis al tulburării mele. De aceea sunt în stare să înțeleg cum se face că Tatăl, în loc să spună ceva în legătură cu Fiul, a tras un sertar și a scos de acolo un plic, deschis, plin de timbre. L-a învârtit puțin în mână. Apoi i l-a întins lui Modesto. I-a spus că venea din Argentina.

Modesto nu dispunea de imaginație – trăsătură inutilă în meseria lui, dacă nu chiar dăunătoare –, așa că nu făcu niciun gest: vorbeau despre Fiu, Argentina n-avea nicio legătură cu asta, sau dacă avea, se întâmpla prin conexiuni cărora el nu le cunoștea harta.

Dar Tatăl era speriat de propria-i solitudine, așa că făcu un gest categoric și spuse:

Citește-o, Modesto.

El luă plicul. În timp ce-l deschidea, se gândi că în cincizeci și nouă de ani de serviciu avusese acces la o mulțime de secrete, și totuși acum era prima oară când cineva îi ordona s-o facă. Se întreba dacă asta ar fi schimbat în vreun fel statutul poziției sale în Casa aceea, dar primele rânduri îl îndepărtară de orice alt gând. Scrisoarea era scrisă cu o grafie puțin greoaie, dar într-un stil ordonat, care doar la sfârșit ceda oboselii. Spunea lucrurilor pe nume fără a căuta eleganța sau precizia, ci raportând totul la simplitatea pe care se presupune că o au faptele, când n-ai avut privilegiul să le studiezi. Nu exista lux, nici emoție, nici inteligență. Dacă pietrele ar vorbi, așa ar face-o. Era o scrisoare scurtă. Semnată cu o inițială.

Modesto îndoi foaia de hârtie și, dintr-o instinctivă vocație a ordinii, o vârî în plic. Primul lucru pe care, plin de tulburare, îl notă, fu că nu era urmă de Fiu în scrisoarea aceea, era cu totul altă poveste. El nu era obișnuit să înfrunte lucrurile în felul acela – avea întotdeauna grijă să pună problemele într-o ordine liniară, în care să poată fi luate în considerare una câte una; pusul mesei constituia, conform acestui principiu, cea mai

elevată exemplificare.

Al doilea lucru pe care îl notă îl spuse cu voce tare.

E teribil.

Da, spuse Tatăl.

Modesto puse scrisoarea pe masă, ca și cum l-ar fi ars.

Când a sosit? întrebă. Nu-și amintea să-i fi pus vreodată o întrebare atât de directă Tatălui, nici Tatălui acestuia, în toată viața lui.

Acum câteva zile, răspunse Tatăl. A scris-o un informator al lui Comandini, îl rugasem să țină cât de cât situația sub control.

Modesto dădu din cap în semn că a înțeles. Nu-i plăceau manierele lui Comandini, dar îi recunoscuse întotdeauna abilitatea.

Mireasa tânără știe? întrebă.

Nu, răspunse Tatăl

Va trebui informată.

Tatăl se ridică.

Poate, spuse.

Stătu o clipă pe loc, nesigur dacă să se îndrepte spre fereastră pentru a imprima o pauză tăcută, sau să măsoare camera cu pași înceți care să-l facă pe Modesto să-i înțeleagă oboseala, dar și calmul. Alese să înconjoare masa și se opri în fața servitorului. Îl privi.

Îi spuse că, în urmă cu mulți ani, începuse să facă un gest, și că de atunci n-a încetat niciodată să se iluzioneze că-l va duce la bun sfârșit. Spuse, într-o manieră destul de obscură, că moștenise de la familia sa un nod încurcat în care nimeni nu mai reușea să distingă care era firul vieții și care firul morții, și spuse că el se gândise să-l desfacă și că acesta era proiectul său. Putea să-și amintească ziua precisă în care îi venise în minte, adică ziua morții tatălui său – din cauza felului în care murise, în care voise să moară. De atunci începuse să lucreze cu răbdare, convins că începutul acelui gest va fi momentul cel mai dificil, dar acum înțelegea că îl așteptau încercări neașteptate, în care

nu avea experiență și în fața cărora se prezenta cu o cunoaștere insuficientă. Totuși nu putea să se întoarcă fără să-și pună întrebări, pentru care nu avea nici talent, nici răspunsuri. Așa că mai era încă această cărare de urcat și își dăduse seama pe neașteptate că-i pierduse urma pentru că cineva șterse sau amestecase semnele pe care le lăsase pe drum. Și peste toate începea să se lase ceața sau întunericul, nu înțelegea prea bine. De aceea nu fusese niciodată atât de aproape de a se rătăci, și acesta era motivul pentru care se găsea acum, plin de uimire, explicând toate astea unui om pe care mi-l amintesc de o eternitate mișcându-se în jurul vieții mele de copil, prezent peste tot și mereu absent, atât de inexplicabil, încât am simțit nevoia să-l întreb într-o bună zi pe tata cine era și să aud răspunsul E un servitor, cel mai bun servitor al nostru. Atunci l-am întrebat ce făcea un servitor. E un om care nu există, mi-a explicat tata.

Modesto zâmbi.

E o definiție destul de exactă, spuse.

Dar își întinsese piciorul puțin către exteriorul scaunului, și Tatăl înțelese că nu putea încă să-i ceară bărbatului acela să meargă împreună cu el pe urmele propriei sale rătăciri. Nu era născut pentru așa ceva, eventual, grație meseriei sale era destinat să servească exact contrariul – să gestioneze anumite convingeri, câștigate în viață, cristalizate de o familie.

Atunci Tatăl își regăsi obișnuita și blânda lui fermitate.

Mâine merg în oraș, spuse.

Nu e joi, domnule.

Știu.

Cum doriți.

O s-o iau cu mine pe Mireasa tânără. Vom merge cu trenul. Mă bazez pe tine pentru niște locuri rezervate, ideal ar fi să călătorim singuri.

Desigur.

Încă ceva, Modesto.

Spuneți.

Tatăl zâmbi, pentru că-l vedea pe omul acela prinzând culoare, acum când îl adusese din nou la suprafața sarcinilor sale, după ce, imprudent, îl târâse în secretele unor gânduri incerte. Își pusese până și piciorul la locul lui, aliniat cu celălalt, hotărât să rămână.

Peste douăzeci și două de zile plecăm în vilegiatură, spuse cu o siguranță calmă. Nicio schimbare a programului obișnuit. Evident, casa va fi lăsată complet goală, să se odihnească, așa cum am făcut întotdeauna.

Apoi dădu un răspuns vag la o întrebare pe care Modesto n-ar fi avut curajul s-o pună.

Fiul va ști cum să se comporte, orice s-ar întâmpla.

Bine, spuse Modesto.

Așteptă o clipă, apoi se ridică. Mă scuzați, spuse. Se retrase făcând în spate cei câțiva pași care precedau legendara pală de vânt, când Tatăl, cu o întrebare, îl făcu să-și întrerupă numărul său preferat și să-și ridice ochii.

Modesto, de ani de zile vreau să te întreb: ce faci tu când noi plecăm și închidem casa?

Mă îmbăt, răspunse Modesto cu o neprevăzută promptitudine și o sinceritate neglijentă.

Două săptămâni?

Da, domnule, în fiecare zi, timp de două săptămâni.

Și unde?

Există o persoană care are grijă de mine, în oraș.

Pot să îndrăznesc să întreb despre ce fel de persoană e vorba?

Dacă e strict necesar, domnule.

Tatăl se gândi o clipă.

Nu, nu cred că e strict necesar.

Modesto schiță o reverență recunoscătoare și se lăsă dus de obișnuita pală de vânt. Tatălui i se păru chiar că simte o adiere de briză, atât de departe ajunsese măiestria acelui om. Și așa rămase o clipă în saramura propriei admirații înainte de a se ridica și a îndrăzni ceea ce în

timpul discuției cu Modesto îi venise în minte să facă, cu o anumită urgență, uimit chiar că nu se gândise mai repede. Ieși din birou și începu să cerceteze casa căutând ceea ce voia să găsească, pe Unchi. Îl găsi, evident adormit, pe canapeaua din coridor, una din acele canapele pe care nimeni nu se gândește să se așeze – este așezată în spațiu pentru a-l corecta, simulând nevoia pentru a umple golurile. E aceeași logică cu cea a minciunilor dintr-o căsătorie. Tatăl luă un scaun și-l duse lângă divan. Se așeză. Unchiul dormea ținând între degete o țigară, stinsă. Trăsăturile chipului erau lipsite de orice gând și respira lent, în exercițiul pur al unei nevoi de a trăi, fără niciun scop ulterior sau o țintă precisă. Tatăl vorbi încet și spuse că Fiul dispăruse și că el îl putea simți, în fiecare oră, în gestul iremediabil de a se desprinde de toți și probabil și de el însuși. Spuse că nu reușea să interpreteze asta ca pe o variantă avantajoasă a destinului său de bărbat, deși admitea că ar putea efectiv fi, și asta pentru că nu crezuse niciodată în posibilitatea de a face ordine într-o lume în care era permis ca anumite identități să se bucure de privilegiul de a dispărea, un verb pe care-l detesta. Așa că era dezarmat, și se întreba dacă el, Unchiul, ar putea să-i aducă încă o dată copilul acasă, așa cum făcuse cu mult timp în urmă, într-un mod misterios, dar punctual, sau cel puțin să-l ajute să înțeleagă regulile de comportament ale dispariților, dat fiind că părea să le cunoască detaliile și poate chiar și rațiunile ultime. Spuse toate astea frământându-și mâinile, cu un gest nervos care nu-i era familiar și pe care-l știa provenind de pe tărâmul spre care călătorea, cu pașii lenți ai ultimului său pelerinaj.

Unchiul nu se mișcă, dar misterioase erau ritmurile prezenței sale, iar Tatăl stătu în așteptare, fără grabă. Nu mai adăugă nimic la ceea ce spusese, în afară de o lungă tăcere răbdătoare, la sfârșit. Până când mâna Unchiului nu se întinse spre buzunar, scoțând de acolo o cutie de chibrituri. Deschise ochii, nu păru să-l vadă pe Tată, își

aprinse țigara. Doar atunci își întoarse capul spre el.

Toate lucrurile pe care le expediază, spuse.

Dădu la o parte cu un gest fumul, care părea să tragă spre Tată.

Se eliberează de ele, spuse.

Nu-și ducea țigara la gură, o lăsa să se fumeze singură, ca și cum faptul de a o fi aprins ar fi fost un gest de politețe față de ea.

Eu nu l-am înțeles. Cineva l-a înțeles? întrebă.

Tatăl spuse că lui i se păruse un mod ciudat de a se întoarce, poate chiar frumos: puțin câte puțin. Părea un mod *fericit* de a se întoarce.

De fapt, pleca, spuse

Unchiul privi țigara, îi mai dărui câteva secunde, apoi o stinse într-un ghiveci de flori care era obișnuit de multă vreme cu așa ceva.

Da, spuse.

Apoi închise ochii. Dormind, adăugă că nimeni nu dispare pentru a muri, dar unii o fac pentru a ucide.

Sigur că da, rosti veselă Mama, e clar că fata trebuie să vadă orașul, altfel cum ar putea înțelege o catedrală gotică sau meandrele unui fluviu. În oraș nu existau nici catedrale gotice, nici meandre de fluvii, dar nu-i trecu nimănui prin minte să-i spună lucrul ăsta (multe din silogismele sale erau cu adevărat de neînțeles). Ajunseseră la jumătatea micului dejun, pâinea prăjită începea să se răcească, iar Tatăl și Mireasa tânără se aflau în camerele lor pregătindu-se de plecare. Numai că nu înțeleg de ce cu trenul, continuă Mama. Când există un automobil, zic. Farmacistul, un cunoscut ipohondru, deci neobișnuit de potrivit pentru meseria lui, începu o tiradă despre riscurile călătoriilor, în orice fel ar fi fost ele făcute. Cu o oarecare mândrie sublinie că el nu se îndepărtase niciodată mai mult de treizeci și cinci de kilometri de casă. E nevoie de o anumită constantă, admise Mama. E una din calitățile

mele, spuse Farmacistul. Și o surprinzătoare doză de prostie, completă Mama. Farmacistul schiță o reverență și murmură Vă mulțumesc, pentru că băuse, și doar seara, acasă, reconstrui dialogul și înțelese că îi scăpase ceva. Se gândi mult. Soția lui, o urâciune, cu zece ani mai mare decât el, vestită în toată regiunea pentru respirația ei urât mirositoare, îl întrebase dacă-l necăjește ceva. În afară de tine? o întrebase Farmacistul, care avusese în tinerețe momentele lui de strălucire.

Și așa se treziră în tren. Modesto își făcuse bine treaba, un întreg vagon era la dispoziția singurătății lor, în timp ce în celelalte lumea se înghesuia printre geamantane și țipete de copii. E incredibil ce se poate obține atunci când ai mulți bani și o anumită vocație a amabilității.

Tatăl se așezase în direcția de mers, din cauza imperfecțiunii inimii sale și a unei meticuloase și idioate recomandări a cardiologului său, doctorul Acerbi. Mireasa tânără se îmbrăcase cu o eleganță austeră, pentru că se hotărâse pentru o apariție modestă. Așa că Mama, când o văzu plecând, strâmbă din nas. Merge să viziteze niște călugărițe, îl întrebase pe vecinul ei, fără să se preocupe că acesta era monseniorul Pasini. Dar nu-și alegea interlocutorii când voia să vorbească, probabil că, atunci când vorbea, se gândea că vorbește întregii lumi. E o greșeală pe care o fac mulți. Tot ce se poate, răspunsese amabil monseniorul Pasini. Cu ani în urmă își pierduse mințile după o tânără călugăriță carmelitană, dar nu-și aminti de asta.

După ce plecă trenul – pe care, conform indicației deja amintitului doctor Acerbi, se duseseră să-l prindă cu o oră mai devreme, ca să evite orice posibilitate de stres Tatăl se gândi că era cazul să înceapă operațiunea căreia, cu o oarecare cruzime, hotărâse să i se dedice în ziua aceea.

V-ați întrebat probabil de ce v-am luat cu mine, spuse.

Nu, răspunse Mireasa tânără.

Și câtăva vreme conversația stagnă.

Dar Tatăl avea o sarcină de îndeplinit, studiată la milimetru, deci așteptă ca planul să i se recompună clar în minte, deschise servieta cu care se ducea întotdeauna în oraș (deseori nu conținea nimic, îi plăcea să aibă ceva ce nu trebuia uitat pe unde umbla) și scoase o scrisoare. Era deschisă și plină de timbre.

Am primit-o acum câteva zile din Argentina. Mă tem că trebuie s-o citiți, domnișoară.

Mireasa tânără aruncă o privire plicului, la fel cum ar fi putut să privească o farfurie cu sparanghel în care tocmai vomase.

Preferați să v-o citesc eu? întrebă Tatăl.

Aș prefera s-o puneți la loc în servietă, dacă chiar trebuie să spun adevărul.

Asta e imposibil, spuse Tatăl. Sau mai degrabă inutil, lămuri.

Atunci aș prefera un rezumat.

De acord.

Trenul huruia.

Am primit vești despre familia dumneavoastră, începu. Nu sunt bune, lămuri.

Apoi, văzând că Mireasa tânără nu reacționa în niciun fel, hotărî să intre în miezul problemei.

Vedeți, mă tem că trebuie să vă informez că, a doua zi după ce ați plecat din Argentina, tatăl dumneavoastră a fost găsit într-un șanț, înecat în două palme de apă și noroi.

Mireasa tânără nu se clinti. Tatăl continuă.

Se întorcea, seara, de nu știu unde, era probabil beat sau vreau să cred că mai degrabă calul său l-a respins pe neașteptate și l-a aruncat la pământ. Probabil o fatalitate, o trecere în gol a sorții.

Nu e un șanț, spuse Mireasa tânără. E un râu, o mizerie de râu, singurul care curge prin părțile alea.

Tatăl avea în minte un soi de reacție diferită, și se pregătise pentru ea. Îi căzu scrisoarea din mână și trebui

să se aplece s-o culeagă.

Nicio trecere în gol a sorții, continuă Mireasa tânără. Promisese c-o va face și a făcut-o. S-a îmbătat probabil ca un animal și s-a aruncat.

Vocea era foarte dură și calmă. Dar Tatăl îi văzu lacrimi în ochi.

Mai știți și altceva? întrebă Mireasa tânără.

A lăsat un testament ciudat, scris chiar în ziua morții sale, spuse cu grijă Tatăl.

Mireasa tânără dădu din cap.

Trenul huruia.

A lăsat jumătate din averea sa soției, și cealaltă jumătate copiilor, spuse Tatăl.

Toți copiii?

Ei bine, asta-i problema, dacă vreți.

Vreau.

Trebuie să vă informez că dumneavoastră nu sunteți numită, domnișoară.

Vă mulțumesc pentru prudență, dar aș prefera să evităm eufemisme, știu la ce mă pot aștepta. Să spunem că sunteți numită, dar într-un context destul de… îmi vine să spun *sever.*

Sever.

Există o singură frază care vă este dedicată.

O frază care spune?

Aparent, tatăl dumneavoastră își dorea să fiți blestemată pentru tot restul zilelor ce vă rămân de trăit. Citez din memorie, scuzați-mă, vă rog.

Lacrimile începură să-i curgă pe obraji, dar stătea cu spatele drept și cu ochii ațintiți spre Tată.

Mai e ceva? întrebă.

Asta-i tot, spuse Tatăl.

Cum de știți toate astea?

Îmi place să fiu informat, oricine se ocupă cu comerțul face asta.

Faceți comerț cu Argentina?

Se poate întâmpla.

Mireasa tânără nici măcar nu încerca să-și ascundă lacrimile sau să și le șteargă în vreun fel. Și totuși în glasul ei nu exista nici urmă de lamentare sau de surpriză.

Vă deranjează dacă tăcem puțin? întrebă.

Nici vorbă, înțeleg foarte bine.

Prin fața ferestrei trecu multă câmpie, mereu la fel, în timp ce Mireasa tânără stătea într-o tăcere de fier, iar Tatăl privea în gol, rumegându-și gândurile. Lăsară în urmă gări micuțe cu nume dureroase, lanuri de grâu îngrășate de căldură, case de țară lipsite de orice poezie, clopotnițe mute, acoperișuri, grajduri, biciclete, oameni surzi, curbe stradale, șiruri de pomi și, o dată, un circ. Numai atunci când orașul fu aproape, Mireasa tânără luă o batistă, își șterse lacrimile și-și ridică privirea spre Tată.

Sunt o tânără fără familie și fără un ban, spuse.

Da, aprobă Tatăl.

Fiul știe asta?

Nu mi s-a părut că ar fi fost neapărat urgent să-l informez.

Dar o să afle.

E inevitabil, minți Tatăl, știind că treaba era puțin mai complicată.

Unde mă duceți?

Poftim?

Mă alungați?

Tatăl alese un ton hotărât, voia ca Mireasa tânără să știe că el era stăpân pe situație.

Categoric nu, deocamdată veți rămâne cu Familia, domnișoară, în privința asta nici măcar nu e cazul să deschidem discuția. Doream doar să rămân singur cu dumneavoastră, pentru a vă putea comunica veștile care vă privesc. Nu vă alung.

Atunci unde mergem?

În oraș, domnișoară, nu vă cer altceva decât să mă urmați.

Aș vrea să mă întorc acasă. Se poate?

Desigur. Dar pot să vă cer să n-o faceți?

De ce?

Tatăl făcu apel la un ton pe care-l folosea rareori, și pe care nu-l folosise niciodată cu Mireasa tânără. Implica posibilitatea unei oarecare confidențe.

Vedeți, mi-a părut rău că a trebuit să mă ocup de lucruri care vă privesc și n-am fost deloc bucuros să aflu înaintea dumneavoastră vești care îmi aparțin doar de departe. Am avut neplăcuta senzație că v-am furat ceva.

Făcu o scurtă pauză.

M-am gândit, deci, că m-aș simți ușurat dacă și dumneavoastră ați putea cunoaște lucruri pe care le ignorați și care au avut totuși și mai au încă o mare influență asupra vieții Familiei, și în mod deosebit asupra mea.

Mireasa tânără ridică privirea și arătă o uimire pe care, când a auzit de tatăl ei, nici măcar n-a schițat-o.

Sunteți pe cale să-mi mărturisiți vreun secret? întrebă.

Nu, n-aș fi în stare. De altfel am tendința să evit situații prea dificile din punct de vedere sentimental, din rațiuni de precauție medicală, cum poate că înțelegeți.

Mireasa tânără spuse da, dând ușor din cap.

Tatăl continuă.

Cred că sistemul cel mai bun este să veniți cu mine acolo unde vă duc, e un loc în care cineva va ști să vă povestească ceea ce doresc să știți.

Își căută cât mai exact cuvintele concentrându-se pe butonul de manșetă.

Vă avertizez că într-un prim moment o să vă pară un loc nepotrivit, mai ales după vestea pe care de abia ați primit-o, dar m-am gândit mult și vreau să cred că sunteți o tânără căreia nu-i plac locurile comune, așa că m-am convins că n-o să vă supărați și că, în cele din urmă, veți înțelege că nu exista o altă soluție.

Mireasa tânără păru să aibă, pentru o clipă, ceva de

spus, apoi nu făcu decât să întoarcă privirea către fereastră. Văzu că erau înghițiți de marea gară cu palatul ei din metal și sticlă.

Și ce faci în toată singurătatea asta? m-a întrebat L., în timp ce inspecta îngrozită ordinea maniacală din casa mea.

Îmi scriu cartea, am răspuns.

Și ce ai venit să faci tu în singurătatea mea? am întrebat-o, observând că avea aceleași buze de atunci, buze greu de înțeles.

Să-ți citesc cartea, mi-a răspuns.

Dar cu privirea aceea pe care o cunosc. O au cam toți în jurul tău când sunt luni, eventual ani, de când lucrezi la o carte pe care n-a citit-o încă nimeni. De fapt, se gândesc cu toții că tu n-o scrii *cu adevărat. Se* așteaptă să găsească în sertarul tău un munte de foi pe care să scrie de mii de ori *Cine se scoală de dimineață departe ajunge.* Cât de surprinși sunt când descoperă că ai scris într-adevăr cartea aia. Cretinii.

I-am întins foile imprimate, s-a întins pe divan și, fumând, a început să citească.

O cunoscusem cu ani în urmă. O dată îmi dăduse de înțeles că era pe moarte, dar poate era vorba doar de nefericire sau de medici incapabili. Acum are doi copii și un soț. Spunea lucruri inteligente despre ceea ce scriu, în timp ce ne refugiam în camere de hotel să ne iubim, doi oameni trăsniți, dar încăpățânați. Întotdeauna a spus lucruri inteligente și despre lumea care trăiește, și uneori despre cum trăiam noi. Poate că mă așteptam să poată deschide harta lumii și să-mi arate unde mă aflu – știam că, dacă ar fi putut, ar fi făcut-o cu o anumită frumusețe a gesturilor, pentru că nu știa altfel. De aceea, când mi-a scris, ivindu-se din neantul în care dispăruse, i-am răspuns. Nu e ceva obișnuit, în ultima vreme. Nu răspund nimănui. Nu cer nimic nimănui. Nu trebuie să mă gândesc la asta, pentru că altfel devin incapabil de a respira, de

atâta oroare.

Acum stătea culcată pe divan, citind ceea ce era imprimat pe foile acelea, în loc de *Cine se scoală de dimineață departe ajunge.* I-a trebuit cam o oră – poate puțin mai mult. Timp în care am stat s-o privesc căutând un nume pentru membrana aceea rămasă pe femeile pe care le-am iubit, când timpul a trecut, dar de fapt nu ne-am despărțit niciodată cu adevărat, nici nu ne-am urât, nici nu ne-am atacat – pur și simplu ne-am desprins unul de celălalt. N-ar trebui să-mi pese prea mult acum, când practic nu mai am nume pentru aproape nimic, dar adevărul e că trebuie să mă lămuresc cu numele ăla, de ani de zile îmi scapă. Când sunt pe punctul de a-l prinde, se strecoară într-o crăpătură invizibilă a zidului. Și mi-e imposibil să-l fac să iasă de-acolo. Rămâne parfumul unei atracții fără nume, și ce nu are nume sperie.

În cele din urmă s-a întins, a așezat foile pe jos și s-a întors pe o parte să mă privească mai bine. Era încă frumoasă, fără nicio îndoială.

Unde dracu o duce?

Voia să știe despre Tată și Mireasa tânără.

I-am spus unde o ducea.

Într-un bordel? a întrebat, prea puțin convinsă.

Foarte elegant, am spus. Trebuie să-ți imaginezi o încăpere mare înecată în lumini discrete și împrăștiate cu grijă, și multă lume în picioare sau pe divane, valeți în colțuri, tăvi, cristale, ai putea-o lua drept o petrecere foarte decentă, dar normalitatea era alterată de faptul că, deseori, exista o distanță foarte mică între chipuri – mâinile făceau gesturi nepotrivite, ca o alunecare a palmei sub tivul unei fuste sau degetele care se jucau cu un cârlionț sau cu cerceii. Erau detalii, dar distonând cu tot restul, și nimeni nu părea să observe sau să fie deranjat. Decolteurile nu ascundeau, canapelele erau înclinate în poziții alunecătoare, țigările treceau din gură în gură. S-ar fi spus că o oarecare urgență adusese la suprafață urmele

unei nerușinări care de obicei zăcea îngropată sub convenienţe, nişte săpături arheologice ar fi putut, în acelaşi mod, să scoată la lumină fragmente ale unui mozaic obscen sub pavimentul unei catedrale. Mireasa tânără rămase uimită de spectacol. De perechile care se ridicau ca să dispară pe nişte uşi pe care le deschideau ca să le închidă apoi în spatele lor, intui că marea sală era un plan înclinat şi destinaţia tuturor acelor gesturi un altundeva labirintic ascuns cine ştie unde în palat.

De ce m-aţi adus aici? întrebă.

E un loc foarte special, spuse Tatăl.

Am înţeles asta. Dar ce e?

Un soi de club, să zicem.

Sunt toţi oameni adevăraţi?

Nu sunt sigur că am înţeles întrebarea.

Sunt actori, e un spectacol sau ce altceva?

O, dacă asta voiaţi să spuneţi, nu, categoric nu. Nu acesta e scopul.

Deci e ceea ce cred.

Probabil. Dar o vedeţi pe femeia care ne vine în întâmpinare, zâmbitoare, foarte elegantă? Iată, sunt sigur că va şti cum să vă explice totul şi să vă facă să vă simţiţi în largul dumneavoastră.

Femeia elegantă ţinea o cupă de şampanie în mână şi când ajunse în faţa lor se întinse să-l sărute pe Tată, şoptindu-i la ureche ceva secret. Apoi se întoarse către Mireasa tânără.

Am auzit mult vorbindu-se despre tine, spuse, apoi se apropie şi o sărută o singură dată, pe obraz. Fusese fără îndoială foarte frumoasă în tinereţe, şi acum părea să nu mai aibă nevoie să demonstreze nimic. Era îmbrăcată cu o rochie splendidă, închisă până la gât, şi în păr purta bijuterii, care Miresei tinere i se părură nişte trofee antice.

Pentru că mi-am imaginat – i-am spus lui L. – această femeie elegantă şi Mireasa tânără aşezate în mijlocul acelei mari petreceri ambigue, pe un mic divan puţin mai

retras, estompat într-o lumină indirectă, discretă, aproape închise într-o bulă specială, apropiată de imprudenta veselie a celorlalți, dar suflată în sticla cuvintelor lor. Le-am văzut mereu bând ceva, vin sau șampanie, și știu că din când în când aruncau o privire în jur, dar fără să vadă. Știu că nimănui nu i-ar fi trecut prin minte să se apropie de ele. Femeia elegantă avea o sarcină de îndeplinit, dar nu se grăbea, e o poveste ce trebuie spusă, dar cu prudență. Vorbea încet și pronunța numele lucrurilor, fără jenă, pentru că asta făcea parte din meseria ei.

Ce meserie? mă întrebă L.

Femeia elegantă râse, un râset frumos, cristalin. Cum *ce meserie,* fetițo? Singura care se poate face aici.

Adică?

Bărbații plătesc ca să se culce cu mine. Simplific puțin, evident.

Vă rog să nu simplificați.

Dar pot plăti și ca să *nu* se culce cu mine, sau ca să vorbească în timp ce mă ating, sau ca să mă privească cum mi-o trag cu altcineva, sau ca să fie priviți, sau…

Am înțeles, ajunge.

Tu mi-ai cerut să nu simplific.

Da, desigur. Incredibil.

Ce e incredibil, draga mea?

Că există femei care au o asemenea meserie.

O, nu numai femei, fac asta și bărbații. Dacă te uiți puțin atent în jurul tău, vei vedea doamne destul de tinere care par să-și cheltuiască banii cu o imprudentă originalitate. Uite acolo, de exemplu. Dar și fata aceea înaltă care râde. Bărbatul cu care râde, n-arată rău deloc, nu? Pot să te asigur că ea îl cumpără.

Bani.

Bani, da.

Cum poți să ajungi să faci dragoste *pe bani*?

O, există multe feluri.

De exemplu?

Din cauza foamei. Din plictiseală. Din întâmplare. Pentru că ai talent. Ca să te răzbuni pe cineva. Din dragoste pentru cineva. Ai doar de ales.

Și nu e groaznic?

Femeia elegantă spuse că nu mai știa. Poate, spuse. Dar adăugă că ar fi stupid să nu se înțeleagă că există și ceva cât se poate de fascinant în faptul de-a fi curvă, și ăsta e motivul pentru care, așezat în fața lui L., care, de pe canapea, mă privea, întinsă pe o parte, am ajuns s-o întreb dacă i s-a întâmplat vreodată să-și spună că există probabil ceva foarte fascinant în faptul de-a fi curvă. Mi-a spus că da, că i se întâmplase să gândească asta. Apoi am tăcut amândoi o bună bucată de vreme.

De exemplu să te dezbraci pentru o persoană pe care n-o cunoști, spuse, trebuie să fie frumos. Sau și alte lucruri, spuse.

Ce lucruri?

Am întrebat-o pentru că-mi aminteam că avea această calitate: nu-i era rușine să spună lucrurilor pe nume.

Mă privi îndelung, căuta o limită.

Minutele de dinainte, sau orele, așteptând. Știind că ești pe punctul s-o faci, dar fără să știi cu cine o s-o faci.

O spuse rar.

Să te îmbraci fără rușine.

Curiozitatea, să descoperi trupuri pe care nu le-ai fi ales niciodată, să le iei în mâini, să le atingi, să le poți atinge.

Tăcu o clipă.

Să te privești în oglindă cu un bărbat peste tine, un bărbat pe care nu l-ai văzut niciodată înainte.

Mă privi.

Să-i faci să termine.

Să te simți înfiorător de frumoasă, spuse Femeia elegantă. Ți s-a întâmplat vreodată?

O dată, într-o dimineață, spuse Mireasa tânără.

Poate chiar să te simți disprețuită, spuse L., dar nu știu, poate. Poate mi-ar plăcea s-o fac cu cineva care mă

disprețuiește, nu știu, trebuie să fie o senzație foarte puternică și nu e ceva ce ți se întâmplă în viață.

Și multe alte lucruri care în viață nu se întâmplă, spuse Femeia elegantă.

Acum gata, spuse L.

De ce?

Să încetăm, hai!

Continuă.

Nu, acum gata, spuse Femeia elegantă.

Da, spuse Mireasa tânără.

Am o poveste de spus. I-am promis Tatălui.

Chiar trebuie s-o faceți?

Da.

Spune-mi mai bine o poveste, spuse L.

Era povestea Tatălui.

Care, în bordelul acela, se ducea de două ori pe lună, din nevoi mai mult medicale, cu scopul de a-și descărca umorile trupului și de a asigura un anumit echilibru organismului. Rareori depășea limitele emotive ale unui tratament domestic, consumat în plăcerea conversației și cu o curățenie ca la ceremonia ceaiului. Nu lipseau momentele în care infirmierei de serviciu i se întâmplase să-l certe politicos pe Tată – *E clar că azi am hotărât să ne lăsăm copleșiți de lene, nu!* – și asta în timp ce-i ținea sexul cu multă măiestrie, dar cu slabe rezultate. Atunci se întrerupea conversația, și infirmiera lua mâna Tatălui și și-o vâra între picioare – alteori își dezvelea un sân și-l așeza pe buzele lui. Era suficient pentru a reorienta procedura spre scopul ei și a-l conduce pe Tată spre vasta deltă a unui orgasm compatibil cu imperfecțiunea inimii sale.

Dacă toate astea pot părea plictisitor de aseptice, dacă nu chiar cinice sau exagerat de medicale, trebuie totuși amintit că la început, cu mulți ani înainte, povestea aceasta fusese, dimpotrivă, o poveste de teribile pasiuni – îi spuse Femeia elegantă Miresei tinere – și de dragoste, și

de moarte, și de viață. Tu nu știi nimic despre Tatăl Tatălui, îi spuse, dar pe-atunci toți îl cunoșteau, pentru că era un bărbat care apărea ca un gigant în panorama prudentă a acestor locuri. El a fost cel care a inventat bogăția Familiei, i-a născocit legenda și a făcut ca fericirea ei să fie perpetuă. A fost primul care n-a avut un nume, pentru că toți ceilalți, când vorbeau despre el, îi spuneau *Tatăl,* intuind că nu era doar un bărbat, ci și o origine, un început, un timp străvechi, ora fără precedente și primul pământ. Înaintea lui nu fusese poate nimic, și de aceea era pentru toți, și în totalitate, *Tatăl.* Era un bărbat puternic, calm, înțelept și de o urâțenie încântătoare. Nu s-a bucurat de tinerețe, pentru că a folosit-o ca să inventeze, să construiască, să combată. Când a împlinit treizeci și opt de ani, a ridicat capul și a văzut că ceea ce-și imaginase era deja făcut. Atunci a plecat în Franța și n-a mai dat niciun semn de viață până când, câteva luni mai târziu, s-a întors acasă aducând cu el o femeie care avea vârsta lui și nu vorbea limba noastră. S-a căsătorit cu ea, refuzând s-o facă la biserică, și un an mai târziu ea a murit dând naștere unui fiu, care pentru toată viața, în amintirea ei, va avea o imperfecțiune a inimii, astăzi tu îi spui *Tatăl.* Doliul dură nouă zile și tot atât durară spaima și uimirea, deoarece Tatăl Tatălui nu credea în nefericire, sau nu-i înțelesese încă scopul. Și astfel toate lucrurile deveniră din nou ca înainte, cu adăugarea imperceptibilă a unui copil și aceea mai frapanta a unei promisiuni: spuse Tatăl Tatălui că nu va mai iubi niciodată, nici nu se va mai căsători cu o altă femeie pe lume. Avea pe-atunci treizeci și nouă de ani, era în deplinătatea puterilor sale, a misterului și a urâțeniei sale încântătoare, tuturor li se păru o risipă, și lui nu-i scăpă riscul unei nesocotite renunțări la dorință. Așa că se duse în oraș, cumpără un palat retras, dar somptuos, și făcu, la ultimul etaj, un loc întru totul identic cu cel în care, la Paris, o cunoscuse pe franțuzoaică. Uită-te în jur și o să-l vezi. Nu s-a schimbat practic nimic de atunci, îmi

imaginez că o mică parte din bogăția la care vei avea acces prin căsătoria ta provine de aici. Dar pe Tatăl Tatălui nu-l interesa latura economică a poveștii. De două ori pe lună, întotdeauna joia, intră pe ușa aceea, timp de douăzeci și doi de ani, pentru că își promisese să păstreze până la moarte o inimă care nu admite iubirea și un trup care nu acceptă privațiuni. Și pentru că era *Tatăl*, nu-și imaginase s-o facă altfel decât într-o ambianță luxoasă și într-un climat de petrecere colectivă și permanentă. În tot acel timp, femeile cele mai bogate, mai ambițioase, mai singure, mai frumoase din oraș încercară în zadar să-l facă să-și uite promisiunea. Era o asediere care îl măgulea, dar era imposibil de ajuns în spatele zidurilor amintirilor sale, escortat de strălucirea curvelor sale. Până când o fetișcană făcu o obsesie pentru el. Era de o frumusețe sclipitoare și de o inteligență imprevizibilă, dar ceea ce o făcea periculoasă era ceva mult mai impalpabil și necunoscut: era liberă, cu o asemenea nemărginită naturalețe, încât inocența și sălbăticia erau greu de deosebit în ea. Probabil începu să-l dorească pe Tatăl Tatălui chiar înainte de a-l vedea, poate o atrase promisiunea, cu siguranță îi plăcu să se dedice unei legende. Fără să ezite, făcu o mișcare surprinzătoare, pe care o găsi pur și simplu logică, veni să lucreze aici și-l aștepta. Într-o bună zi el o alese și din ziua aceea o alese numai pe ea. Dură mult, și în tot timpul acela nu se văzură nici măcar o singură dată în altă parte decât aici. De aceea probabil lui i s-a părut că nu-i fusese violată fortăreața și că promisiunea îi rămăsese intactă, prea târziu își dădu seama că dușmanul intrase deja și nu mai existau nici promisiuni, nici fortărețe. Avu convingerea absolută când fetișcana îl avertiză, fără spaimă, că aștepta un copil. E greu de spus dacă Tatăl Tatălui se gândi la posibilitatea de a-și reface viața în acea pasiune târzie și în acea paternitate neprevăzută, pentru că, dacă o făcu, nu avu timp să și-o spună lui însuși și s-o spună lumii, muri, într-o noapte, între picioarele fetișcanei, într-un zvâcnet al

pântecului, în penumbra unei camere pe care de atunci n-a mai folosit-o nimeni. Dacă vei auzi spunându-se că o imperfecțiune a inimii l-a trădat, prefă-te că ești convinsă că așa e. A fost cu siguranță spaima, surpriza, poate oboseala, fără îndoială alinarea că nu mai trebuia să-și inventeze un altfel de sfârșit. Fetișcana rămase acolo ținându-l între picioare, mângâindu-l pe păr și vorbindu-i în șoaptă despre călătorii și inventatori, atâta timp cât fu necesar pentru a trimite pe cineva la țară să-i avertizeze pe cei de acasă. Totul fu făcut cu o discreție învățată pe de rost, și asta pentru că mulți bărbați mor în bordeluri, dar niciun bărbat nu moare într-un bordel, după cum se știe. Deci toți știau exact ce au de făcut și cum trebuie făcut. Cu puțin înaintea zorilor sosi Fiul. Acum tu îi spui Tatăl, dar pe atunci avea puțin peste douăzeci de ani, și din cauza imperfecțiunii inimii avea faima unui băiat retras, elegant și misterios. La bordel fusese văzut de puține ori, și în acele puține dăți cu greu își dăduseră seama de prezența lui. Avea încredere într-o singură femeie, o portugheză care lucra de obicei pentru câteva doamne plictisite, foarte bogate: îi trimiteau fiicele să învețe. Ea îl întâmpină în noaptea aceea. Îl duse într-o cameră, se culcă lângă el și-i povesti despre ce urma să vadă, explicându-i fiecare lucru și răspunzând la toate întrebările lui. De acord, spuse el. Se ridică și merse la tatăl lui. În acel moment Familia era cu puțin mai mult decât o ipoteză, lipită de viața nenăscută încă a unui copil greșit și de sănătatea precară a unui tânăr. Dar nimeni nu înțelesese despre ce tânăr era vorba, și nimeni nu putea ști că intimitatea cotidiană cu moartea te face șiret și ambițios. Se așeză pe un fotoliu, într-un colț al camerei, și apăsându-și inima cu mâinile, ca s-o apere, stătu mult timp să privească spatele pietros al tatălui său și chipul fetei care vorbea în șoaptă, ținând între picioarele desfăcute un mort. Înțelese că ceva bizar își făcuse loc în destinul Familiei, ceva din pricina căruia era greu de despărțit nașterea de moarte, a construi de a distruge și a

dori de a ucide. Se întrebă dacă avea vreun sens să se opună inerției sorții și își dădu seama că i-ar fi fost de ajuns vreo zece minute ca să distrugă totul. Dar el nu se născuse și nici mama lui nu murise pentru asta. Se ridică și trimise după credinciosul servitor cu care venise – un om de o demnitate unică. Îi spuse că Tatăl murise acasă, în patul său, la ora trei și patruzeci și două, noaptea, îmbrăcat în pijamaua sa cea mai bună și fără să aibă timp să ceară ajutor. Evident, spuse servitorul, în timp ce se apropia de față și cu o frază de neuitat – *Permiteți?* – se aplecă peste trupul Tatălui. Cu o forță incredibilă îl luă în brațe. Apoi făcu în așa fel încât corpul să dispară din bordel într-un chip invizibil, fără să deranjeze plăcerea și petrecerea care, între acești pereți, erau și sunt o obligație de neclintit, întotdeauna. Rămas singur cu fata, Fiul se prezentă. O întrebă dacă știa ceva despre el. Totul, răspunse fata. Bine, asta ne ajută să economisim timp, remarcă Fiul. Apoi îi spuse că se vor căsători și că Fiul pe care-l purta în pântec îl zămislise cu el și că va fi pentru totdeauna fiul lor iubit. De ce? întrebă fata.

Pentru a repune lumea în ordine, răspunse el.

A doua zi ordonă ca doliul să țină nouă zile, din ziua înmormântării. În ziua a zecea își anunță căsătoria cu fata, și prima zi de vară fu sărbătorită cu o veselie de neuitat. Trei luni mai târziu fata născu, fără să moară, un băiat, cu care tu, în curând, o să te căsătorești; de atunci toți îi spun *Mama.* În casa pe care ai cunoscut-o a devenit femeie, într-un mod sârguincios, și e lumina care îi permite bărbatului pe care acum cu toții îl numim Tatăl să trăiască în penumbră, în timp ce cu ferocitate menține în ordine lumea. Există ceva ce-i leagă, dar, evident, cuvântul iubire nu explică nimic în acest caz. E mai puternic secretul pe care-l împărtășesc și sarcina pe care și-au ales-o. Într-o bună zi, când se împlinise deja un an de când trăiau împreună, fără să împartă vreodată și patul, se simțiră destul de puternici pentru a sfida împreună cele două

spaime pe care se obișnuiseră să le lege de sex: el de a muri, ea de a ucide. Se închiseră într-o cameră și nu ieșiră de acolo înainte de a fi siguri că, dacă plutea un blestem deasupra lor, îl alungaseră. De aia există Fiica, pentru că a fost concepută în nopțile alea, iar dacă soarta a vrut-o șchioapă și foarte frumoasă e fără îndoială ca să trimită un mesaj cifrat pe care nimeni n-a reușit încă să-l dezlege. Dar e doar o chestiune de timp, mai devreme sau mai târziu se va ști. Atunci când pui lumea în ordine, spune Tatăl, nu poți hotărî tu cu ce viteză te va lăsa s-o faci. Voia să-ți spun povestea asta, nu știu de ce. Am făcut-o. Acum nu te uita așa la mine și termină-ți vinul, fetițo.

Dar Mireasa tânără rămase nemișcată, fixând-o cu privirea pe Femeia elegantă. Părea să asculte, absorbită, cuvintele care se opriseră pe drum și acum se încălecau întârziate și lipsite de orice sunet. Instinctiv, le primea cu neplăcere. Se întreba ce se întâmplase cu timpul acela de devenise atât de efeminat încât să dezlege orice secret și să sfarme darul ignoranței. Nu înțelegea ce voiau de la ea oamenii ăștia, pe neașteptate avizi și generoși cu adevăruri care i se păreau riscante. Fără să se gândească, aruncă o întrebare, mușcând cuvintele.

Dacă e o poveste secretă, cum de o cunoști?

Femeia elegantă nu-și pierdu delicatețea.

Sunt născută în Portugalia, le învăț sexul pe fetele din buna societate, spuse.

Tu.

Ai nevoie de câteva lecții?

N-am nevoie de nimic.

N-ai nevoie de nimic, de acord.

Sau poate de un lucru.

Spune-mi.

Ai vrea să mă lași puțin singură?

Femeia elegantă nu răspunse. Își întoarse doar privirea spre sală, dar ca și cum ar fi coborât-o pe o tablă de șah, pe care cineva începuse o partidă al cărei final ea era în

stare să-l prevadă fără greșeală. Apoi nu făcu altceva decât să-și scoată cu o oarecare încetineală minunatele mănuși de mătase, pe care le purta roșii și până deasupra coaielor, și să le pună în poala Miresei tinere.

Vrei să rămâi singură, spuse.

Da.

De acord.

Se ridică Femeia elegantă, fără supărare, fără grabă, fără nimic. Se ridicase probabil în felul acela de pe multe canapele, multe paturi, multe alcovuri, multe vieți.

Se ridică și L., dar nu cu aceeași liniște, nu cunoștea liniștea, din câte știam eu. Se ridică și se uită la ceas.

La naiba.

Trebuie să pleci?

Trebuia să plec de mult.

Ai și plecat de mult.

Nu în sensul ăla, prostule.

Când ai plecat, ai uitat un pachet de țigări pe pat, pe jumătate gol. L-am purtat cu mine luni întregi. Din când în când fumam câte una. Apoi s-au terminat.

Nu încerca.

Nu încerc.

Și încetează să te ucizi în rahatul ăsta de locuință care pare vizuina unui maniac.

Să-ți chem un taxi?

Nu, sunt cu mașina.

Își îmbrăcă jacheta și își aranjă părul uitându-se în geamul de la fereastră. Apoi rămase o clipă în picioare privindu-mă, m-am gândit că hotăra dacă să plece cu o sărutare, dar în realitate se gândea la altceva.

De ce atât de mult sex?

În ce sens?

În carte, atât de mult sex.

Există, aproape întotdeauna, în cărțile mele sex.

Da, dar aici e o obsesie.

Zici tu?

Știi asta.

Obsesie mi se pare cam mult.

Poate. Dar există, evident, ceva ce te atrage, când scrii despre sex.

Da.

Ce?

Că e dificil.

L. A început să râdă.

Nu te schimbi niciodată, ai?

E ultimul lucru pe care l-a spus. A plecat fără ca măcar să salute, era un lucru pe care-l făcea și atunci îmi plăcea.

A plecat frumos, fără măcar să se întoarcă sau să salute, se gândi Mireasa tânără, privind-o pe Femeia elegantă traversând sala. Îmi place. Cine știe câte nopți trebuie să treacă pentru a deveni așa. Și câte zile să pierzi, se gândi. Ani. Își turnă vin. Mai bine așa. Ciudata singurătate a celui care se află în mijlocul unei petreceri ca aceea. Singurătatea mea, își spuse în șoaptă. Își îndreptă spatele, își trase umerii înapoi. Acum o să-mi aranjez gândurile și, în ordine alfabetică, spaimele mele, se gândi. Dar apoi mintea-i rămase imobilă, incapabilă s-o pornească pe calea strâmtă a gândurilor, goală. Ar fi vrut să se întrebe ce anume îi mai aparținea încă după ziua aceea de povești spuse. Încercă puțin. Primul lucru e că nu mai am pe nimeni. N-am avut niciodată pe nimeni, deci nu se schimbă nimic. Dar apoi mintea era din nou goală, imobilă. Un animal leneș. E mai bine ca toți s-o știe, pot în sfârșit să fiu eu însămi, e mai bine și pentru mine să știu, mi-ar fi rămas un tată în gât, toată viața, mai bine că a crăpat, mai bine acum. Într-o zi o să înțeleg dacă l-am ucis eu, acum sunt prea tânără, trebuie să am grijă să nu mă ucid pe mine. Adio, tată, frați, adio. Apoi golul din nou, nici măcar dureros, doar incorigibil. Își ridică privirea spre petrecerea care-i bâzâia în jur și își dădu seama că e o umbră, în rochia ei nepotrivită, o mișcare indescifrabilă la marginea

partidei care se juca. Nu-i păsa absolut deloc, își coborî privirea și fixă mânușile roșii, de mătase, pe care le ținea în poală. E greu de spus dacă aveau vreo semnificație. Își scoase jacheta, rămânând în rochia ei ordinară, care-i lăsa descoperite brațele. Luă mânușile și și le puse cu grijă, dar fără niciun scop, sau de abia întrevăzând consecințe care îi apăreau necunoscute. Îi plăcu să găsească pentru fiecare deget un culcuș moale, și apoi să tragă mătasea roșie pe piele până deasupra cotului. Îi făcea bine să se ocupe cu un gest inutil. Aici aș putea învăța multe lucruri, își spuse. Vreau să mă întorc, trebuie să mă îmbrac altfel, poate Tatăl mă va lăsa să mă întorc. Cine știe dacă Fiica a fost vreodată aici. Iar Mama, aici, tânără de tot, ce spectacol trebuie să fi fost? Glorios. Își privi mâinile, păreau mâini pe care le pierduse și pe care acum cineva i le dăduse înapoi. Sunt probabil grotești cu rochia asta, se gândi. Nu-i păsa. Se întrebă de ce anume îi păsa în momentul acela. De nimic. Apoi își dădu seama că un bărbat stătea în picioare, în fața ei. Ridică privirea, era tânăr, părea educat, îi spunea ceva, probabil ceva spiritual – zâmbea. Nu te ascult, se gândi Mireasa tânără. Dar bărbatul nu pleca. Nu te ascult, dar e adevărat, ești tânăr, nu ești beat, ai o haină frumoasă. El continua să-i zâmbească. Apoi se înclină cu eleganță și o întrebă, într-un fel frumos, dacă putea să se așeze lângă ea. Mireasa tânără îl privi îndelung ca și cum ar fi trebuit să recapituleze o întreagă poveste, fără de care n-ar fi fost în stare să-i dea un răspuns. În sfârșit îl lăsă să stea jos, fără un zâmbet. Bărbatul începu din nou să vorbească, și Mireasa tânără se uita la el fără să asculte un singur cuvânt, dar când el îi întinse cupa de șampanie pe care o ținea în mână, ea o duse la buze, fără nicio grijă. El o fixă, ca și cum ar fi studiat o enigmă.

Puteți întreba, dacă nu înțelegeți, îi spuse Mireasa tânără.

Nu v-am văzut niciodată aici, spuse bărbatul.

Nu, nici eu nu m-am văzut niciodată aici, spuse ea. Nici

acum nu mă văd, cred.

Bărbatul se bucură de norocul care dăduse peste el: să găsească o fată neexperimentată și curată, o situație care în genul acela de joc se dovedea rară și prezenta o atracție cu totul deosebită. Deoarece știa că deseori era vorba de o abilă înscenare, se aplecă înainte pentru a-și pune buzele pe gâtul Miresei tinere, și când ea, instinctiv, se retrase, începu să creadă că în seara aceea norocul îi dăruia cu adevărat o plăcere care, cu condiția să aibă cât de cât răbdare, i-ar fi făcut seara memorabilă.

Vă cer scuze, spuse.

Mireasa tânără îl privi.

Nu, zise, nu mă luați în seamă, faceți-o din nou, atâta doar că nu mă așteptam.

Bărbatul se aplecă atunci din nou spre ea, și Mireasa tânără se lăsă sărutată pe gât, închizând ochii. Își spuse că bărbatul știa să sărute cu gentilețe. El ridică mâna să-i atingă fața într-o mângâiere curată. Se îndepărtă puțin, dar fără să-și ia mâna de pe chipul ei, întârziind chiar să-l mângâie până când cu vârful degetelor ajunse să-i atingă buzele, pe care nu-și dădu seama că le fixa surprins; atunci rochia ei nu i se mai păru atât de inexplicabil de nepotrivită, și pentru o clipă se îndoi de propria lui siguranță. Ea știa de ce și, uimită ea însăși, prinse între buze degetele bărbatului, le ținu o clipă să se ardă, apoi, întorcând capul, îl îndepărtă pe bărbat cu un gest delicat și-i spuse că nici măcar nu știa cine e. Cine sunt? întrebă el, continuând să-i privească buzele.

Puteți și să inventați, spuse Mireasa tânără.

Atunci el zâmbi și stătu o clipă s-o privească în tăcere, pentru că nu mai era foarte sigur de ceea ce se întâmpla.

Nu trăiesc aici, spuse.

Dar unde?

N-are importanță, altundeva, spuse el. Apoi adăugă că studiază.

Ce anume?

El îi explică și, fără ca măcar să înțeleagă bine de ce, o făcu alegându-și cu grijă cuvintele, dorind ca ea să înțeleagă cu adevărat.

Inventați? îl întrebă ea.

Nu.

Cu adevărat?

Jur.

Vru să o sărute pe gură, dar ea se retrase și în loc să-i dea o sărutare, îi luă mâna și o puse pe genunchi, împingând-o către partea de jos a rochiei, dar într-un mod indescifrabil, care putea să pară o insignifiantă, milimetrică mișcare scăpată unei intenții reale. Nici măcar ea nu știa, în momentul acela, ce anume căuta. Dar își dădu seama că undeva, în trupul ei, exista absurda dorință de a se lăsa atinsă de mâna acelui bărbat. Nu pentru că bărbatul acela îi plăcea, îi era indiferent, simțea mai degrabă nevoia de a arunca ceva din ea, iar a-și desface picioarele la mângâierea acelui bărbat i se păru pe moment calea cea mai scurtă sau mai simplă. Îl fixă cu o privire care nu însemna nimic. Bărbatul tăcea. Apoi își vârî mâna sub rochie cu grijă. O întrebă de unde venea și cine era. Și Mireasa tânără răspunse. În timp ce încerca să-și amintească până unde îi ajung ciorapii și unde începe pielea sub degetele acelui bărbat, începu să vorbească. Pe neașteptate își auzi propria-i voce, calmă, aproape rece, spunând adevărul. Spuse că fusese crescută în Argentina și, uimindu-se pe ea însăși, povesti visul tatălui său, pampa, cirezile de vite, marea casă în pustiu. Îi vorbi despre familia ei. Nu avea niciun sens, dar i-am povestit totul. El, încet, cu o anumită eleganță, îmi mângâia genunchiul, mișcând uneori doar degetele. I-am spus că ceea ce păruse ușor în Italia, acolo, departe, se dovedise a fi mult mai complicat și, aproape fără să-mi dau seama, m-am trezit că mărturisesc pentru prima dată secretul meu cuiva, spunând că, la un moment dat, tata a trebuit să vândă tot ce avea în Italia pentru a-și continua visul. Era

încăpățânat în iluziile sale și curajos în greșelile sale, am spus. Și așa a vândut tot ce aveam pentru a-și plăti datoriile și a o lua de la capăt puțin mai la est, unde culoarea ierbii i s-a părut a fi cea potrivită și profețiile unei ghicitoare îi promiseră un noroc târziu și incomensurabil. Bărbatul asculta. Mă privea în ochi, apoi cobora cu privirea spre buze – știam de ce. Începu să urce din nou cu mâna sub rochie, iar eu l-am lăsat s-o facă, pentru că era, în mod misterios, ceea ce voiam. Am spus că acolo, departe, existau reguli pe care noi nu le înțelegeam, sau poate nu înțelegeam pământul, apa, vântul, animalele. Existau războaie vechi la care ajungeam ultimii, precum și un sens misterios al proprietății și un concept despre justiție care ne scăpau. Chiar și o violență invizibilă, care era ușor de perceput, dar greu de descifrat. Nu-mi aduc aminte exact când, spuse Mireasa tânără, dar la un moment dat am avut cu toții certitudinea că totul se ducea de râpă și că, dacă am fi rămas o zi în plus, n-ar mai fi existat cale de întoarcere. Bărbatul se aplecă s-o sărute pe gură, dar ea se retrase pentru că trebuia să termine de spus numele unui anumit adevăr, și era prima oară că o făcea cu voce tare. Bărbații din familie s-au privit în ochi, spuse, și singurul care nu i-a lăsat în jos a fost tatăl meu. Atunci am înțeles că n-o să ne putem salva.

Fără a înceta să mă mângâie, bărbatul mă privi, poate încerca să înțeleagă dacă-mi păsa de ceea ce face. Am tăcut, m-am uitat doar la el cu o grație care semăna cu o sfidare. Îi simțeam mâna, sub rochie, între picioare, și îmi veni brusc în minte că puteam să fac cu mâna aceea tot ce voiam. E incredibil cum rostirea unui adevăr ținut ascuns prea mult timp te face să devii arogant sau sigur sau, nu știu, puternic. Mi-am aplecat puțin capul pe spate, am închis ochii și am simțit mâna care-mi urca pe picior. Fu de ajuns un mic suspin pentru a o împinge acolo unde se terminau ciorapii și să o simt pe piele. M-am întrebat dacă eram cu adevărat în stare să-l opresc. Am deschis ochii și

am spus cu o voce absurd de blândă că tata, seara, făcea exact gestul acela, cu mâna lui lemnoasă – se așeza lângă mine și, în timp ce frații mei ieșeau muți din încăpere, aluneca exact așa sub fusta mea, cu mâna lui de lemn obosit. Bărbatul se opri. Se întoarse cu mâna spre genunchi, dar nu cu un gest brusc, pur și simplu ca și cum s-ar fi gândit deja de câtva timp s-o facă. Nu mai era tatăl pe care-l cunoscusem, spuse Mireasa tânără, era un om distrus. Eram atât de singuri, că zborul unui vultur însemna deja o prezență, sau venirea unui om de pe coama dealului, un eveniment. Era încântătoare când spunea asta, cu privirea pierdută într-o depărtare întunecată și glasul hotărât. Bărbatul se aplecă spre ea s-o sărute pe gură, într-un gest în care nici el n-ar fi putut deosebi urgența dorinței de gentilețea unui gest protector. Mireasa tânără se lăsă sărutată, pentru că în momentul acela urca povârnișul adevărului și orice alt gest îi era indiferent – altundeva se îndrepta ea. Nu simți aproape deloc limba bărbatului, nu-i păsa. Simți, dar cu o percepție periferică, că mâna, sub rochie, i se apropia de sex. Se desprinse de gura bărbatului și spuse că în cele din urmă singura soluție care se găsise a fost aceea de a se pune de acord cu niște indivizi de acolo, iar asta însemna că ea ar fi trebuit să se mărite cu un bărbat pe care nu-l cunoștea aproape deloc. Nici măcar nu era un bărbat dezgustător, zâmbi Mireasa tânără, dar eu eram logodită cu un băiat pe care-l iubeam, în Italia. Pe care-l iubesc, am spus. Am desfăcut puțin picioarele și am lăsat degetele bărbatului să-mi găsească sexul. Și atunci i-am spus tatei că n-o s-o fac niciodată și că o să plec, așa cum era hotărât dintotdeauna, ca să mă mărit aici, și că nimic n-o să mă poată împiedeca să fac asta. El a spus că în felul ăsta o să-l distrug. A spuse că, dacă eu aș fi plecat, el s-ar fi omorât a doua zi. Bărbatul mi-a deschis sexul cu degetele. Eu am spus că am fugit noaptea, cu ajutorul fraților mei, și că n-am întors capul până când nu s-a încheiat traversarea oceanului. Și când

bărbatul și-a vârât degetele în sexul meu, eu am spus că tata, a doua zi după fuga mea, s-a omorât. Bărbatul s-a oprit. Se spune că a căzut, beat fiind, în râu, am adăugat, dar eu știu că și-a tras un glonț în cap, pentru că mi-a descris exact cum o s-o facă și mi-a promis că, în ultimul moment, n-o să-i fie frică, nici n-o să-i pară rău. Atunci bărbatul m-a privit în ochi, voia să știe ce se întâmplă. Eu i-am luat încetișor mâna și am scos-o de sub rochie. Am dus-o la gură și i-am luat degetele între buze, o clipă. Apoi am spus că i-aș fi extrem de recunoscătoare, dacă ar fi atât de amabil să mă lase singură. M-a privit fără să înțeleagă. V-aș fi extrem de recunoscătoare dacă acum ați fi atât de amabil să mă lăsați singură, repetă Mireasa tânără. Bărbatul puse o întrebare. Vă rog, spuse Mireasa tânără. Atunci bărbatul se ridică, dintr-un reflex instinctiv de bună creștere și fără să înțeleagă ce i se întâmplase. Spuse o frază de circumstanță, dar după aceea rămase în picioare, prelungind nici el nu știa ce anume. În sfârșit spuse că nu era acela modul cel mai potrivit de a întreține un bărbat, în locul acela. Nu pot să nu fiu de acord cu dumneavoastră și vă rog să acceptați scuzele mele, spuse Mireasa tânără, liniștită, fără nici cea mai mică umbră de părere de rău. Omul salută cu o reverență. De mai multe ori, în viața lui, va încerca apoi să uite întâlnirea aceea, fără să reușească, sau s-o povestească altcuiva, fără a găsi cuvintele potrivite.

Vă stau bine, spuse Tatăl, arătând spre mănușile lungi roșii.

Mireasa tânără își netezi o cută a rochiei.

Nu sunt ale mele, spuse.

Păcat. Putem pleca?

Se întoarseră cu trenul, din nou singuri, unul în fața celuilalt, în lumina unui lung crepuscul, iar dacă acum mă gândesc, pot să-mi aduc aminte în detaliu, în ciuda tuturor anilor care au trecut, felul în care stăteam mândră, cu spatele drept, fără ca măcar să mi-l sprijin de scaun,

luptând cu o imensă oboseală. Era orgoliu, dar un orgoliu pe care sângele îl generează doar în tinerețe – însoțindu-l, din greșeală, cu slăbiciunea. Mă țineau trează zdruncinăturile trenului și îndoiala că o infamie definitivă se revărsase, toată într-o singură zi, în cavitatea vieții mele, ca într-o cană care acum părea imposibil de golit, de-abia reușeam s-o înclin atât cât trebuia ca să văd curgând din ea lichidul opac al rușinii – îl auzeam curgând lent fără să știu ce să cred. Dacă aș fi fost lucidă, dacă aș fi avut mii de vieți în plus, aș fi știut însă că ziua aceea ciudată, de confesiuni și bizarerii, îmi dăduse o lecție pe care am învățat-o mai târziu, după mulți ani și multe greșeli. În fiecare detaliu, ceea ce făcusem în orele acelea – și ascultasem, spusesem, văzusem – mă învăța că trupurile sunt cele care dictează viața, tot restul e o consecință. Nu puteam să cred asta, în acel moment, pentru că, asemeni tuturor oamenilor când sunt tineri, mă așteptam la ceva mai complex sau mai sofisticat. Dar acum nu cunosc poveste, a mea sau a altora, care să nu fi început cu mișcarea animalică a unui trup – o înclinație, o rană, o desfigurare, uneori un gest sclipitor, deseori instincte obscene care vin de departe. E deja totul scris acolo. Gândurile vin după aceea, și sunt întotdeauna o hartă târzie, căreia îi atribuim, convențional și din oboseală, o oarecare precizie. Probabil era ceea ce Tatăl se gândea să-mi explice, făcând gestul în aparență absurd de a duce o tânără într-un bordel. La atâția ani distanță, trebuie să-i recunosc o curajoasă exactitate. Voia să mă ducă într-un loc unde era imposibil să te aperi de adevăr – și imposibil să nu-l asculți. Avea de spus că trama destinelor la care lucrase ani de zile războiul familiilor noastre era țesută cu un fir primitiv, animalic. Și oricât ne-am fi obosit să căutăm explicații mai elegante sau mai artificiale, originea noastră, a tuturor, era înscrisă în trupuri, cu litere de foc – fie ea imperfecțiunea unei inimi, scandalul unei frumuseți imprudente, sau brutala necesitate a dorinței. Astfel, se

trăiește în iluzia de a recompune ceea ce mișcarea umilitoare, sau minunată, a unui trup a învălmășit. Într-o ultimă mișcare, splendidă sau umilitoare, a trupului, se moare. Tot restul e un dans inutil, pe care niște balerini minunați îl fac să devină memorabil. Dar o știu acum, nu o știam atunci, iar în trenul acela eram prea obosită ca să înțeleg, sau prea orgolioasă, prea înfricoșată, nu știu. Îmi țineam spatele drept și asta era tot. Îl priveam pe Tată, avea din nou trăsăturile sale de om blând, aflat în planul secund – stătea cu mâinile împreunate în poală și le privea. Din când în când, dar scurt, ridica ochii spre fereastră. Apoi își privea din nou mâinile. Un spectacol. Mireasa tânără își dădu seama că, dintr-odată, îl găsea pe bărbatul acela irezistibil, doar punând împreună ceea ce aflase despre el și figura umilă pe care o avea acum în față. Observă pentru prima oară abilitatea extraordinară cu care Tatăl știa să ascundă forța de care dispunea, iluziile de care era capabil și ambiția nemăsurată căreia își dedica viața. Un jucător profesionist, care câștiga cu cărți invizibile. Un fantastic trișor. Îi văzu frumusețea, pe care nici măcar pentru o clipă nu i se întâmplase s-o bănuiască înainte de ziua aceea. Îi plăcu singurătatea aceea, în trenul care alerga, și faptul de a fi fost *ei doi,* pentru o zi. Avea optsprezece ani: se ridică, se duse să se așeze lângă el și, când înțelese că el nu va înceta să-și privească mâinile, își puse capul pe umărul lui și adormi.

Tatăl îl interpretă ca pe un gest rezumativ, compendiul a tot ceea ce Mireasa tânără ar fi putut gândi în legătură cu tot ce descoperise în ziua aceea. I se păru chiar de o oarecare, neașteptată, exactitate. O lăsă deci să doarmă și se întoarse la ceea ce făcea, privindu-și mâinile. Recapitula mișcările făcute în ziua aceea, gândindu-se la ele cu satisfacția sobră a unui general care, schimbând dispoziția trupelor pe câmpul de bătaie, obținuse o desfășurare mai potrivită cu terenul și mai puțin vulnerabilă la atacurile dușmanului. Existau, desigur, câteva detalii de pus la

punct, primul dintre toate să-l găsească pe Fiu care dispăruse, dar rezultatul acelei zile de mari manevre îl făcea să fie optimist. Ajuns la aceste concluzii, încetă să-și mai fixeze mâinile și ridicând privirea către fereastră se dedică unui ritual al minții căruia de mult timp nu mai avusese cum să i se dedice: să-și treacă în revistă propriile convingeri. Avea un anumit număr, de diferite tipologii. Îi plăcea ca unui copil să le amestece. Plecă de la ideea despre care nu avea niciun fel de îndoială: că vara e bine să folosești spumă de barbă cu miros de citrice. Apoi continuă cu convingerea, desăvârșită în ani de zile, că, în realitate, cașmirul nu există, și își repetă clara evidență a inexistenței lui Dumnezeu. Când își dădu seama că trebuiau să coboare, sări la ultima certitudine de pe listă, pentru că era cea la care ținea cel mai mult, singura pe care n-o mărturisise nimănui, și cea căreia îi rezerva partea sa cea mai eroică. Nu se gândea niciodată la ea fără s-o spună cu voce tare.

Eu n-o să mor noaptea, o s-o fac la lumina zilei.

Mireasa tânără își ridică capul de pe umărul lui, revenind din vise îndepărtate.

Ați spus ceva?

Că trebuie să coborâm, domnișoară.

Ieșiră din gară, Mireasa tânără nu vorbea încă, prinsă în plasa de păianjen a unei treziri complicate. Modesto, venit să-i ia cu o cabrioletă, îi duse acasă, înșirând micile noutăți ale zilei cu o nuanță de bucurie în glas: era într-adevăr obiceiul Familiei ca orice întoarcere, chiar și cea mai normală, să aducă bucurie pe chipuri și alinare în gesturi.

Doar atunci când coborâseră deja din cabrioletă și-i mai despărțeau doar câțiva pași de pragul casei, Mireasa tânără îl luă pe Tată de braț și se opri. Infailibil, Modesto își continuă drumul, fără să se întoarcă, și dispăru pe o ușă laterală. Mireasa tânără strânse brațul Tatălui, dar fără să-și întoarcă privirea de la fațada vastă și albă care era pe punctul să-i înghită.

Și-acum? întrebă.
Tatăl nu se tulbură.
Vom face ce am hotărât, spuse.
Adică?
Ce întrebare. Plecăm în vilegiatură.

Nu atunci când am scris, ci multe zile mai târziu, în timp ce reciteam întins pe canapea, mi-am dat seama de fraza pe care o scrisesem și am început s-o privesc de aproape. Cu o oarecare bunăvoință puteam să încerc s-o scriu puțin mai bine. De exemplu *Voi muri ziua, la lumina soarelui* suna mai rotund. Și *Vreau să mor în plină zi și așa o să fac* ar merge. Când se întâmplă așa ceva, încerc să citesc fraza cu voce tare – tot cu voce tare, de altfel, o pronunța și Tatăl – și repetând-o, atunci, am ascultat-o, și dintr-odată a fost ca și cum n-aș fi scris-o eu, ci aș fi primit-o, în momentul acela, apărută acolo de pe un tărâm necunoscut. Se întâmplă. Sunetul era limpede, prezentarea plăcută. *Eu n-o să mor noaptea, o s-o fac la lumina zilei.* Nu venea de la mine, era acolo și gata; mi-am dat seama că spunea un lucru pe care eu n-aș fi știut să-l formulez, dar pe care îl recunoșteam cu siguranță. Avea legătură cu mine. Am citit-o încă o dată și am înțeles, cât se poate de simplu, că ceea ce-mi rămâne de dorit, considerând definitivă dezorientarea mea, era să mor efectiv la lumina soarelui, deși *a muri* era fără îndoială un termen puțin pripit – să spunem *a dispărea.* Dar nu într-o noapte, asta-mi era cât se poate de clar acum. La lumina soarelui. Eram întins pe divan, repet, și făceam singurul gest pe care în ultima vreme reușesc să-l fac cu siguranță și cu o bună capacitate de autocontrol, acela de a scrie o carte. Dar dintr-odată nu mai scriam, *trăiam* – un lucru pe care îl neglijez de multă vreme, sau cel puțin de câte ori pot dacă *a trăi* se numește acea rapidă întoarcere la sine pe care mi s-a întâmplat s-o experimentez, fără preaviz, în timp ce, întins pe divan, citeam cu voce tare o frază pe care cu câteva zile înainte o

scrisesem și care acum îmi apărea din nou, ca și cum ar fi venit de departe, în lumina convingătoare a unei voci care nu mai era a mea.

Am privit în jur. Lucrurile, ordinea, penumbra. Vizuina unui maniac, spusese L. Puțin exagerată, ca întotdeauna. Și totuși.

E posibil să se sfârșească așa?

Din când în când – se va fi observat – se întâmplă să ne gândim: e posibil să se sfârșească așa?

În ce mă privește, de mult nu mai gândeam asta. Încetasem să mă mai întreb. Alunecăm, fără să ne dăm seama prea bine, năuciți de durere, și asta-i tot.

Dar în momentul acela m-am gândit – *E posibil să se termine așa?* – și mi-a fost clar că oricare ar fi fost destinația vieții mele, era cu siguranță nepotrivită lumina în care așteptam s-o cunosc, cum era absurd peisajul în care-i permiteam să se apropie și demențială fixitatea pe care mi-o impusesem așteptând. Totul era nedrept.

Panta pe care o luase povestea mea nu-mi permiteam s-o judec. Dar în ceea ce privește detaliile, aveam și eu ceva de spus, da.

N-o să mor noaptea, o s-o fac la lumina zilei.

Asta era ce aveam de spus.

Ca să fiu sincer, nu m-aș fi așteptat niciodată la o asemenea răbufnire de cutezanță, și chiar și acum mă mir că o frază citită într-o carte a generat-o (faptul că e vorba despre o carte *a mea* e un amănunt, fără îndoială, destul de penibil). Ceea ce pot spune e că am luat lucrul în sens literal – n-o să mor noaptea, o s-o fac la lumina zilei –, căci de multă vreme îmi pierdusem energiile sau fantezia ca să elaborez chestiunea asta într-un mod simbolic, așa cum, fără nicio îndoială, ar fi pretins de la mine Doctorul (căruia, printre altele, s-a stabilit că-i datorez douăsprezece mii de euro), cu siguranță obligându-mă să traduc cuvântul *lumină* într-o dispoziție sufletească nouă și cuvântul *noapte* în proiecția fantasmelor mele oarbe:

tâmpenii. Am rezolvat mai simplu – și nedispunând, după cum am spus, de energiile și de fantezia necesare pentru o soluție diferită –, am hotărât să merg la mare. Nu, nu chiar – nu sunt atât de lipsit de energii și de fantezie, la urma urmei. Dar e adevărat că, în loc să-mi imaginez cine știe ce lucru, am reușit doar să mă întorc cu gândul la o dimineață de acum câțiva ani și la un feribot care, în lumina de iarnă, mă ducea spre o insulă. Era în sud. Înaintarea era lenește, marea calmă. Dacă te așezai pe punte în lumina potrivită călătoreai cu soarele în ochi, dar fiind vorba despre o dimineață de februarie erai mai degrabă scăldat în lumină și atât. Zgomotul vătuit al motoarelor era confortabil.

Poate că mai există încă, mi-am spus. Mă gândeam la feribot.

Trebuiau reconstruite câteva detalii care acum îmi scapă (care insulă, de exemplu), dar desigur e vorba despre niște obstacole neglijabile, și ăsta e motivul pentru care, cu o forță care încă mă mai uimește, m-am ridicat de pe divan că să urc pe feribotul acela, deși eram perfect conștient de seria nesigură de gesturi pe care le-ar fi implicat trecerea de pe unul pe celălalt (e admirabil, în schimb, în simplitatea formală a unei fraze scrise, divan și feribot sunt practic lipite, de aici întâietatea scrisului asupra trăitului, n-o să obosesc niciodată s-o repet). Îmi aduc aminte că m-am despărțit de apartamentul meu în circa douăzeci de minute – și, într-o manieră mai generală, de un anumit complex de convingeri parțiale, și în final de obscuritatea organizată în care mă înmormântasem. Dacă oamenii ar avea idee despre cât de puțin e nevoie pentru a le dărâma, n-ar pierde atâta timp cu edificarea diferitelor strategii împotriva ofenselor vieții. A fost suficient timpul pentru a alege puținele obiecte de luat cu mine – mi-a venit în minte numărul unsprezece. Unsprezece obiecte deci – a fost o încântare să le aleg. Am făcut-o în timp ce, cu un pas foarte asemănător, Familia naviga, în capul meu, spre vilegiatură, într-o amplă mișcare colectivă pe care a fost

apoi o plăcere s-o fixez în dâra clară lăsată de scris, la masa unui hotel minuscul, primul de pe drumul spre sud, în timpul primei nopți după eternitate. Trebuind să aranjez lucrurile într-o ordine exactă, am început prin a-mi aminti cum vilegiatura reprezenta pentru ei toți o neplăcută obișnuință care se rezolva în două săptămâni petrecute în munții din Franța; nu știu exact unde, dar probabil că am spus deja că era interpretată ca o obligație, și suportată deci de toți cu o elegantă resemnare.

Ca să reducă la minimum neplăcerea, făceau apel la ușoare expediente, dintre care cel mai curios era acela de a evita să-și facă valizele, urmau să cumpere tot ce le era necesar la fața locului. Singurul care avea niște cufere și se încăpățâna să le folosească era Unchiul, căruia îi plăcea să ia cu el, fără inutile jumătăți de măsură, tot ce avea. Își făcea el însuși bagajele, și dat fiind că asta se întâmpla în timp ce dormea, putea să dureze chiar și câteva săptămâni. Spre deosebire de el, toți ceilalți se pregăteau doar în dimineața plecării, înghesuind obiecte de o utilitate îndoielnică în mici sacoșe pe care deseori le uitau acasă. Existau niște constante: de exemplu Mama nu pleca niciodată fără a-și lua cu ea perna, vederi pe care în călătoriile precedente nu avusese timp să le scrie, pungulițe cu levănțică și partitura unui cântec franțuzesc din care pierduse ultima pagină. Tatăl ținea morțiș să-și ducă un manual de șah, Fiica un album și culori de ulei (din motive misterioase lăsa acasă nuanțele de la albastru deschis la bleumarin). Fiul, pe vremea când nu dispăruse încă, demonta ceasul de pe scări și ducea cu el piesele promițându-și să le monteze la loc în vacantă. Suma finală a unei asemenea selecții de obiecte dădea un număr moderat de bagaje și o anumită cantitate de păreri de rău, deseori era necesar să fie lăsate acasă fragmente prețioase din nebunia colectivă.

De casă avea grijă Modesto. Chiar și în asta rămâneau fideli unui protocol a cărui raționalitate, admițând că

exista vreuna, își afla rădăcinile într-un trecut lipsit deja de explicații. Se acopereau toate mobilele cu cearșafuri de in, se umpleau cămările cu tot felul de alimente neperisabile, se închideau toate obloanele în afară de cele orientate spre sud, se strângeau covoarele, se luau tablourile de pe pereți punându-le pe jos (exista o explicație, dar se pierduse), ceasurile erau lăsate să se oprească, se puneau flori galbene în fiecare vază, se pregătea masa ca pentru un mic dejun cu douăzeci și cinci de persoane, se scoteau roțile la toate obiectele care aveau roti și se aruncau toate hainele care în cursul ultimului an nu fuseseră îmbrăcate măcar o singură dată. O grijă specială era rezervată prețiosului ritual de a lăsa, împrăștiate prin casă, gesturi întrerupte: părea să fie o garanție sigură a faptului că se vor întoarce să le completeze. De aceea camerele, odată plecată Familia, ofereau unei priviri atente o întreagă furtună de acțiuni făcute pe jumătate: un pămătuf de bărbierit plin de clăbuc, partide de cărți abandonate în momentul cel mai frumos, ligheane pline cu apă, fructe pe jumătate curățate de coajă, o ceașcă de ceai plină încă. Pe suportul de note al pianului se lăsa de obicei o partitură deschisă la penultima pagină, iar pe biroul Mamei rămânea întotdeauna o scrisoare neterminată. În bucătărie era atârnată pe perete o listă de cumpărături aparent foarte urgente, în sertare se lăsau minunate dantele neisprăvite și pe masa de biliard se abandona o lovitură sublimă inexplicabil amânată. În aer, dacă s-ar fi putut vedea, pluteau gânduri lăsate pe jumătate, amintiri incomplete, iluzii de perfecționat și poezii fără final, se gândeau că soarta le-ar putea vedea. Totul era completat lăsând, în momentul plecării, o bună parte din bagaje uitată, pe coridoare – gest dureros, dar considerat decisiv. În lumina unei asemenea abnegații, eventualitatea ca riscurile călătoriei să-l fi făcut pe unul dintre ei să nu se întoarcă acasă era considerată pur și simplu jignitoare.

Nu se puteau ocupa de toate aceste griji fără ca lucrul

să nu le ia un anumit timp. Așa că Familia începu să-și pregătească plecarea cu mult timp înainte, aliniind cu grijă mersul cotidian al lucrurilor cu ținta reprezentată de ZIUA PLECĂRII. În practică, asta însemna că fiecare continua să facă exact aceleași lucruri, dar adăugând gesturilor o ulterioară precaritate, generată de apropierea momentului în care își luau rămas-bun și curățind gândurile de orice rest dramatic, făcut să devină inutil de către amnistia spirituală ce se apropia. Singur, Unchiul, am spus-o deja, se apuca de lucrări în stil mare (să-și facă bagajele). Pentru ceilalți, apropierea ZILEI PLECĂRII devenea palpabilă grație activității febrile a servitorimii, o caracatiță al cărei cap era reprezentat de Modesto, iar tentaculele de ceilalți servitori mai puțin importanți. Sarcina lor era să facă totul cu multă eleganță, dar fără inutile ezitări. Dat fiind că, de exemplu, dintr-o inexplicabilă obișnuință, toate pernele casei erau strânse și puse la un loc într-un singur dulap, cel mai mic lucru care se putea întâmpla era să vezi cum ți se trage de sub fund, cu o anumită clasă, perna subțire care făcea mai moi, în jurul mesei gustărilor de dimineață, nuielele scaunelor; într-un asemenea caz nici nu-ți întrerupeai conversația, te ridicai puțin, ca pentru o bruscă nevoie de a da drumul unui vânt, și-i lăsai pe servitori să-și facă datoria. În același fel puteau face să-ți dispară o zaharniță, pantofii sau, în cazuri deosebit de dramatice, camere întregi; descopereai pe neașteptate că fusese suspendată folosirea scărilor. Astfel, în timp ce locatarii ei continuau să ignore scadența care îi aștepta, localizând ZIUA PLECĂRII într-un viitor apropiat, cu limite incerte, casa înainta în mod sigur către țintă: izvora din asta un soi de dublă viteză – una a spiritului, alta a lucrurilor – în care calmul zilelor se deschidea larg în fața atacului unor asimetrii ireale. Unii, fără să-și facă vreo problemă, se așezau la mese care nu se mai aflau acolo, musafirii soseau cu întârziere la lucruri care mai trebuiau încă să se întâmple, oglinzile, mutate de

la locul lor, reflectau evenimente petrecute cu câteva ore mai devreme, iar zgomote rămase în aer, orfane de originea lor, rătăceau prin camere până când Modesto avea grijă să le pună, provizoriu, în sertare însemnate cu o cruce făcută cu vopsea roșie (rareori, la întoarcere, își aduceau aminte să le elibereze, lucru pe care preferau să-l facă în perioada Carnavalului, atunci se prezentau uneori prieteni sau cunoscuți care treceau cu întârziere să ia o anumită frază sau un zgomot corporal care fuseseră pierdute în timpul verii precedente. Avocatul Squinzi, ca să dau doar un exemplu, a reușit să-și recupereze un râgâit de anul trecut dintr-un sertar, unde, spre surprinderea lui, găsise și un râs isteric al nevesti-sii și începutul unei grindine care, la vremea ei, făcuse să crească prețul piersicilor. Don Giustelli, un minunat om al bisericii, pe care am avut norocul să-l cunosc și să-l frecventez, mi-a mărturisit odată că el obișnuia să se prezinte la deschiderea sertarelor pentru a-și face provizii de răspunsuri. Știți, erau o mulțime, acolo, înăuntru, mi-a spus. M-am convins – ținu să mă dumirească – că în timpul perioadei care preceda ZIUA PLECĂRII multe răspunsuri se pierdeau, în casa aceea, fiindcă li se acorda mai puțină atenție (uneori deloc) – așa că se pierdeau. Rămâneau în aer, asta era știut, ca să ajungă apoi într-unul din faimoasele sertare. De obicei, adăuga don Giustelli, eu îmi terminam deja în februarie provizia de răspunsuri, așa că, înțelegeți, era foarte comod pentru mine să merg să recuperez câteva din sertarele acelea, ba chiar fără să cheltuiesc un ban. Toate răspunsuri de o calitate excelentă, sublinia. Într-adevăr, atunci când a vrut să-mi arate câteva, a trebuit să recunosc că nivelul formal era aproape întotdeauna superior normei. Erau unele splendid de sintetice – *Niciodată, pentru totdeauna* – și nu lipseau cele dotate cu o oarecare muzicalitate plină de eleganță – *Nu din răzbunare, poate din uimire, cel mult din întâmplare.* (Eu, personal, găseam oricum aceste

răspunsuri *sfâșietoare.* Faptul că nu mai puteau fi puse în relație cu nicio întrebare era, evident, intolerabil. Nu era doar o problemă a mea. În urmă cu câțiva ani, fiica mai mică a familiei Ballard, pe atunci în vârstă de douăzeci de ani, se prezentă la deschiderea sertarelor pentru a recupera un acord de chitară care o făcuse să viseze toată vara, dar nu reuși să-l găsească pentru că, în timp ce căuta printre zgomote, se împiedecă de un răspuns, pe care după aceea l-a dus acasă în locul acordului de chitară, intuind cu absolută certitudine că dacă n-ar fi găsit întrebarea la care se referea, i-ar fi plesnit capul. Următoarele treisprezece luni le-a petrecut interogând zeci de persoane, doar cu intenția, furioasă, de a găsi întrebarea respectivă. Între timp, răspunsul, înfipt în mintea ei, fermenta de splendoare și mister. În a paisprezecea lună începu să scrie poezii, într-a șaisprezecea îi plesni capul. Distrus de durere, tatăl ei vru să înțeleagă ce anume o dăduse gata în felul ăsta. Găsea ciudat că o fată atât de inteligentă poate fi păcălită de dispariția unei întrebări, și nu de duritatea unui răspuns. Și pentru că era un om cu mult simț practic și cu un minunat bun-simț, își înfrânse durerea, se duse la Modesto și-l întrebă dacă auzise vreodată răspunsul în cauză.

Bineînțeles, spuse Modesto.

Vă amintiți și întrebarea? insistă contele.

Evident, răspunse Modesto.

În realitate nu-și amintea absolut nimic, dar era un om sensibil, citise multe cărți și dorea cât se poate de sincer să-l ajute pe tată.

Până când va trebui să aștept ca să aflu motivele fericirii voastre și scopul disperării voastre?

Contele mulțumi, îi întinse un bacșiș moderat și se întoarse acasă cu vestea. Fiica lui primi întrebarea atât de mult căutată cu un calm aparent. A doua zi se retrase într-o mănăstire de pe lângă Basel. (Va fi, mai târziu, autoarea unui *Manual pentru tinerele fete adormite* care avu, se

știe, mult succes în anii de dinainte de război. Semnat cu un *nom de plume* – Hérodiade –, sugera exerciții spirituale cotidiene pentru tinerele cărora le lipsea un ghid intelectual potrivit sau orice fel de vigoare morală. Din câte îmi amintesc eu, fixa niște principii cotidiene ciudate, dar ușor de pus în practică. Chestii de tipul să mănânci numai lucruri galbene, să alergi în loc să mergi, să spui întotdeauna da, să vorbești cu animalele, să dormi goală, să te prefaci că ești gravidă, să te miști cu încetinitorul, să bei la fiecare trei minute, să-ți pui pantofii altcuiva, să gândești cu voce tare, să te tunzi zero, să te comporți ca o găină friulană. Indicația era ca fiecare exercițiu să dureze douăsprezece ore. În intenția autoarei aceste indicații deosebite trebuiau să dea naștere, în tinerele fete, capacității de a se disciplina și plăcerii de a câștiga o anumită libertate de gândire. Nu știu dacă rezultatele au fost la înălțimea așteptărilor. Îmi amintesc însă cât se poate de clar că autoarea, la puțin timp după ce a avut succes, a născut doi gemeni pe care i-a botezat Primo și Secondo, afirmând că i-a avut prin mijlocirea arhanghelului Mihail. (E clar că pagini ca acestea i se vor părea redactorului care, peste câteva luni, se va ocupa de ele, cu totul inutile și din păcate prea puțin funcționale în desfășurarea povestirii. Cu obișnuita eleganță, mă va sfătui să le șterg. Știu deja că n-o voi face, dar pot admite încă de pe acum că n-am mai multe șanse decât el să fac ce trebuie. Fapt e că unii scriu cărți, alții le citesc, Dumnezeu știe cine e în situația de a înțelege mai bine. Sufletul unui pământ se dăruiește celui care-l vede, cu o matură uimire, pentru prima oară, sau celui care s-a născut acolo? Nu se știe. Tot ce-am învățat despre asta se poate rezuma în câteva rânduri. Se scrie așa cum s-ar putea face dragoste cu o femeie, dar într-o noapte fără pic de lumină, într-o obscuritate totală, deci fără a o vedea vreodată. Apoi, în seara următoare, primii care vor apărea o vor lua cu ei la cină sau să danseze sau la curse, dar

înțelegând din primul moment că nu vor reuși nici măcar s-o atingă în treacăt, darămite să se culce cu ea. Le lipsește tuturor ceva, și rareori magia poate fi înțeleasă. Neavând nicio certitudine, tind să am încredere în orbirea mea și să iau drept bună memoria pielii mele. De aceea, acum voi închide aceste patru paranteze, și o voi face cu o siguranță calmă, legănat de trenul regional care mă duce către sud.)))) *Voilà.*

E de la sine înțeles că într-un asemenea vălmășag de treburi, a mai slăbit atenția pentru livrările din Anglia, care, la rândul lor, se răriseră tot mai mult, într-un ritm descrescător, pe care, sincer, nimeni nu știa să-l interpreteze. Sosi o sticlă de bere irlandeză, e adevărat, dar fu doar un episod, după care trebuiră să aștepte șapte zile înainte să apară un nou pachet, de altfel de dimensiuni limitate și cu un conținut discutabil, odată deschis găsiră înăuntru o carte, care mai era și uzată, pe deasupra. Majoritatea dintre ei înregistrară cu mare greutate sosirea, uitând-o imediat, dar n-o uită Mireasa tânără, care, în mod tacit, găsi modalitatea de a o recupera și de-a o ține pentru ea, în secret. Nu era o carte oarecare, era *Don Quijote.*

Câteva zile o ținu ascunsă în camera și în gândurile sale. Se întrebă în mod repetat dacă nu risca să supraevalueze o glumă a întâmplării, citind-o ca pe un mesaj al destinului pentru ea. Își ascultă cu multă atenție inima. Apoi ceru o întrevedere cu Tatăl, și, după ce o obținu, se prezentă în biroul lui la ora șapte seara, când treburile zilei se terminaseră și se anunța deja tradiționala retragere de seară. Se îmbrăcase frumos. Vorbi cu modestie, rămânând în picioare și pronunțând fiecare cuvânt cu multă siguranță. Ceru permisiunea să nu plece în vilegiatură și să rămână în Casă, așteptând. Sunt sigură, spuse, că Fiul e pe punctul de a se întoarce.

Tatăl își ridică privirea de pe niște documente pe care le punea în ordine și o fixă, surprins.

Vreți să rămâneți singură în casa asta? întrebă.

Da.

Tatăl zâmbi.

Nimeni nu rămâne în această casă atunci când se pleacă în vilegiatură, spuse senin.

Dar pentru că Mireasa tânără nu se mișca, Tatăl consideră că e necesar să recurgă la un argument definitiv.

Nici măcar Modesto nu rămâne în casa asta când mergem în vilegiatură, spuse.

Era, obiectiv vorbind, un argument inatacabil, și totuși Mireasa tânără nu păru prea impresionată.

E pentru că Fiul e pe punctul de a se întoarce, spuse.

Chiar așa?

Cred că da.

De unde știți?

Nu știu. Simt.

Faptul că simțiți e cam puțin, draga mea.

Dar uneori e totul, domnule.

Tatăl o privi. Nu era prima oară că-i vedea acea îndrăzneală blândă, și de fiecare dată rămânea fascinat de ea. Era o trăsătură inoportună, dar intuia în ea promisiunea unei forțe răbdătoare care ar fi fost în stare să trăiască orice fel de viață, cu capul sus. De aceea, privind-o pe Mireasa tânără, de neclintit în convingerea sa, i se păru pentru o clipă că ar putea fi o bună idee să-i spună totul, s-o avertizeze că Fiul dispăruse și să-i mărturisească totodată că nu avea nici cea mai mică idee despre cum să rezolve problema. Îl opri însă bănuiala, nu se știe de unde venită, că acolo unde eșuase felul rațional în care abordase el problema, putea să aibă succes intensitatea fără margini a fetei. Într-o clipă de stranie luciditate, se gândi că Fiul se va întoarce numai dacă el îi va permite acelei fete să-l aștepte *cu adevărat.*

Nimeni n-a rămas vreodată în casa asta când se merge în vilegiatură, repetă, mai mult pentru sine însuși decât

pentru Mireasa tânără.

E atât de important?

Cred că da.

De ce?

În repetarea gesturilor oprim lumea: e ca și cum am ține un copil de mână, ca să nu se rătăcească.

Poate că nu se rătăcește. Poate vrea doar să alerge puțin, și e fericit.

Nu mi-aș face prea multe iluzii.

Și, oricum, mai devreme sau mai târziu se va rătăci, nu credeți?

Tatăl se gândi la Fiu, la miile de ori în care îl ținuse de mână.

Poate, spuse.

De ce nu aveți încredere în mine?

Pentru că aveți doar optsprezece ani, domnișoară.

Și ce-i cu asta?

Mai aveți o mulțime de lucruri de învățat, înainte de a crede că aveți dreptate.

Glumiți, nu-i așa?

Sunt cât se poate de serios.

Dumneavoastră aveați douăzeci de ani când v-ați luat o soție și un fiu pe care nu i-ați ales. V-a spus cineva că n-aveți vârsta s-o faceți?

Tatăl, luat prin surprindere, făcu un gest vag cu mâna, în aer.

Asta e o altă poveste, spuse.

Credeți?

Tatăl făcu un alt gest indescifrabil.

Nu, nu credeți, spuse Mireasa tânără. Dumneavoastră știți că ne scăldăm cu toții în aceeași unică poveste, care a început cu mult timp în urmă și nu s-a încheiat încă.

Luați loc, domnișoară, devin neliniștit când vă văd stând în picioare.

Și își duse mâna la inimă.

Mireasa tânără se așeză în fața lui. Căută un ton calm și

foarte gingaș.

Dumneavoastră nu credeți că eu mă pot descurca singură în casa asta. Dar n-aveți idee cât de mare și de izolată era casa din Argentina. Mă lăsau acolo zile întregi. Nu-mi era frică atunci, n-o să-mi fie nici acum, credeți-mă. Sunt foarte tânără, dar am traversat de două ori oceanul, și o dată am făcut-o singură, ca să vin până aici, deși știam că făcând asta l-aș fi ucis pe tata. Par, dar nu mai sunt, de mult, o adolescentă.

Știu, spuse Tatăl.

Aveți încredere în mine, vă rog.

Nu asta-i problema.

Dar care-i, atunci?

Nu sunt obișnuit să mă încred în eficacitatea iraționalului.

Poftim?

Dumneavoastră vreți să rămâneți aici pentru că *simțiți* că Fiul va veni, nu-i așa?

Da.

Nu sunt obișnuit să iau hotărâri bazându-mă pe ce *se simte.*

Poate că n-am folosit cuvântul potrivit.

Căutați unul mai bun.

Știu. *Știu* că se va întoarce.

Pe ce vă bazați?

Dumneavoastră credeți că vă cunoașteți fiul?

Puținul care ne e îngăduit atunci când e vorba despre fiii noștri. Sunt continente ascunse, nu vedem decât ceea ce iese la suprafața apei.

Dar pentru mine nu e un fiu, e bărbatul pe care-l iubesc. Puteți admite că eu aș putea ști ceva mai mult despre el? Nu spun *să simt,* spun *să știu.*

E posibil.

Nu vă e suficient?

Tatăl simți din nou, ca un fulger, îndoiala că doar dacă i-ar fi permis fetei să-l aștepte *cu adevărat,* Fiul se va

întoarce.

Închise ochii și, sprijinindu-și coatele pe birou, își acoperi fața cu palmele. Își trecea vârful degetelor peste cutele de pe frunte. Rămase așa mult timp. Mireasa tânără nu spuse nimic, aștepta. Se întreba ce ar mai fi putut adăuga pentru a-l îndupleca pe bărbatul din fața ei. O clipă se gândi să-i vorbească despre Don Quijote, dar înțelese imediat că doar ar fi complicat lucrurile. Nu mai exista niciun argument de care să se folosească, și singurul lucru pe care-l mai avea de făcut acum era să aștepte.

Tatăl își luă mâinile de pe față și se așeză mai bine, sprijinindu-și spatele de spătarul scaunului.

Așa cum, fără îndoială, vi s-a spus în ziua aceea, în oraș, mă aflu de ani de zile în condiția de a îndeplini o sarcină pe care mi-am ales-o și pe care, cu timpul, am învățat s-o iubesc. Mă străduiesc să pun în ordine lumea, ca să spun așa. Nu înțeleg prin asta lumea întreagă, desigur, ci doar acea mică parte de lume care mi-a fost încredințată.

Vorbea cu mult calm, dar căutându-și cuvintele unul câte unul.

Nu e o sarcină ușoară, spuse.

Luă de pe masă un *coupe-papier* și începu să-l învârtă între degete.

În ultima vreme m-am convins că o voi duce la bun sfârșit, doar făcând un gest din care pot controla o parte, din păcate neglijabilă, a detaliilor.

Își ridică privirea către Mireasa tânără.

E un gest care are de-a face cu faptul de a muri, spuse.

Mireasa tânără nu se clinti.

Așa că mi se întâmplă să mă întreb deseori dacă voi fi la înălțime, continuă Tatăl. Trebuie să țin cont și de faptul că, din motive pe care n-aș ști să le explic convingător, mă trezesc că înfrunt această probă, ca pe toate celelalte, într-o singurătate totală, sau cel puțin fără ca lângă mine să stea o persoană potrivită. E ceva ce se poate întâmpla.

Mireasa tânără dădu afirmativ din cap.

De asta mă întrebam dacă n-ar fi prea îndrăzneț din partea mea să vă cer o favoare.

Mireasa tânără ridică puțin bărbia, fără să-și schimbe privirea.

Tatăl așează *coupe-papier*-ul pe masă.

În ziua în care o să mă aflu în fața nevoii urgente de a face acel gest, veți fi atât de amabilă să stați lângă mine?

O spuse cu răceală, la fel cum ar fi spus care era prețul unei țesături.

E foarte posibil, adăugă, ca atunci când va veni ziua aceea, dumneavoastră să nu fiți în casa aceasta, ba e cât se poate de normal să mă gândesc că mă voi fi obișnuit deja să nu mai am vești de la dumneavoastră. Cu toate acestea, voi ști să vă găsesc și voi trimite după dumneavoastră. N-am să vă cer nimic special, va fi suficient să vă am aproape și să conversez cu dumneavoastră, să vă aud vorbind. Știu că voi fi foarte grăbit sau că voi avea prea mult timp în fața mea, în ziua aceea, ați vrea să-mi promiteți că mă ajutați să petrec așa cum trebuie acele ore sau acele minute?

Mireasa tânără râse.

Îmi propuneți un troc, spuse.

Da.

Dumneavoastră mă lăsați singură în casă, dacă eu vă promit că voi veni la dumneavoastră în ziua aceea.

Exact.

Mireasa tânără râse din nou, apoi se gândi la ceva și deveni din nou serioasă.

De ce eu? întrebă.

Nu știu. Dar *simt* că așa e bine.

Atunci Mireasa tânără clătină din cap amuzată și-și aduse aminte că nimeni nu amestecă mai bine cărțile ca un trișor.

De acord, spuse.

Tatăl schiță o reverență.

De acord, repetă Mireasa tânără.

Da, spuse Tatăl.

Apoi se ridică, se învârti în jurul biroului, merse către ușă și, înainte de a o deschide, își întoarse capul.

Lui Modesto n-o să-i placă.

Poate rămâne și el, sunt sigură că va fi fericit.

Nu, nici nu se pune problema. Dacă vreți să rămâneți, veți rămâne singură.

De acord.

Aveți o vagă idee ce-o să faceți în tot timpul ăsta?

Sigur că da. O să-l aștept pe Fiu.

E evident, scuzați-mă.

Rămase acolo, fără să știe prea bine de ce. Pusese mâna pe clanța ușii, dar continua să stea pe loc.

Nu vă temeți, o să se întoarcă, spuse Mireasa tânără.

Era o tradiție să plece cu două automobile zgomotoase. Nimic prea elegant, dar solemnitatea împrejurării impunea o anumită etalare de *grandeur.* De obicei, Modesto saluta plecarea de pe pragul de la intrare, deși era deja pregătit să plece și el, cu geamantanul așezat pe jos, alături; asemeni oricărui căpitan, considera de datoria lui să fie ultimul care părăsea nava. În anul acela se trezi cu Mireasa tânără alături, și asta din cauza variantei pe care Tatăl o anunțase scurt la unul din ultimele dejunuri, și pe care el o primise fără entuziasm. Faptul că asta părea să preceadă întoarcerea Fiului îl ajutase să suporte neplăcerea provocată de o asemenea noutate.

Așa că stăteau țepeni în prag, el și Mireasa tânără, atunci când cele două automobile porniră, pârâind din pistoane, cu mâini fâlfâind în aer în semn de rămas-bun și cu tot felul de strigăte. Erau două automobile frumoase de culoarea untului. Făcură vreo zece metri și se opriră. Apoi într-un mod destul de elaborat dădură înapoi. Mama sări jos cu o surprinzătoare agilitate și alergă spre casă. În clipa în care trecu prin fața lui Modesto și a Miresei tinere murmură trei cuvinte.

Am uitat ceva.

Apoi dispăru în casă. Ieși după câteva minute și, fără ca măcar să-i mai salute pe cei doi, alergă spre automobile și se urcă. Părea vizibil ușurată.

Automobilele porniră din nou, pârâind ca la început, chiar mai animate de saluturi definitive și voci vesele. Făcură vreo zece metri și se opriră. Dădură din nou înapoi. De data asta Mama coborî ușor nervoasă. Străbătu cu pași hotărâți distanța care o despărțea de intrare și intră în casă murmurând patru cuvinte.

Am mai uitat ceva.

Mireasa tânără se întoarse către Modesto, aruncându-i o privire întrebătoare.

Modesto își drese glasul cu două precise contracții ale laringelui, una scurtă și una lungă. Mireasa tânără nu înaintase atât de mult în învățarea acelei scrieri cuneiforme, dar intui vag că nu trebuie să-și facă probleme și se liniști.

Mama urcă din nou în mașină, motoarele porniră bubuind și într-o bulă de zgomotoasă veselie salutară definitiv și fără păreri de rău. De data asta înainte de a se opri făcură câțiva metri în plus. Manevra în marșarier fu executată cu o oarecare dezinvoltură, datorată repetării.

Mama se întoarse spre casă fredonând, cât se poate de stăpână pe ea. Părea să-i fie totul foarte limpede. Când ajunse însă pe prag, exact lângă Modesto și Mireasa tânără, fu cuprinsă de un moment de ezitare. Se opri. Păru să focalizeze un gând târziu. Ridică din umeri și spuse trei cuvinte.

Nici vorbă, nu.

Apoi se răsuci și se întoarse spre automobile, tot fredonând.

De câte ori o face, întrebă cu seriozitate Mireasa tânără.

De obicei de patru, răspunse imperturbabil Modesto.

Așa că nu fură surprinși să vadă automobilele plecând, oprindu-se după câțiva metri, întorcându-se și aruncând-o

afară pe Mamă, care de data asta urcă aleea spre casă aparent furibundă, pășind apăsat și bolborosind o litanie neîntreruptă, din care Mireasa tânără auzi în treacăt un fragment incert.

Dracu să-i ia pe toți.

Sau poate *Marcu,* nu se înțelegea prea bine.

Mama apăru după o absență mai lungă decât precedentele, strângând în mână un tacâm de argint și fluturându-l în aer. Nu părea mai puțin furibundă decât înainte. La trecerea ei, Mireasa tânără constată că litania o virase către franceză. I se păru că recunoaște perfect cuvântul *connard.*

Dar putea să fie și *moutarde,* nu se înțelegea prea bine.

Și pentru că Modesto ridică brațul schițând un salut, Mireasa tânără înțelese că ceremonia era pe sfârșite și atunci și ea, cu sinceră bucurie, și poate cu puțină părere de rău, începu să salute, fluturându-și mâna în aer și ridicându-se în vârful picioarelor. Îi văzu îndepărtându-se într-un nor de praf și de emoție, și pentru o clipă fu cuprinsă de bănuiala de a fi cerut prea mult de la ea însăși. Apoi văzu cele două automobile oprindu-se.

O, nu, îi scăpă.

Dar de data asta nu se întoarseră înapoi și nu Mama fu cea care sări din mașină. Din norul de praf apăru Fiica alergând spre casă, ea cu pasul ei strâmb, dar nepăsătoare și hotărâtă, aproape frumoasă în graba ei ușor infantilă. Se opri în fața Miresei tinere.

N-o să fugi, nu-i așa? întrebă cu glas hotărât.

Dar îi luceau ochii, și nu din cauza prafului.

Nici măcar nu-mi trece prin cap, spuse uimită Mireasa tânără.

Bine, atunci suntem de acord că nu fugi.

Apoi se apropie de Mireasa tânără și o îmbrățișă.

Rămaseră așa câteva clipe.

Întorcându-se spre automobil, fiica nu se mai grăbea ca înainte. Se duse târându-și pasul nefericit, dar liniștită.

Urcă fără să-și mai întoarcă privirea.

Dispărură după prima cotitură, și de data asta plecaseră cu adevărat.

Modesto așteptă ca huruitul celor două automobile să se piardă în depărtarea câmpiei, apoi în obișnuita tăcere a neantului, suspină ușor și-și ridică geamantanul.

V-am lăsat trei cărți ascunse în baie. Trei volume de o oarecare notorietate.

Serios?

Așa cum v-am spus, cămara e plină de mâncare, mulțumiți-vă cu hrană rece și nu vă atingeți de rezerva de vinuri, decât într-o situație de absolută necesitate.

Mireasa tânără nu reuși să-și imagineze care ar putea fi cazul de absolută necesitate.

Vă las o adresă de-a mea, în oraș, dar n-aș vrea să înțelegeți greșit. V-o las doar pentru că, dacă va sosi într-adevăr Fiul, s-ar putea să aibă nevoie de mine.

Mireasa tânără luă biletul împăturit pe care i-l întindea.

Cred că asta-i tot, încheie Modesto.

Hotărî că exact în clipa aceea intra în vacanță, deci se îndepărtă fără să mai facă primii pași cu spatele, cum i-ar fi cerut-o numărul său cel mai glorios. Se limită să schițeze o ușoară reverență.

Mireasa tânără îl lăsă să se îndepărteze câțiva pași, apoi îl strigă.

Modesto.

Da.

Nu vă e greu să fiți întotdeauna atât de perfect?

Nu, dimpotrivă. Mă scutește de a căuta alte scopuri gesturilor mele.

Adică?

Nu trebuie să mă întreb în fiecare zi de ce trăiesc. Aha.

E consolator.

Îmi imaginez.

Mai aveți vreo întrebare?

Da, una.

Spuneți.

Ce faceți atunci când ei pleacă și închid casa.

Mă îmbăt, răspunse Modesto cu o imprevizibilă promptitudine și o sinceritate nepăsătoare.

Două săptămâni?

Da, în fiecare zi, timp de două săptămâni.

Dar unde?

Am o persoană care are grijă de mine, în oraș.

Pot să îndrăznesc să întreb despre ce fel de persoană e vorba?

Un om simpatic. Bărbatul pe care l-am iubit toată viața.

Aha.

Are familie. Dar am convenit că în cele cincisprezece zile vine să stea cu mine.

Foarte practic.

Așa aș zice.

Deci n-o să fiți singur, în oraș.

Nu.

Mă bucur.

Mulțumesc.

Se priviră în tăcere.

Nu știe nimeni asta, spuse Modesto.

Evident, spuse Mireasa tânără.

Apoi îi făcu semn cu mâna, chiar dacă ar fi vrut să-l îmbrățișeze, sau chiar să-l sărute pe obraz, ceva de genul ăsta.

El înțelese și-i fu recunoscător pentru sobrietate.

Plecă pășind încet, puțin aplecat de spate, și dispăru repede.

Mireasa tânără intră în casă și închise ușa după ea.

Fu o vară toridă în anul acela. Orizontul evapora vise tremurătoare. Hainele se lipeau de trup. Animalele se târau lipsite de orice memorie. Se respira greu.

Era și mai rău în casa aceea, pe care Mireasa tânără o ținea închisă, cu gândul de a o face să pară pustie. Aerul băltea leneș, dormind într-un soi de letargie umedă. Până

și mușchii – de obicei capabile, ați băgat de seamă probabil, de un inexplicabil optimism – păreau prea puțin convinse. Dar Miresei tinere nu-i păsa. De fapt, îi plăcea chiar să se miște încet, cu pielea lucind de transpirație și picioarele căutând răceala, mângâierea pietrei. Și pentru că n-o putea vedea nimeni, umbla deseori goală prin camere, descoperind senzații ciudate. Nu dormea în patul ei, ci se muta din loc în loc prin casă. Îi veni în minte să folosească locurile în care dormea în mod obișnuit Unchiul, și atunci le locui unul după altul, în somn. Când o făcea goală, simțea o plăcută tulburare. Nu avea ore precise pentru că hotărâse să acționeze în funcție de urgența dorințelor și de aseptica geometrie a nevoilor sale. Deci dormea atunci când îi era somn, mânca atunci când îi era foame. Dar nu trebuie să ne gândim că asta o sălbăticise. Avu în toate zilele acelea o meticuloasă grijă de sine – să nu uităm că aștepta un bărbat. Își peria în mod repetat părul, petrecea mult timp în fața oglinzii, lenevea în apă ore întregi. O dată pe zi se îmbrăca foarte elegant, folosind rochiile Fiicei sau ale Mamei, și, splendidă, se așeza în sufragerie să citească. Din când în când o copleșea singurătatea, sau o incontrolabilă angoasă, și atunci alegea un colțișor al casei în care-și amintea că văzuse sau trăise ceva special și se cuibărea acolo. Își desfăcea picioarele și se mângâia. Ca prin minune, totul se liniștea. Era o senzație ciudată s-o facă pe fotoliul de pe care Tatăl îi ceruse să moară împreună cu ea. A fost fantastic și pe pavimentul din marmură al capelei. Când îi era foame, lua ceva din cămară, apoi se așeza la marea masă a gustărilor de dimineață. Cum am spus, era o tradiție să fie lăsate farfurii și tacâmuri pentru douăzeci și cinci de persoane, impecabil aranjate, ca și cum dintr-un moment într-altul ar fi trebuit să sosească o hoardă de musafiri. Mireasa tânără hotărî să mănânce de fiecare dată pe unul din acele locuri. Când termina de mâncat lua totul de pe masă, spăla, curăța și lăsa locul gol, fără farfurii și tacâmuri. Așa încât

prânzurile ei erau ca o lentă hemoragie în care masa își pierdea sensul și vocația, golită progresiv de orice bijuterie și de orice ornament, apărea din ce în ce mai mult albul orbitor al feței de masă.

O dată, pe la jumătatea unui somn pe care nu-l căutase, fu trezită de convingerea absolută că a aștepta un bărbat, singură, în casa aceea, era un gest tragic de inutil și de ridicol. Dormea goală pe un covor pe care-l întinsese în fața ușii de la sufragerie. Căută ceva cu care să se acopere pentru că-i era frig. Trase pe ea un cearșaf de pe un fotoliu. Făcu greșeala să caute în minte ceva despre viața ei, ca să oprească acea cădere ciudată, neașteptată, în gol. Nu făcu altceva decât să îngreuneze lucrurile. Totul i se păru greșit sau oribil. Trăsnită Familia, grotescă vizita ei la bordel, veleitară orice frază a sa pronunțată ținându-și spatele drept, grețos Modesto, nebun Tatăl, bolnavă Mama, josnice locurile acelea, dezgustător sfârșitul tatălui ei, disperat destinul fraților săi, risipită tinerețea sa. Cu o luciditate care aparține doar viselor, înțelese că nu mai avea nimic, că nu era destul de frumoasă ca să se salveze, că-și omorâse tatăl și că Familia îi fura încetul cu încetul inocența.

E posibil să se sfârșească așa? se întrebă îngrozită.

Am doar optsprezece ani, se gândi cu spaimă.

Atunci, ca să nu moară, se refugie acolo unde știa că poate găsi ultima redută în fața dezastrului. Se obligă să se gândească la Fiu. Dar *a se gândi* e un cuvânt prea sărac pentru a defini o operațiune pe care o știa mai degrabă complexă. Nu era ușor de trecut peste trei ani de tăcere și despărțire. Se sedimentase între ei o distanță atât de mare, încât Fiul încetase de mult să mai fie pentru Mireasa tânără un gând ușor accesibil, o amintire sau un sentiment. Devenise *un loc.* O enclavă, cufundată în peisajului sentimentelor sale, pe care nu reușea întotdeauna s-o regăsească. Deseori pornea în căutarea ei, dar se rătăcea pe drum. Ar fi fost mai simplu dacă ar fi

putut dispune de vreo dorință fizică de care să se agațe pentru a escalada pereții uitării. Dar dorul de Fiu – de gura, de mâinile, de pielea lui – era ceva la care nu se putea ajunge ușor. Putea să-și amintească foarte clar câteva momente în care-l dorise într-un mod răvășitor, dar acum, gândindu-se la ele, i se părea că se gândește la o cameră în care, în locul culorilor, fuseseră prinse pe perete bilețele pe care erau scrise numele culorilor: indigo, roșu venețian, galben nisipiu. Turcoaz. Nu era plăcut să recunoască asta, dar așa era. Și era chiar mai mult pentru ea acum, când împrejurările o făcuseră să cunoască alte plăceri, cu alte persoane, cu alte trupuri; nu fuseseră suficiente pentru a șterge amintirea Fiului, dar cu siguranță îl așezaseră într-un soi de preistorie în care totul suna pe cât de mitic, pe atât de inexorabil literar. De aceea, deseori întoarcerea pe urmele dorinței fizice nu era pentru Mireasa tânără cel mai bun sistem pentru a regăsi drumul ce ducea la ascunzișul iubirii sale. Din când în când prefera să scotocească în memorie căutând frumusețea unor fraze sau a unor gesturi – frumusețe în care Fiul era maestru. O regăsea atunci intactă, în amintire. Și pentru o clipă acest lucru părea să-i restituie farmecul Fiului și s-o conducă în punctul exact spre care țintea călătoria sa. Dar era mai mult o iluzie. Se pomenea contemplând obiecte minunate care zăceau încă în casetele depărtării, imposibil de atins, inaccesibile inimii. Astfel, încântarea provocată de admirație se contopea cu sentimentul sfâșietor al unei pierderi definitive, iar Fiul se îndepărta și mai mult, devenind acum aproape imposibil să se apropie de el. Ca să nu-l piardă cu adevărat, Mireasa tânără trebuise să învețe că în realitate nicio calitate a Fiului – sau detaliu, sau minunăție – nu mai era suficientă pentru a umple abisul depărtării, pentru că niciun bărbat, oricât ar fi iubit, nu poate singur să înfrângă puterea distrugătoare a absentei. Ceea ce înțelese Mireasa tânără fu că doar gândindu-se la ei doi, împreună, era în stare să coboare în

ea însăși până acolo unde, intactă, sălășluia permanența iubirii sale. Se ducea atunci cu gândul la stări sufletești, la felul lor de a se simți unul pe celălalt, pe care și-l amintea foarte bine. Se gândea la ei doi, împreună, și putea simți din nou o căldură sau tonul anumitor nuanțe, până și calitatea unei tăceri. O lumină deosebită. Atunci îi era dat să regăsească ceea ce căuta, în senzația exactă că exista un loc în care lumea nu era admisă și care coincidea cu perimetrul desenat de trupurile lor, generat de statul lor împreună și devenit inatacabil grație anomaliei lor. Dacă reușea să trăiască acea senzație, totul devenea din nou inofensiv. Pentru că dezastrul oricărei vieți din jur, chiar și al vieții ei, nu mai însemna un atac la fericirea sa, ci, eventual, altarul ridicat în fața unui alt altar, care făcea să devină și mai necesar și mai inexpugnabil cuibul pe care ea și Fiul îl creaseră iubindu-se. Ei doi erau demonstrația unei teoreme care contrazicea lumea, așa că atunci când reușea să fie din nou convinsă de lucrul acesta, îi dispărea orice frică și o nouă siguranță, blândă, o cuprindea. Nu exista nimic mai plăcut pe lume.

Culcată pe covor, ghemuită sub cearșaful acela prăfuit, iată călătoria pe care o făcu Mireasa tânără, salvându-și astfel viața.

Se bucura deci în întregime de iubirea ei, atunci când, două zile mai târziu, în fața unei mese pe care mai rămăseseră doar farfuriile și tacâmurile pentru nouă locuri, exact în momentul în care se pregătea să facă să dispară încă unul, auzi venind de departe zgomotul unui automobil, la început nesigur și apoi tot mai clar – îl auzi cum ajunge în fața casei, cum se oprește și în sfârșit cum se stinge. Se ridică, lăsă totul cum era, pe masă, și se duse în camera ei să se dichisească. Alesese de multă vreme o rochie pentru ocazia asta. O îmbrăcă. Își perie părul și se gândi că Fiul n-o văzuse niciodată atât de frumoasă. Nu-i era frică, nu era nervoasă, nu avea întrebări. Auzi că automobilul pornea din nou motorul și apoi pleca. Coborî

scările și străbătu toată casa cu pași hotărâți, în picioarele goale. Când ajunse la ușa de la intrare își ridică umerii, așa cum o învățase Mama. Apoi deschise ușa și ieși.

Văzu în fața casei mai multe cufere, puse pe jos. Le cunoștea. Așezat pe cel mai mare – o matahală din piele neagră, ușor zgâriat într-un colț – îl văzu pe Unchi, îmbrăcat așa cum plecase, și stând nemișcat. Dormea. Mireasa tânără se apropie.

S-a întâmplat ceva?

Și pentru că Unchiul continua să doarmă, se așeză lângă el. Văzu că doarme cu ochii pe jumătate deschiși și că din când în când tremura. Îi puse mâna pe frunte. Ardea.

Sunteți bolnav, spuse Mireasa tânără.

Unchiul deschise larg ochii și o privi ca și cum ar fi încercat să înțeleagă ceva.

Ce noroc să vă găsesc aici, domnișoară, spuse.

Mireasa tânără dădu din cap.

Sunteți bolnav.

Așa e, spuse Unchiul. V-ar deranja mult să faceți două lucruri pentru mine? întrebă.

Nu, spuse Mireasa tânără.

Atunci fiți așa amabilă și umpleți cada cu apă fierbinte. Și deschideți cufărul galben, cel mic, o să găsiți în el o sticlă sigilată cu un praf alb înăuntru. Luați-o.

Era o frază lungă și probabil îl obosise, pentru că adormi din nou.

Mireasa tânără nu se mișcă. Se gândi la ea, la Fiu și la viață.

Când i se păru că Unchiul era pe punctul de a se trezi, se sculă.

Merg să caut un doctor, spuse.

Nu, vă rog, nu faceți asta, nu e cazul. Știu ce e.

Făcu o lungă pauză și mai trase un pui de somn.

Adică nu știu ce e, dar știu cum se tratează. Sunt suficiente o baie caldă și pulberea aceea albă, credeți-mă. Evident îmi va face bine și să dorm puțin.

Dormi trei zile aproape fără întrerupere. Se aciuase în coridorul de la etaj, cel cu șapte ferestre. Stătea întins pe piatra pavimentului, sprijinindu-și capul pe o cămașă împăturită. Nu mânca, rareori bea. La intervale regulate, Mireasa tânără urca și-i punea alături un pahar în care dizolvase pulberea albă, îl găsea de fiecare dată într-un alt punct al coridorului, uneori ghemuit într-un colț, alteori întins sub fereastră, sobru, calm, dar tremurând; și-l imagina târându-se pe piatră, ca un animal căruia îi fuseseră frânte picioarele. Din când în când se oprea să-l privească fără să spună nimic. Sub hainele leoarcă de sudoare, se ghicea un trup care părea să aibă toate vârstele, răspândite în detalii, fără un desen precis: mâinile unui copil, picioare de bătrân. O dată îi trecu mâinile prin părul ud. El nu se mișcă. Se surprinse gândind, fără să fie deloc tulburată, că bărbatul acela era probabil pe moarte, nimic nu i se păru mai nepotrivit decât să încerce să-l oprească. Se întoarse jos și începu din nou să-l aștepte pe Fiu, cu, i se părea, aceeași intensitate și aceeași frumusețe de dinainte. Dar în noaptea aceea, când se duse la Unchi, el o strânse de mână cu o energie ciudată și, dormind, îi spuse că era îngrozitor de stânjenit.

Pentru ce? întrebă Mireasa tânără.

V-am stricat totul, spuse el.

Și Mireasa tânără înțelese că era adevărat. La început surpriza, apoi instinctul de a fi folositoare o împiedecaseră să-și dea seama că sosirea Unchiului deteriorase ceva care era perfect și deviase un zbor care zbura fără greșeală. Își revăzu gesturile, superbe, pe care nu încetase să le facă și înțelese că de la sosirea acelui bărbat se destrămaseră fără fericire și fără credință. Am încetat să mai aștept, își spuse.

Se întoarse jos fără să scoată un cuvânt și începu să se plimbe prin camere, furioasă la început, dezolată mai apoi. Privi îndelung ușa, până când înțelese cu o inexorabilă luciditate că se deschisese pentru a-l lăsa să intre pe

bărbatul greșit, în momentul greșit, din motive greșite. Se gândi că, într-un fel misterios, Fiul trebuie să-și fi dat seama, în timp ce urca drumul care-l ducea acasă, îl văzu în momentul în care își punea jos valiza, lăsa să plece un tren fără să urce în el, oprea o mașină și stingea motorul. Nu, te rog, nu, îi spuse. Te rog, își spuse.

Când, după șase zile, Unchiul coborî la parter, perfect ras și destul de elegant, într-un costum de culoarea tabacului, o găsi stând pe jos, într-un colț, cu chipul de nerecunoscut. O privi doar o clipă, apoi se duse în bucătărie, unde adormi. Nu mâncase nimic de multă vreme, în sfârșit o făcu, cu chibzuială și continuând să doarmă. Apoi coborî în pivniță, dispăru pentru două-trei ore, timpul necesar pentru a alege o sticlă de șampanie și una de vin roșu. Se întoarse în bucătărie, unde puse șampania la rece. Fără să se odihnească măcar o clipă, deschise sticla de vin și o lăsă pe masă, să respire. Obosit peste măsură, se târî în sufragerie și se lăsă să cadă pe un fotoliu, exact în fața Miresei tinere, apoi deschide ochii.

Mâine se întorc, spuse.

Mireasa tânără făcu un semn cu capul. Putea să însemne și că nu-i păsa nici cât negru sub unghie.

Mă întrebam dacă sunteți ocupată în seara asta, continuă Unchiul.

Mireasa tânără nu spuse nimic. Nu se mișcă.

O iau drept un nu, o informă Unchiul. În cazul ăsta, aș fi onorat să vă invit la cină, dacă nu vă deranjează sau nu vă tulbură.

Apoi adormi.

Mireasa tânără îl privi îndelung. Se întrebă dacă îl ura. Da, sigur că-l ura, dar nu mai mult decât îi ura pe toți ceilalți. Înțelese că nu-i mai rămăsese nici urmă de blândețe, nebunie și frumusețe, de când se puseseră toți de acord să-i sfâșie inima. Putea să facă altceva decât să-i urască? Atunci când nu ai viitor sentimentul de ură e instinctiv.

Unde vreți să mă duceți? întrebă.

Trebui să aștepte răspunsul vreo zece minute.

Oh, nicăieri, Mă gândeam să cinăm aici, o să mă ocup eu de tot. Vă promit că va fi o cină de un anumit nivel.

Dumneavoastră gătiți?

Uneori.

Dormind?

Unchiul deschise ochii. O privi îndelung pe Mireasa tânără. Era un lucru pe care nu-l făcea niciodată. Să privească pe cineva îndelung.

Da, dormind, spuse în cele din urmă.

Se ridică și trase un pui de somn sprijinit de bufet, apoi se îndreptă spre ușa de la intrare.

Cred că merg să fac câțiva pași, spuse.

Apoi, înainte de a ieși, se întoarse spre Mireasa tânără.

Vă aștept la ora nouă. V-ar deranja mult să vă prezentați îmbrăcată cu o rochie splendidă?

Mireasa tânără nu răspunse.

Pot să văd încă masa pregătită, aceeași masă a gustărilor de dimineață, dar de o eleganță esențială, cu simetria celor două locuri, unul în fața celuilalt, și albul fetei de masă întinzându-se în jur. Lumina era potrivită, ordinea în care erau puse tacâmurile – meticuloasă, alinierea paharelor – impecabilă. Pe farfurii aștepta o compoziție din mâncăruri ce păreau alese pentru culorile lor. Cinci lumânări, nimic altceva.

Rochia pe care o alesesem era irezistibilă. Aceeași în care trăisem și transpirasem în ultimele zile, lungă până la călcâie, puțin decoltată, murdară, foarte subțire. Dar dedesubt nu mai aveam nimic. Nu-mi făceam probleme pentru tot ce se vedea prin rochie, îmi era suficientă senzația pe care o aveam, foarte simplă: mă duceam la cină, goală. Nu m-am spălat, mi-am păstrat mâinile așa cum le aveam de zile întregi, și praful, murdăria de pe picioare, mirosul. Plânsesem de o mie de ori și nici măcar nu mi-am stropit fața cu puțină apă. Dar cu părul am făcut

ceva ce i-ar fi plăcut Mamei: l-am periat toată ziua cu perii parfumate, în fața oglinzii l-am ridicat pe cap, încercând o mie de coafuri pentru a o găsi pe cea mai seducătoare și a face să treacă timpul. Am ales una ușor arogantă, dar inocentă în față, și atât de complicată, încât părea aproape un truc. Puteam să desfac totul într-o clipă cu o abilă mișcare a gâtului.

Nu știam de ce fac toate astea. Mă mișcasem din instinct, fără să mă gândesc. Nimic nu putea să-mi fie mai străin în momentul acela decât ambiția de a avea un scop sau așteptarea vreunui rezultat. Timpul fusese înlocuit de o căldură infinită, fiecare lucru știut de o distrată indolentă și toate dorințele mele de o durere inofensivă, surdă, sub inimă. N-am existat niciodată atât de puțin ca pe această navă, care sparge încet umezeala fierbinte a serii, ducându-mă pe mine cu cele unsprezece lucruri ale mele pe coliliul unei insule care nu știe nimic despre mine – iar eu, puțin sau nimic despre ea. De pe pământ vom fi amândoi invizibili, și cât ai zice pește vom dispărea pentru lume. Dar, învăluită într-o dezordonată frumusețe, la ora nouă eram acolo, ca un curios omagiu pentru exactitatea pe care acum, sincer, nu știu s-o înțeleg. L-am auzit pe Unchi vânzolindu-se în bucătărie, apoi l-am văzut venind. Nu se schimbase nici el, își scosese doar haina. Sosi cu sticla de șampanie, rece, în mână.

Mâncarea e în farfurii, spuse.

Se așeză la masă și adormi. Mă privise în treacăt. Am început să mănânc – alegeam culorile, una câte una. El bea, în somn. Eu mâncam fără să folosesc tacâmurile, îmi ștergeam mâinile de rochie. Dar nu știu de ce. Din când în când, fără să deschidă ochii, Unchiul îmi turna șampanie. Nu-mi amintesc să-mi fi pus întrebări despre absurda exactitate a acelui gest, nici despre improbabila sa punctualitate. Beam și gata. De altfel, în casa aceea suspendată, în secretul liturghiilor noastre nebune, asediați de bolile noastre poetice, eram niște personaje

orfane de orice logică. Continuam să mănânc, el dormea. Nu mă simțeam stânjenită, îmi plăcea. Am început să mă gândesc că va fi una dintre cele mai bune cine din viața mea. Nu mă plictiseam, eram eu însămi, beam șampanie. La un moment dat am început să vorbesc, rar și doar despre lucruri neimportante. În somn, Unchiul zâmbea din când în când. Sau făcea un gest cu mâna, în aer. Mă asculta, într-un fel, iar mie îmi făcea plăcere să-i vorbesc. Era totul foarte imponderabil, de neînțeles. N-aș fi putut să spun ce trăiam. Era ca o vrajă. Am simțit-o cum planează deasupra noastră, și când n-a mai fost nimic altceva pe lume în afară de vocea mea, am ghicit că în realitate nu se întâmpla nimic din ceea ce se întâmpla, nici nu se va întâmpla vreodată. Dintr-un motiv, născut probabil din intensitatea absurdă a înfrângerilor noastre, nimic din ceea ce puteam face noi doi, în seara aceea, nu va rămâne în registrul vieții. Niciun calcul nu va ține cont de noi, nicio sumă nu va fi altfel decât ceea ce facem noi, niciun debit nu va fi plătit, niciun credit nu se va deschide. Eram ascunși într-o cută a universului, nevăzuți de soartă și scutiți de orice consecință. Așa că, în timp ce mâncam, cu degetele în culorile calde ale mâncărurilor așezate cu o grijă maniacală, am înțeles cât se poate de sigur că acel adorabil gol, fără direcție și fără scop, exilat din orice trecut și incapabil de orice viitor, trebuia să fie, *literalmente*, vraja în care bărbatul acela trăia de ani, fiecare minut. Am înțeles că era lumea în care se ascunsese – inaccesibilă, fără nume, paralelă cu ale noastre, imuabilă – și am înțeles că în seara aceea fusesem primită acolo, grație nebuniei mele. Trebuie să fi avut nevoie de mult curaj, bărbatul acela, pentru a se hotărî să-și imagineze o asemenea invitație. Sau de multă singurătate, m-am gândit. Acum dormea, în fața mea, și eu, pentru prima oară, știam ce face cu adevărat. Traducea intolerabila depărtare pe care și-o alesese într-o metaforă cizelată, pe care oricine putea s-o citească, ironică,

inofensivă. Deoarece era un bărbat curtenitor.

Mi-am șters degetele de rochie. L-am privit. Dormea.

De când nu dormiți? am întrebat.

A deschis ochii.

De mulți ani, domnișoară.

Poate s-a emoționat sau doar mi-am imaginat eu.

Îmi lipsesc mai ales visele, spuse.

Și rămase cu ochii deschiși, treaz, să mă privească. Era puțină lumină, nu era ușor de înțeles ce culoare aveau. Gri, poate. Cu firișoare aurii. Nu-i văzusem ochii niciodată.

E totul foarte bun, am spus.

Vă mulțumesc.

Ar trebui să gătiți mai des.

Credeți?

Nu aveați și o sticlă de vin roșu?

Aveți dreptate, îmi cer scuze.

Se ridică și intră în bucătărie.

M-am ridicat și eu. Mi-am luat paharul și m-am așezat pe jos, într-un colț al încăperii.

S-a întors, mi-a turnat vin, apoi a rămas în picioare, fără să știe prea bine ce să facă.

Așezați-vă aici, i-am spus.

Era un fotoliu imens, unul din locurile în care-l văzusem de o mie de ori dormind, în timp ce micul dejun curgea fluvial. Dacă mă gândesc bine, e același fotoliu de pe care salutase venirea mea cu o frază pe care n-o uitasem *Ați dansat probabil mult acolo, domnișoară. Mă bucur.*

Vă place să dansați? l-am întrebat.

Îmi plăcea mult, da.

Ce altceva vă plăcea?

Totul. Prea mult, poate.

Ce vă lipsește cel mai mult?

În afară de vise? în afară de ele.

Visele, cele pe care le ai ziua.

Aveați multe?

Da.

Le-ați realizat?
Da.
Și cum e?
Inutil.
Nu cred.
De fapt nu trebuie să credeți. E prea devreme să credeți, la vârsta dumneavoastră.
Ce vârstă am?
O vârstă fragedă.
E vreo diferență?
Da.
Explicați-mi.
O s-o descoperiți într-o bună zi.
Vreau să știu acum.
Nu v-ar fi de niciun folos.
Din nou povestea asta?
Care?
Că totul e inutil.
N-am spus asta.
Ați spus că e inutil să-ți realizezi propriile vise.
Asta da.
De ce?
Pentru mine a fost inutil.
Povestiți-mi.
Nu.
Haideți.
Domnișoară, trebuie într-adevăr să vă rog să…
Și închise ochii lăsându-și capul pe spate, pe fotoliu. Părea atras de o forță invizibilă.
Ei, nu, am spus.
Am pus jos paharul, m-am ridicat și m-am așezat pe el cu picioarele desfăcute. Sexul meu era peste al său, dar nu asta voiam. Am început să mă leagăn. Stăteam cu spatele drept, mă legănam încet, mi-am sprijinit mâinile de umerii lui, îl priveam.
El deschise ochii.

Vă rog, repetă.

Îmi sunteți dator cu ceva, o să mă mulțumesc cu povestea dumneavoastră, am spus.

Nu cred că vă sunt dator cu nimic.

O, ba da.

Într-adevăr?

Nu dumneavoastră trebuia să vă întoarceți, ci Fiul.

Îmi pare rău.

Să nu credeți că scăpați cu atâta.

Nu?

Mi-a distrus totul, acum vreau în schimb cel puțin povestea dumneavoastră.

El privi punctul exact în care mă legănam.

E o poveste ca atâtea altele, spuse.

N-are importanță, vreau s-o aud.

N-aș ști nici măcar cu ce să încep.

Începeți cu sfârșitul. Momentul în care ați început să dormiți și ați încetat să mai trăiți.

Eram la o măsuță, într-o cafenea.

Era cineva cu dumneavoastră?

Nu mai era.

Erați singur.

Da. Am adormit fără ca măcar să-mi înclin capul. Dormind mi-am terminat Pastisul, și aceea a fost prima oară. Când m-am trezit și am văzut paharul gol, am înțeles că va fi așa pentru totdeauna.

Cine știe câtă lume era în jur.

În ce sens?

Chelnerii n-au venit să vă trezească?

Era o cafenea veche, cu chelneri foarte bătrâni. La vârsta lor înțelegi multe lucruri.

V-au lăsat să dormiți?

Da.

Cât era ceasul?

Nu știu, după-masa.

Cum de-ați ajuns în cafeneaua aceea?

V-am spus că e o poveste lungă, nu știu dacă am chef s-o povestesc, și în plus vă legănați pe mine și nu înțeleg de ce.

Ca să nu vă las să vă întoarceți în lumea dumneavoastră.

Aha.

Povestea.

Dacă v-o spun, vă duceți să stați din nou pe jos?

Nici nu-mi trece prin cap, îmi place. Dumneavoastră nu vă place?

Poftim?

V-am întrebat dacă vă place.

Ce anume?

Asta, picioarele mele desfăcute, sexul meu care se freacă de al dumneavoastră. Închise ochii, capul îi alunecă puțin într-o parte, i-am strâns umerii cu degetele, a deschis din nou ochii, m-a privit.

Exista o femeie pe care am iubit-o enorm, spuse.

Exista o femeie pe care am iubit-o enorm. Știa să facă totul frumos. Nu e nimeni pe lume ca ea.

Într-o bună zi veni cu o cărticică uzată, cu coperta de un albastru foarte elegant. Frumusețea consta în faptul că traversase tot orașul ca să mi-o aducă, o văzuse într-o veche librărie, și atunci lăsase totul deoparte ca să mi-o aducă imediat, atât de irezistibilă și de prețioasă găsea că este. Cartea avea un titlu minunat: *Cum să părăsești o navă.* Era un mic manual. Caracterele de pe copertă erau frumoase, perfecte. Ilustrațiile, puse în pagină cu o grijă infinită. Puteți înțelege că o asemenea carte e mai importantă decât multe altele?

Poate.

Nu găsiți cel puțin că are un titlu irezistibil?

Poate.

N-are importanță. Important e că a venit cu cărticica aia. Multă vreme am purtat-o mereu cu mine, atât de mult o iubeam. Era mică, încăpea în buzunar. Mă duceam la

școală să predau, o puneam pe catedră, la sfârșit o vâram din nou în buzunar. Nu cred că am citit mai mult de două pagini, era ceva destul de plictisitor, dar nu asta e ideea. Era frumos s-o ții în mână, s-o răsfoiești. Era frumos să te gândești că oricât de dezgustătoare era viața, eu aveam cărticica în buzunar și, lângă mine, femeia care mi-o dăruise. Asta puteți înțelege?

Sigur, nu sunt tâmpită.

A, uitam lucrul cel mai frumos. Pe prima pagină, albă, era o dedicație destul de dureroasă. Era o carte uzată, am spus asta, și pe prima pagină era această dedicație: *Lui Terry, după prima lună petrecută în spitalul St. Thomas, Tati și mami.* Poți să-ți imaginezi tot felul de lucruri pornind de la o asemenea dedicație. Era genul acela de frumusețe pe care eu o găsesc sfâșietoare. Și pe care femeia pe care am iubit-o atât de mult știa s-o înțeleagă. De ce vă povestesc toate astea? A, da Cafeneaua. Sunteți sigură că vreți să continui?

Evident.

Trecu un timp și în acel timp am pierdut-o pe femeia pe care o iubeam atât de mult, din motive care nu ne interesează acum. De altfel nici nu sunt sigur că le-am înțeles. În orice caz, continuam să port…

Hei, o clipă. Cine a spus că nu ne interesează?

Eu.

Vorbiți pentru dumneavoastră.

Nu, vorbesc pentru amândoi, dacă nu vă place, n-aveți decât să vă dați jos și povestea v-o spune Fiul, când se întoarce.

De acord, de acord, nu-i nevoie să…

Era o perioadă ciudată pentru mine, aveam oarecum senzația că sunt văduv, umblam ca văduvii, știți, puțin năuc, cu niște ochi de pasăre care nu înțelege bine. Știți la ce mă refer?

Da, cred că da.

Dar mereu cu cărticica mea în buzunar. Era o chestie

idioată, ar fi trebuit să arunc tot ce lăsase în urmă femeia pe care o iubisem atât de mult, dar cum să faci, e ca un naufragiu, în cazurile astea o mulțime de lucruri de toate felurile plutesc la suprafața apei. Nu poți pur și simplu să faci curățenie. Și trebuie oricum să te agăți de ceva, atunci când nu mai poți înota. Așa că, în ziua aceea la Cafenea, aveam cărticica în buzunar, și să știți că trecuseră deja câteva luni de când se terminase totul. Dar o aveam în buzunar. Aveam întâlnire cu o femeie, nimic important, nu era o femeie specială, o cunoșteam prea puțin, îmi plăcea cum se îmbrăca. Râdea frumos, asta-i tot. Vorbea puțin și, acolo, la Cafenea, în ziua aceea, a vorbit atât de puțin, încât mi s-a părut totul teribil de deprimant. Atunci am scos cărticica și am început să-i vorbesc despre ea, spunându-i că de abia o cumpărasem. Ea găsi toată povestea foarte ciudată, dar fu și oarecum curioasă, își dădu drumul puțin, începu să-mi pună întrebări despre mine, am început să vorbim, am spus ceva care a făcut-o să râdă. Totul a fost mai simplu, chiar plăcut. Mi s-a părut mai frumoasă, din când în când ne apropiam unul de celălalt, uitând de lumea de la celelalte mese, eram noi doi, era minunat. Apoi ea a trebuit să plece și ni se păru natural să ne luăm rămas-bun cu un sărut. Am văzut-o dispărând după colț, cu un mers foarte atrăgător. Atunci am coborât privirea. Pe masă se aflau paharele noastre cu Pastis, pe jumătate pline, și cărticica albastră. Am pus mâna pe carte și m-am gândit șocat la nemărginita ei neutralitate. Fusese investită atâta iubire, și timp, și devotament în ea, de pe vremea lui Terry până la mine, și atât de multă viață de cea mai bună calitate, și totuși ea nu era nimic, nu se opusese în niciun fel la mica mea infamie, nu se revoltase, se limitase să stea acolo, disponibilă pentru orice aventură, complet lipsită de un sens permanent, ușoară și goală, ca un obiect care s-a născut în clipa aceea, în loc să fi crescut în sufletul atâtor vieți. Atunci am început să înțeleg eșecul nostru, în toată

însemnătatea sa tragică, și m-am simțit cuprins de o oboseală de nedescris și definitivă. Poate mi-am dat seama că ceva s-a rupt pentru totdeauna în mine. Simțeam că alunec la o anumită distantă de lucruri și că nu voi mai reuși niciodată să urc drumul acela. N-am opus nicio rezistență. A fost minunat. Simțeam cum orice spaimă se topește și dispare. M-am trezit într-o seninătate luminoasă, ușor învârstată de tristețe, și am recunoscut pământul pe care l-am căutat întotdeauna. Lumea din jur a văzut că adormeam. Asta-i tot.

Vreți să mă faceți să cred că dormiți de atâția ani din cauza unei asemenea tâmpenii?

Era doar ultima dintr-o serie impresionantă de tâmpenii.

De tipul?

Trădarea lucrurilor. Știți despre ce vorbesc?

Nu.

Poți învăța multe când vezi cum obiectele nu poartă în ele nimic din sensul pe care noi li-l dăm. E de ajuns o împrejurare strâmbă, o mică deviere a traiectoriei, și într-o clipă fac parte din cu totul altă poveste. Credeți că acest fotoliu va fi diferit pentru că a ascultat cuvintele mele și pentru că a găzduit trupurile noastre? Poate, peste câteva luni, cineva *va muri* în acest fotoliu, și oricât am încerca noi să facem această seară de neuitat, el va adăposti moartea aceea și gata. O va face cât mai bine posibil, ca și cum ar fi fost construit pentru asta. Nu va reacționa nici când, eventual o oră mai târziu, cineva se va lăsa să cadă pe el și va râde la o glumă vulgară sau va povesti o istorioară în care defunctul va apărea ca un perfect imbecil. Vedeți neutralitatea infinită?

E atât de importantă?

Sigur că da. Din comportamentul lucrurilor se poate învăța un fenomen care e valabil pentru toate celelalte. Credeți-mă, e același lucru pentru locuri, persoane, până și pentru sentimente sau idei.

Adică?

Avem această putere incredibilă de a da un sens lucrurilor, locurilor, acțiunilor, și totuși nu reușim să fixăm nimic, totul devine imediat neutru, obiecte luate cu împrumut, idei în trecere, sentimente de fragilitatea cristalului. Până și trupurile, dorința trupurilor, imprevizibilă. Putem lovi orice fragment din univers cu toată intensitatea de care suntem în stare, iar el o oră mai târziu e din nou ca de abia născut. Poți înțelege un lucru, îl poți cunoaște în profunzime, și el și-a întors deja capul, nu știe nimic despre tine, are o viață a sa misterioasă, care nu ține cont de câte ai făcut pentru el. Cei care ne iubesc ne trădează. Nu reușim să fixăm nimic, credeți-mă. Când eram tânăr, încercând să-mi explic durerea surdă care mă sfâșia, mă convinsesem că problema consta în incapacitatea mea de a-mi găsi drumul, dar, vedeți, în realitate, noi mergem mult, chiar cu curaj, intuiție, pasiune, și fiecare pe drumul său cel bun, fără erori. Dar nu lăsăm urme. Nu știu de ce. Pașii noștri nu lasă urme. Poate suntem animale șirete, iuți, rele, dar incapabile să însemne pământul. Nu știu. Dar, credeți-mă, nu lăsăm urme nici măcar în noi înșine. Nu există nimic care să supraviețuiască intenției noastre, iar ceea ce construim nu e construit niciodată.

Credeți cu adevărat?

Da.

Poate e ceva ce vă privește doar pe dumneavoastră. Nu cred.

Mă privește și pe mine?

Cred că da. În ce fel? în multe feluri.

Spuneți-mi unul.

Cei care ne iubesc ne trădează, și noi îi trădăm pe cei pe care-i iubim.

Ce legătură am eu cu asta?

E ceea ce vi se întâmplă.

Eu nu trădez pe nimeni.

A, da? Și asta cum se numește?

Asta ce?

Știți foarte bine.

Asta n-are nicio legătură.

Exact. N-are nicio legătură cu marea dumneavoastră iubire, n-are nicio legătură cu Fiul, n-are nicio legătură cu ideea pe care o aveți despre dumneavoastră. Nu există nicio urmă din toate astea în gesturile pe care le faceți în acest moment. Nu vi se pare ciudat? Nicio urmă.

Am rămas aici să-l aștept. Asta nu înseamnă nimic?

Nu știu. Spuneți-mi dumneavoastră.

N-am încetat să-l iubesc, sunt aici pentru el, el e cu mine întotdeauna.

Sunteți convinsă?

Sigur. N-am încetat niciodată să fim împreună.

Și totuși eu nu-l văd aici.

E pe punctul să sosească.

Așa cred cu toții.

Și-atunci?

Poate că vă interesează adevărul.

Adevărul e că Fiul e pe punctul să sosească.

Mă tem că nu, domnișoară.

Ce știți dumneavoastră?

Știu că ultima oară când a fost văzut era acum un an. Urca pe un cuter, o mică ambarcațiune cu pânze. De atunci nimeni nu mai știe nimic despre el.

Ce naiba spuneți?

Evident, nu era un lucru care i se putea comunica Tatălui, cu atâta cruzime și în mod brusc. A fost preferabil să fie amânat și apoi regizat într-o manieră, să spunem așa, treptată. Nu era, de altfel, exclus ca Fiul să apară dintr-odată, de la o zi la alta. Ați încetat să vă legănați, domnișoară.

Dar dumneavoastră, nu.

Eu nu, e adevărat.

De ce-mi spuneți minciunile astea? Vreți să mă faceți să sufăr?

Nu știu.

Sunt minciuni?

Nu.

Spuneți-mi adevărul.

Acesta e adevărul: Fiul a dispărut.

Când?

Acum un an.

Dar dumneavoastră cine v-a spus?

Comandini se ocupa de treaba asta.

El.

El era singurul care știa asta până în urmă cu câteva zile. Apoi a venit și mi-a spus, cu puțin înainte să plecăm. Avea nevoie de un sfat.

Și toate lucrurile alea?

Cei doi berbeci și restul?

Da.

Povestea s-a complicat puțin atunci când ați venit dumneavoastră. Era greu s-o mai întindă la nesfârșit. Și atunci lui Comandini i s-a părut că o mutare foarte lungă, infinită, ar putea să facă în așa fel încât să se câștige puțin timp.

Comandini trimitea toate lucrurile alea?

Da.

Nu pot să cred.

Era un gest amabil față de Tată.

O nebunie…

Îmi pare rău, domnișoară.

O să vă urăsc pe toți, din tot sufletul, pentru totdeauna, până în ziua în care Fiul se va întoarce.

Unchiul închise ochii, i-am simțit sub mâini umerii care-și schimbau greutatea.

Am strâns degetele.

Nu faceți asta, am spus. Nu plecați.

Deschise ochii, cu privirea goală.

Acum lăsați-mă să plec, domnișoară, vă rog.

Nici prin cap nu-mi trece.

Vă rog.

Eu nu rămân singură aici.

Vă rog.

Închise din nou ochii, pleca spre vraja lui.

M-ați auzit? Eu nu rămân singură aici.

Trebuie să plec cu adevărat.

Îmi vorbea deja în somn.

Atunci i-am strâns mâna în jurul gâtului. A deschis ochii, stupefiat. Îl priveam, și de data asta era o privire hotărâtă, poate rea.

Unde Dumnezeu vreți să mergeți? am spus.

Unchiul privi în jur, mai mult ca să scape de privirea mea. Sau pentru a căuta un răspuns în lucruri.

Eu nu rămân aici singură, am spus. Dumneavoastră veniți cu mine.

I-am văzut pleoapele coborând, în timp ce respira lung. Dar știam că n-o să-l las să plece. Îi simțeam încă sexul sub al meu, nu încetasem o clipă să dansez. Mi-am scos rochia, pe cap, cu un gest care să nu-l poată speria. Deschise din nou ochii și mă privi. Mi-am luat mâinile de pe umerii lui și am început să-i desfac nasturii de la cămașă, pentru că Mama mă învățase că era un drept ce mi se cuvenea. Nu m-am aplecat să-l sărut, nu l-am mângâiat, niciodată. Cu o singură mișcare a gâtului, mi-am desfăcut într-o clipă părul. Am coborât până la ultimul nasture de la cămașă și nu m-am mai oprit. Îl priveam în continuare în ochi, nu voiam să-l las să se întoarcă în somnul lui vrăjit. El îmi privea mâinile, apoi mă privea în ochi, apoi își întorcea iar privirea spre mâinile mele. Nu părea să se teamă, nu avea întrebări, nici curiozități. I-am luat sexul în mână, și câteva clipe l-am ținut strâns, ca și cum m-aș fi întors de departe să iau ceva ce-mi aparținea. Mi-am împins înainte picioarele desfăcute și mi-a venit în minte o minunată expresie a bunicii: îndemânarea pântecului. Începeam să-i înțeleg semnificația.

N-o faceți cu ură, spuse Unchiul.

Am coborât pe el și l-am luat în mine.

N-o fac din dragoste, am spus – și îmi amintesc tot restul, dar îl țin pentru mine, din noaptea aceea stranie, petrecută într-o falie a lumii, de negăsit în registrul celor vii, furată pentru ore întregi înfrângerii și restituită în zori, când primele raze se strecurară prin obloane, iar eu, strângându-l pe bărbatul acela în brațe, l-am adormit, de data asta de-adevăratelea, și l-am înapoiat visurilor sale.

Când ne-am trezit, era deja târziu. Ne-am privit și am înțeles că nu vom accepta să fim găsiți așa. Instinctul de a o lua de la început, mereu. Am făcut în grabă ordine, eu m-am schimbat, el a urcat în camera lui. Se mișca cum nu-l văzusem niciodată, făcând gesturile unul după altul cu siguranță, cu ochi vii și pași eleganți. M-am gândit că Fiicei îi va fi ușor să-l iubească.

Nu ne-am spus niciun cuvânt. Doar eu l-am întrebat într-un târziu:

Și acum ce o să faceți?

Dar dumneavoastră? mi-a răspuns.

În soarele amiezii cineva bătu la ușă, respectuos, dar hotărât.

Era Modesto.

Cam acesta a fost punctul în care mi-am uitat computerul pe bancheta unui microbuz. Un microbuz care traversa insula de la nord la sud, strecurându-se pe străduțe cu puțin mai largi decât el. O făcea cu o pricepere milimetrică. La un moment dat am coborât și mi-am uitat computerul pe banchetă. Când mi-am dat seama, microbuzul dispăruse deja. Era chiar un computer bun. În el se afla cartea mea.

N-ar fi fost, evident, greu de recuperat, dar adevărul e că am renunțat. Ca să înțelegeți de ce, ar trebui să țineți cont de lumină, de marea din jur, de câinii lenevind la soare, de cum trăiau oamenii acolo. Sudul lumii inspiră ciudate priorități. Abordezi într-un fel special problemele,

rezolvarea lor nu e chiar primul lucru care-ți vine în minte. Așa că m-am plimbat puțin, am stat pe un parapet, în port, apoi am început să privesc cum veneau și plecau bărcile. Îmi place că ele fac totul lent. Dacă le privești de departe, îmi spun. E un soi de dans, pare să implice o oarecare formă de înțelepciune sau de solemnitate. Uneori există însă și deziluzie. Poate o doză de renunțare – blândă. Aceasta e frumusețea porturilor.

Așa că stăteam acolo și totul era perfect.

Seara, însă, m-am întors la întâmplarea cu computerul, dar fără vreo neliniște sau vreo spaimă deosebită. Ar putea părea ciudat, dat fiind că a scrie pe acel computer și a-mi construi cartea era de luni întregi singura activitate pe care reușeam s-o fac cu suficientă pasiune și cu o grijă neștirbită. Ar fi trebuit să fac pe mine de frică, iată ce ar fi trebuit să fac. În schimb m-am gândit, cât se poate de simplu, că voi continua să scriu și o voi face în minte. Mi s-a părut chiar un epilog normal și inevitabil. Ideea degetelor pe tastatură mi s-a părut dintr-odată o inutilă asprime, o anexă complicată la un gest care putea fi imponderabil și mult mai ușor. De altfel, de multă vreme îmi scriam cartea în timp ce umblam sau stăteam culcat pe jos, sau noaptea în întunericul insomniei mele; când ajungeam apoi la computer, strângeam șuruburile, ceruiam, ambalam bine de tot – tot repertoriul de îngrijiri artizanale al căror scop, sincer să fiu, nu mi-l mai aduc aminte. Trebuia să fie unul, cu siguranță. Dar l-am uitat. Poate că nu era chiar atât de important.

În plus, trebuie să ții seama că, dacă te-ai născut ca să faci asta, a scrie e un gest care coincide cu memoria, îți amintești ce ai scris. Ar fi fost într-adevăr inexact să afirm că-mi pierdusem cartea, de vreme ce, ca să spunem lucrurilor pe nume, puteam să repet totul cu voce tare, sau dacă nu totul, cel puțin fragmentele care însemnau ceva. Puteam eventual să nu-mi mai amintesc niște fraze, dar trebuie spus că aducându-le la suprafață, din locul în care

alunecaseră, ajungeam să le scriu din nou, în minte, într-o formă foarte apropiată de cea originală, dar nu identică, cu rezultatul de a produce un soi de defocalizare, de reverberație, de dublare, în care se maturiza minunat ceea ce-mi imaginasem că voi scrie. Deoarece, la urma urmelor, singura frază care ar putea traduce exact o anumită intenție a celui care scrie nu e niciodată o frază, ci suma stratificată a tuturor frazelor pe care și le-a imaginat, apoi le-a scris, apoi și le-a amintit: ele trebuie puse unele peste altele, transparente, pentru a fi percepute în același timp, ca un acord muzical. Tocmai asta face memoria, în vizionara ei impreciziune. Astfel că, obiectiv vorbind, eu nu numai că-mi pierdusem cartea, ci într-un anumit sens o regăsisem în plinătatea ei, acum când își pierduse materialitatea, retrăgându-se în apartamentele de iarnă ale minții mele. Puteam s-o aduc la suprafață în orice moment, cu un efort de abia perceptibil, sălășluind în vreun colțișor al trupului meu pe care nu-l știam numi: reapărea într-o splendoare evanescentă în fața căreia ordinea limpede a unei pagini tipărite trăda fixitatea unei pietre de mormânt.

Sau cel puțin așa mi s-a părut, așezat acolo, într-un birt din port, în seara aceea, pe insulă. Sunt un geniu în îndreptarea lucrurilor care o pornesc strâmb. Aș putea găsi avantaje chiar și dacă aș rămâne blocat într-un ascensor în ziua de Crăciun. E un truc pe care l-am învățat de la tata (ah, e încă viu și noaptea continuă să umble pe terenul său personal de golf cu nouă găuri). Să am ceva de povestit la prânzul de Sfântul Ștefan, de exemplu.

Mă gândeam la lucrurile astea și între timp citeam câte ceva din carte, pe ici, pe colo o rescriam, totul în cap, în timp ce muiam mecanic pâinea în sosul de la chiftele.

La un moment dat, un tip gras și fericit, așezat la o masă vecină, singur și el, m-a întrebat dacă totul e-n regulă. M-am gândit că făcusem probabil ceva ciudat – se prea poate, atunci când citesc sau scriu cartea în minte, nu-mi mai

controlez prea bine celelalte părți ale trupului. Cele în care n-a ajuns să se strecoare cartea, vreau să spun. Cine știe, poate gleznele.

Am ieșit din carte și i-am spus că totul e-n regulă.

Scriam, i-am spus.

El a făcut semn că da cu capul, ca și cum ar fi fost un lucru care i se întâmpla întotdeauna și lui, cu ani în urmă, când era tânăr.

Acum avea vreo șaizeci de ani.

Calm și satisfăcut de sine, dori să mă informeze că era acolo, la mare, pentru că-i ceruse unui medic binevoitor să-i prescrie șapte zile de *balneoterapie.* N-au ce să spună, mă lămuri. Se referea la șefii lui, cred. Termenul *balneoterapie* era practic imposibil de pus în discuție, îmi explică. N-au decât să mă controleze. Apoi trecu la politică și mă întrebă dacă Italia se va salva.

E clar că nu, dacă toți sunt ca noi doi, am spus.

Găsi asta foarte amuzant, i se păru poate ca un început de prietenie sau ceva asemănător. Hotărî că eram făcuți unul pentru altul, apoi plecă. Trebuia să se întoarcă acasă mai devreme, pentru că a doua zi vecinii îl invitaseră să mănânce vinete, legătura dintre cele două lucruri i se părea atât de evidentă, că n-avea nevoie de explicații.

Am rămas acolo, eram ultimul. Un alt lucru care îmi place: să rămân seara până când se închide restaurantul. Să încep să văd cum încetul cu încetul se sting luminile și scaunele sunt întoarse cu picioarele în sus și puse pe mese. Îmi place mai ales când văd ieșind chelnerii ca să meargă acasă, dar îmbrăcați normal, nu cu o jachetă albă sau cu un șorț, reveniți brusc pe pământ. Merg puțin încovoiați, par niște animale de pădure ieșite dintr-o magie.

În seara aceea însă, nici măcar nu i-am văzut. Pentru că scriam. Nici nu-mi aduc aminte dacă am plătit, de exemplu. Scriam în minte despre momentul în care Mireasa tânără a plecat. Trebuia să se întâmple, mai

devreme sau mai târziu, și în ziua în care chiar s-a întâmplat toți au știut să facă gesturile cele mai potrivite, sugerate de educație și fixate în decenii de sobrietate. Fură interzise întrebările. Se evită banalitatea sfaturilor. Nu cedară sentimentalismului. Când o văzură dispărând după colț, nimeni n-ar fi fost în stare să spună unde mergea, dar întârzierea biblică a Fiului, și suspendarea timpului pe care acea întârziere o imprimase zilelor, îi făcuse incapabili să-și pună întrebări despre palida reacție care coagulează de obicei o plecare și o sosire, o intenție și un comportament. Așa că o priviră plecând, cum, în fond, o văzuseră sosind: ignorând totul, știind totul.

Mireasa tânără merse să depună cei optsprezece ani ai ei în locul ce i se păru cel mai potrivit sau mai puțin ilogic. Va putea acum să pară surprinzător rezultatul unei asemenea operațiuni mintale, dar trebuie să amintim că niciodată, nici măcar pentru o clipă, locuind în lumea abstractă a Familiei, fata aceea nu încetase să învețe. Așa că acum știa că nu există multe destine, ci doar o unică poveste, și că singurul gest exact este repetiția. Se întrebă unde îl va aștepta pe Fiu, sigură că se va întoarce, și unde anume se va întoarce Fiul, sigură că ea îl va aștepta mereu. Nu avu niciun fel de îndoială asupra răspunsului. Se prezentă la bordel, în oraș, și ceru să poată trăi acolo.

Nu e tocmai o meserie care se învață de azi pe mâine, îi spuse Femeia portugheză.

N-am nicio grabă, răspunse Mireasa tânără. Aștept o persoană.

Când trecuseră aproape doi ani de când își câștiga traiul în felul ăsta, cineva trimise după ea în toiul nopții.

Ea se afla în cameră cu un călător rus – un bărbat de vreo patruzeci de ani, foarte nervos și neobișnuit de educat. În clipa în care-l atinsese pentru prima oară, Mireasa tânără înțelesese că era homosexual și că el nu știa că este.

În realitate ei o știu foarte bine, o lămurise odată Femeie portugheză. Numai că nu-și pot permite să și-o spună.

Și-atunci ce așteaptă de la noi? întrebase Mireasa tânără.

Să-i ajutăm să se mintă.

Apoi îi înșirase șapte trucuri pentru a-i face să aibă un orgasm și să iasă de acolo în pace cu ei înșiși.

După cum Mireasa tânără putuse apoi constata în mod repetat, era vorba de șapte trucuri infailibile, deci aluneca elegant către primul când veniră s-o cheme. Deoarece regula strictă a bordelului era să nu fie întreruptă pentru nimic în lume munca fetelor, ea înțelese că se întâmplase ceva special. Și totuși nu se gândi la Fiu. Nu că ar fi încetat să-l aștepte sau să creadă în întoarcerea lui. Dimpotrivă, dacă avusese vreo urmă de îndoială, o alungase în ziua în care apăruse la bordel, fără se anunțe în prealabil, Comandini. Întrebase de ea și se prezentase cu pălăria în mână. Nu se mai vedeau de peste un an.

Aș vrea doar să vă vorbesc o clipă, lămuri el.

Mireasa tânără îl ura.

Prețul e același, spusese, dar dacă vreți doar să vorbiți, vă privește.

Comandini plăti deci o sumă destul de importantă ca să se așeze în fața Miresei tinere, în camera mobilată într-un stil vag otoman, și să-i spună adevărul. Sau mai bine zis ce știa el din acest adevăr. Îi spuse de când nu se mai știa nimic despre Fiu. Explică toată povestea cu livrările, de la cei doi berbeci încolo. Lămuri că într-adevăr ultimul gest cunoscut al Fiului fusese acela de a cumpăra un mic cuter la Newport. Adăugă că nu se știa nimic despre o eventuală moarte sau despre vreun accident care i s-ar fi putut întâmpla. Dispăruse pur și simplu.

Mireasa tânără dăduse din cap. Apoi rezumase în felul său toată povestea.

Bine. Înseamnă că e viu și se va întoarce.

Apoi întrebase dacă trebuie să se dezbrace.

E de remarcat, din păcate, că, înainte de a spune Nu, mulțumesc și a se îndrepta spre ușă, Comandini ezită un lung moment.

Tocmai ieșea, când Mireasa tânără îl opri cu o întrebare.

De ce dracu' ați expediat *Don Quijote*?

Poftim?

De ce dracu, dintre toate cărțile care există, ați expediat tocmai *Don Quijote*?

Comandini trebui să se concentreze pe o amintire pe care era evident că nu socotise necesar s-o țină la îndemână. Apoi spuse că el nu se prea pricepea la cărți, alesese un titlu pe care i s-a întâmplat să-l vadă pe coperta unui volum abandonat într-un colț, în camera Mamei.

În camera Mamei? întrebă Mireasa tânără.

Exact, răspunse Comandini, cu o anumită duritate. Apoi, fără să salute, ieși.

Așa că, în timp ce mergea pe coridor, închizându-și pe piept pelerina subțire, Mireasa tânără ar fi putut să se gândească la Fiu – ar fi avut motive, ba chiar și dorința de a o face. Totuși, de când un unchi măcinat de febră sosise în locul bărbatului care dădea un sens tinereții sale, Mireasa tânără încetase să mai aștepte de la viață mișcări previzibile. Așa că se limită să se lase condusă – cu mintea golită de gânduri și cu sufletul absent – în camera în care o aștepta cineva.

Intră și-i văzu pe Modesto și pe Tată.

Erau amândoi îmbrăcați simplu și elegant. Tatăl era întins pe pat, cu chipul răvășit.

Modesto tuși scurt de două ori. Mireasa tânără nu-l auzise niciodată înainte tușind așa, dar înțelese perfect. Era în tușea aceea un amestec studiat de consternare, surpriză, stânjeneală și nostalgie.

Da, spuse zâmbind.

Recunoscător, Modesto schiță o reverență și se îndepărtă de pat făcând primii pași cu spatele, întorcându-se apoi ca și cum o pală de vânt, și nu o alegere a sa

nepotrivită, ar fi hotărât pentru el. Ieși din încăpere, și din această carte, fără să spună un cuvânt.

Atunci Mireasa tânără se apropie de Tată. Se priviră. Paloarea bărbatului era teribilă și pieptul îi tresălta dezordonat. Respira ca și cum ar fi mușcat aerul, nu-și controla ochii. Părea îmbătrânit cu o mie de ani. Își adună toată energia de care putea dispune și pronunță, cu multă greutate și cu o surprinzătoare hotărâre, o singură frază.

Eu n-o să mor noaptea, o s-o fac la lumina zilei.

Mireasa tânără înțelese instinctiv totul și-și întoarse privirea spre fereastră. Prin obloanele întredeschise, nu se vedea altceva decât întuneric. Se întoarse să controleze ora, la pendula care în camera aceea, ca în toate celelalte, măsura cu un anumit lux timpul de lucru. Nu știa la ce oră se va face ziuă. Dar înțelese că aveau câteva ore de cucerit și un destin de dizolvat. Hotărî că va reuși.

Cât se poate de repede trecu în revistă gesturile pe care le putea face. Alese unul care avea defectul de a fi riscant și calitatea de a fi inevitabil. Părăsi încăperea, o luă pe coridor, intră în cămăruța în care fetele își țineau lucrurile, deschise sertarul care-i era rezervat, luă un mic obiect – un dar care-i era enorm de prețios – și strângându-l în mână se întoarse la Tată. Închise cu cheia ușa camerei, se apropie de pat și își scoase pelerina. Se întoarse în gând la o imagine precisă, aceea a Mamei care, cu mulți ani în urmă, îl strângea între picioare pe Tatăl Tatălui, mângâindu-l pe păr și vorbindu-i în șoaptă, ca și cum ar fi fost viu. Și pentru că învățase că singurul gest exact este repetiția, se urcă pe pat, se apropie de Tată, îl luă în brațe și cu multă delicatețe și-l așeză între picioare și pe piept. Știa cu siguranță că el știe ce face ea.

Așteptă ca respirația Tatălui să devină mai regulată și luă darul care era atât de prețios pentru ea. Era o cărticică. I-o arătă Tatălui și citi în șoaptă titlul.

Cum să părăsești o navă.

Tatăl zâmbi, pentru că nu avea putere să râdă și pentru

că cine are umor îl are pentru totdeauna.

Mireasa tânără deschise cărticica la prima pagină și începu să citească cu voce tare. Pentru că o răsfoise de multe ori, știa că e la fel cu Tatăl: meticuloasă, rațională, lentă, absolut convingătoare, aparent aseptică, în mod misterios poetică. Încercă să citească cât putea mai bine, și când simțea trupul Tatălui devenind mai greu sau pierzându-și voința, accelera ritmul, ca să alunge moartea. Era la pagina 47, aproximativ la jumătatea capitolului dedicat regulilor de comportament care se impun la bordul unei șalupe de salvare, când printre lamelele obloanelor începu să se strecoare o lumină ușor învârstată de portocaliu. Mireasa tânără o văzu planând pe paginile de culoarea untului, pe fiecare literă și în propria-i voce. Nu se opri din citit, dar își dădu seama că nu mai simțea niciun fel de oboseală. Continuă, înșirând motivele, surprinzător de multe, pentru care femeile și copiii sunt așezați la proră, și doar când trecu la examinarea argumentelor pro și contra colacilor de salvare din cauciuc, îl văzu pe Tată întorcându-și privirea către fereastră și rămânând cu ochii larg deschiși, uluit de lumina aceea. Atunci mai citi câteva cuvinte, mai rar, și încă vreo câteva cu un firicel de voce – apoi tăcu. Tatăl continua să fixeze lumina. La un moment dat, clipi de câteva ori, ca să alunge niște lacrimi pe care nu le pusese la socoteală. Căută mâna Miresei tinere și o strânse. Spuse ceva. Mireasa tânără nu înțelese și atunci se aplecă peste Tată ca să audă mai bine. El repetă.

Spune-i Fiului meu că noaptea s-a sfârșit.

Muri în clipa în care soarele abia se desprinsese de orizont, și o făcu fără un horcăit, fără un gest, într-o respirație egală cu atâtea altele, ultima.

Mireasa tânără căută bătaia inimii în trupul pe care-l strângea în brațe și n-o găsi. Atunci își trecu palma peste chipul Tatălui, ca să-i închidă ochii, cu un gest care dintotdeauna e privilegiul celor vii. Apoi deschise micul

volum cu copertă albastră și începu din nou să citească. Nu se îndoia că Tatălui i-ar fi plăcut asta, și în câteva fragmente simți că niciun discurs funebru nu putea fi mai potrivit. Nu se opri până la sfârșit și, când ajunse la ultima frază, o citi cât se poate de rar, ca și cum ar fi avut grijă să n-o frângă.

Patru ani mai târziu – cum mi s-a întâmplat să scriu în urmă cu câteva zile, în minte, în timp ce priveam, fără s-o văd, o mare pe care n-o s-o mai părăsesc niciodată – se prezentă la bordel un bărbat de un farmec ieșit din comun, elegant în hainele lui de o mare simplitate și puternic în calmul lui nenatural. Străbătu salonul aproape fără să privească în jur, și sigur pe sine se opri în fața Miresei tinere care, așezată pe o *dormeuse,* cu o cupă de șampanie în mână, asculta amuzată confesiunile unui ministru la pensie.

Când îl văzu, Mireasa tânără își miji ochii. Apoi se ridică.

Privi chipul bărbatului, trăsăturile severe, părul lung dat pe spate, barba care-i înconjura buzele întredeschise.

Tu, spuse.

Fiul îi luă cupa de șampanie din mână și i-o dădu ministrului la pensie, fără să scoată o vorbă. Apoi o luă pe Mireasa tânără de mână și o duse cu el.

Odată ajunși în stradă, se opriră o clipă să respire aerul înțepător al serii. Aveau întreaga viață dinaintea lor.

Fiul își scoase haina, care era dintr-o lână aspră și de o culoare minunată, și o puse pe umerii Miresei tinere. Apoi, fără cea mai mică nuanță de reproș și pe un ton de o curiozitate aproape copilărească, puse o întrebare.

De ce tocmai într-un bordel?

Mireasa tânără știa cu absolută precizie răspunsul, dar îl ținu pentru ea.

Aici întrebările le pun eu, spuse.